

GRONG[®] kommune

- Et aktivt og robust regionsenter
med livskvalitet og mangfold

Årsbudsjett 2018

Handlingsplan 2018

Økonomiplan 2018-2021

Foto: Berit Blengsli

Vedtatt i kommunestyret
19.12.2017

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Kommunestyrets vedtak i sak 82/17, møte 19.12.2017.	4
2	Sammendrag av budsjett og økonomiplan.	4
2.1	Innledning.	4
2.2	Nye driftstiltak;	5
2.3	Investeringsiltak:	5
2.4	Generelle kommentarer til budsjett og økonomiplan.	5
2.5	Omstillingsbehov fremover.	9
2.6	Sluttord.	11
3	Utarbeidelse av årsbudsjettet i praksis.	13
4	Visjon og overordna strategier.	14
5	Selvkost	14
6	Organisering	14
6.1	Politisk organisering.	14
6.2	Administrativ organisering.	16
7	Befolkningsutvikling	16
7.1	Innledning.	16
7.2	Befolkningsutvikling 2001- 01.10.17 og prognose 2020-2030	16
8	Rammebetingelser	18
8.1	Lønnsbudsjettering	18
8.2	Sosiale kostnader	18
8.3	Pensjon	18
8.4	Arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse.	19
8.5	Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning	20
8.6	Kapitalkostnader	33
8.7	Flyktninger	34
8.8	Netto driftsresultat.	36
8.9	Eiendomsskatt	36
8.10	Konsesjonsavgifter	38
8.11	Konsesjonskraftinntektene	38
8.12	Disposisjonsfond og investeringsfond.	38
9	Netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene.	39
10	Utfordringer for 2017 – 2020.	41
10.1	Generelle utfordringer for Grong kommune.	41
10.2	Driftsutfordringer rammeområdet administrasjon og fellesutgifter.	42
10.3	Driftsutfordringer rammeområdet oppvekst og familie.	42
10.4	Driftsutfordringer rammeområdet helse, omsorg og velferd.	43
10.5	Driftsutfordringer rammeområdet næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.	44
11	Målsettinger og handlingsplaner for Grong kommune.	46
11.1	Overordnede handlingsregler for Grong kommune.	47
11.2	Handlingsplan for 2018.	47
12	Rådmannens kommentarer til driftsbudsjettet.	52
12.1	Generelle kommentarer.	52
12.2	Kommentarer til rammeområdet administrasjon og fellesutgifter.	52

12.3	Kommentarer til rammeområdet oppvekst og familie.....	52
12.4	Kommentarer til rammeområdet helse, omsorg og velferd.....	53
12.5	Kommentarer til rammeområdet næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.	54
12.6	Kommentarer til rammeområdet kirkeformål.	56
12.7	Kommentarer til rammeområdet politisk styring, kontroll og fellesutgifter.	56
13	Investerings tiltak i planperioden	56
13.1	Følgende nye investeringstiltak er foreslått gjennomført i 2018.....	56
13.2	Endringer vedr investeringstiltak i forhold til eksisterende økonomiplan.....	56
13.3	Oversikt over investeringstiltak som er lagt inn i perioden 2018-2021.....	57
14	Finansiering	63
	Nye driftstiltak	64
14.1	Av nye driftstiltak som det er funnet rom for i perioden nevnes følgende;.....	64
14.2	Beskrivelse av de nye driftstiltak som er lagt inn i økonomiplanperioden.....	64
15	Positive og negative elementer i årets budsjett.	65
16	Reduksjon i stillingsprosjenter på det enkelte rammeområdet	67
17	Omstilling og effektivisering	68
18	Obligatoriske budsjettsskjema	72
18.1	Budsjettsskjema 1A – økonomiplanperioden 2018 - 2021	72
18.2	Budsjettsskjema 1B Økonomiplan perioden 2018 – 2021.....	73
18.3	Økonomisk oversikt drift økonomiplanperioden 2018 – 2021.....	74
18.4	Budsjettsskjema 2A i økonomiplanperioden 2018 - 2021	75
18.5	Budsjettsskjema 2B i økonomiplanperioden 2018 – 2021.....	76
18.6	Økonomisk oversikt investering i økonomiplanperioden 2018 – 2021.....	77
18.7	Investeringsbudsjett for 2018 på kontonivå.	78
19	Vedlegg Gebyrregulativ.....	81

«Farger i Grong» fra åpninga av kulturhuset Kuben. Foto: Pål Wegg

1 Kommunestyrets vedtak i sak 82/17 møte 19.12.2017.

Utskrift av vedtaket ligger som vedlegg bakerst i dokumentet.

2 Sammendrag av budsjett og økonomiplan

2.1 Innledning

Betydelige endringer i inntektsforutsetningene gjør at vi går inn i en periode som på mange måter må karakteriseres som spesielt økonomisk utfordrende. At kommunen har bygd opp reserver i gode år gjør at det er mulig å bruke noe tid på valg av hvilke tiltak som skal iverksettes for å få til løpende balanse i driftsinntekter og driftsutgifter. Rådmannen foreslår at det nyttes 2 budsjettår for å skape en slik balanse. Dette gjøres ved bruke totalt 10 mill. kroner av det frie disposisjonsfondet i 2018 og 2019 til driftsoppgaver. I tillegg nevnes at det i 2018 er lagt inn kr 2 mill. i skjønnsmidler fra Staten. Dette er usikre midler, men ut fra den spesielle situasjonen er kommet i bør det være en mulighet å få ekstraordinære midler.

Det er mange faktorer som den siste tiden dessverre alle har gått i feil retning for kommunen kommunaløkonomisk sett. Dette er forhold som i sterkt grad påvirker økonomien fremover utfra at det er betydelig summer. Tabellen viser sammenligninger mellom 2017 og 2018 :

	Fra rev.budsj.2017		Fra oppr. Buds. 17	
Her nevnes :				
Reduksjon statstilskudd enslige mindreaktige	kr	2.402.000	kr	2.402.000
Reduksjon statstilskudd voksenopplæringen	«	3.760.000		6.245.000
Redusert integreringstilskudd og vertskommunetilsk.	«	2.548.000		3.758.000
Redusert eiendomsskatt kraftverk	«	1.600.000		1.600.000
Skatt og rammetilskudd (økn. ifht forventn. 2017)	«	- 400.000	-	1.593.000
Forventet lønnsøkning inkl trygd og pensjon	«	4.000.000		4.000.000
<u>Økt utgiftsbehov helse og omsorg</u>	«	2.000.000		2.000.000
Sum	kr	15.910.000		18.197.000

Som tabellen viser er det en forverring på ca. 16 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2017 og hele 18 mill. kroner i forhold til opprinnelig budsjett 2017.

Situasjonen gjør at rådmannen foreslår å gjennomføre et omstillingsprosjekt i 2018 med mål å komme fram til tiltak som kan gi balanse i økonomien fra 2020 uten tilføring av fondsmidler.

I den situasjon som har oppstått må det vises særlig varsomhet med å gjennomføre nye investeringstiltak til det er grunnlag for det. Lånegjelden må reduseres, og forslaget legger opp til en reduksjon av lånegjelden på ca 26 millioner i løpet av de to første årene i økonomiplanperioden. De investeringstiltak som er foreslått er tiltak som for de fleste vil reduseres driftsutgiftene fremover. Dette gjør at bla. en utbygging av bassenget er forslått skjøvet ut og at spørsmål om utbyggingstidspunkt må opp igjen ved neste års behandling av økonomiplan.

Det er kommunestyret som vedtar budsjettammen for hvert rammeområde og formannskapet som vedtar detaljbudsjettet innenfor den ramme som kommunestyret fastsetter. Det er derfor hovedlinjene som er kommentert i dette heftet.

2.2 Nye driftstiltak;

(Nærmere beskrivelse under pkt 14)

Nye tiltak:	2018	2019	2020	2021
D- 1101 Bedre kommune og 10-faktor undersøkelse	37 000	23 000	23 000	23 000
D- 1101 Nye kommunenummer	150 000			
D- 1101 Personvernregler	40 000			
D- 1101 Digitaliseringsprosjekt	50 000			
D- 4215 Bredbåndsutbygging	656 000			
D- 2300 Styrerressurs Ekker Barnehage	100 000			
D- 2242 Økt ressurs flerspråklig Bergsmo barnhage	100.000			
D-3313 Videreføring ekstraressurs flyktninger ca 50% stilling	260.000			
D-3500 Økt 50% stilling fysioterapi	0			
SUM	1 393 000	23 000	23 000	23 000

2.3 Investeringsiltak:

Nye investeringsiltak i økonomiplanperioden.

I 2018 er det kun lagt inn noen få investeringsiltak. Disse vil være med på å redusere netto driftsutgifter fremover. Ut fra de store økonomiske utfordringer vi ser fremover så har vi valgt å ikke legge inn noen investeringsiltak i økonomiplan perioden fremover. Vi må først få balanse i driftsbudsjettene.

(Nærmere beskrivelser under punkt 12):

Ansvar	Prosjekt navn	Investering år / 1000 kr:			
		2018	2019	2020	2021
4100	Kjøp av eiendom Harran	680 000			
4100	Kjøp av 2 leiligheter Sandøla panorama	2 600 000			
4300	Formofoss/Bjorgan vannverk – forprosjekt økt kapasitet	250 000			
4131	Forstøtningsmur GHO	150 000			
2211	IKT investeringer skole	375 000			
4009	ENØK formålsbygg komplettering SD/EOS anlegg	500 000			
4120	Nytt gjerde Ekker barnehage	230 000			
4121	ENØK ombygging varmeanlegg mm Rønningen barnehage	488 000			
4124	Oppgradering ventilasjonsanlegg GBU ungdomsskolen	325 000			
4131	ENØK oppgradering av tre ventilasjonsanlegg GHO	500 000			
4140	Bytte varmegjenvinnere Kommunehuset	300 000			
4180	ENØK lysautomatikk Grong hallen	300 000			
4304	Harran renseanlegg	1 552 000			
		8 250 000			

Det vises til egen beskrivelse av tiltakene under kap. 13.3. I tillegg til de foreslåtte tiltak slutføres også prosjekter i 2018 som er startet opp tidligere år.

2.4 Generelle kommentarer til budsjett og økonomiplan.

Visjon og overordna strategier.

Budsjett og økonomiplan bygger på kommunens nye visjon og vedtatte politikkområder.

Visjon for Grong Kommune:

Grong - et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold.

Vedtatte politikkområder:

- Næring
- Kultur
- Helse
- Oppvekst
- Regionsenter

Felles utviklingstiltak for hele organisasjonen for økonomiplan- perioden.

1. Indre Namdal – Interkommunal samhandling for bedre tjenester.
2. Realisering av effektiviseringsmål budsjett og økonomiplan.
3. Gjennomføre bruker- og innbyggerundersøkelser
4. Fokus på intern organisering og drift.

I tillegg er det lagt inn flere utviklingstiltak innenfor de ulike sektorer.

Lønnsbudsjettering.

Når det gjelder forventet lønnsøkning for 2018 så er denne ut fra en forventning om 3% lønnsøkning fom 1. mai 2018 beregnet til totalt ca kr 4.000.000,-. Budsjettprosessen har i år vært så tøff at vi har ikke hatt mulighet til å legge inn denne forventningen som ekstra penger på det enkelte ansvar. Dvs. at lønnsøkning 2018 må det enkelte rammeområde hente inn selv. **Vi må ut fra dette totalt effektivisere driften med ca kr 4.000.000,- i 2018. Dette er det svært viktig å merke seg da vi ser at dette kan bli utfordrende på enkelte områder.**

Pensjon og premieavvik.

Premiesatsene for KLP (Kommunal Landspensjonskasse) er de samme som for 2017 budsjettet. Premieinnbetalingene blir ut fra prosenten tilnærmet det samme som for 2017, mens det er budsjettet med litt høyere premieavvik i 2018 enn i 2017. Dette gir igjen en høyere utgiftsføring fremover i tid i og med at inntektsført premieavvik 2018 skal utgiftsføres med like store beløp de kommende 7 årene. Høyere premieavvik gir forverring i likviditeten.

Skatt og rammetilskudd.

Kommunens frie inntekter i form av skatt og rammetilskudd er i utgangspunktet lagt inn med samme kronebeløp pr. år. Driftsbudsjettet videreføres i **faste priser** i økonomiplanperioden. Beløpet som er lagt inn i for 2018 harmonere med de beløp som ligger inne i forslag til statsbudsjettet for 2018. Vi har i tillegg lagt inn en forventning om et ekstra skjønn på kr 2 millioner ut fra de store utfordringene vi opplever mht. befolkningsutvikling, bosetting flyktninger, eiendomsskatt kraftverk mm. Disse midlene er tatt ut igjen i 2019. I tillegg så reduserte vi rammetilskuddet med 2 millioner fom 2019 ut fra at vi i de seinere år helt klart har opplevd at økningen i rammetilskuddene ikke dekker årets lønnsøkning.

Renter og avdrag

I starten av 2017 inngikk vi en fastrenteavtale på i overkant av 90% av lånegjelden vår.

Fastrenteavtalene i Kommunalbanken er på 1,8% over 3 år. Fastrenteavtalene gjøre at renteutgiftene våre er svært forutsigbare både i 2018 og 2019. Rentereguleringsfondet vårt er pr. i dag på 2,6 millioner.

Når det gjelder 2018 og resten av økonomiplanperioden så er det pr. i dag ikke lagt inn forventninger om økning i lånegjelden. De få prosjektene som er lagt inn i 2018 skal finansieres med ubrukte investeringsfond. Det er en klar målsetning om å ikke øke lånegjelden hverken i 2018 eller 2019.(dog med unntak av et evt. låneopptak for å forskuttere spillemidler på utbygging skole/kultur som pr. i dag er finansiert med ledig likviditet.) Isteden skal avdragene for 2018 og 2019 bidra til å redusere total lånegjeld med ca 26 millioner.

En del større investeringsprosjekt er «satt på vent». Dette gjør at en utbygging av for eksempel bassenget er forslått skjøvet ut og at spørsmål om utbyggingstidspunkt må opp igjen ved neste års behandling av økonomiplan.

Flyktninger

Det er i budsjett og økonomiplanperioden lagt opp til følgende bosetting av flyktninger, selv om antallet er høyst usikkert slik situasjonene er i dag.

2018	3 enslige mindreårige og 10 ordinære flyktninger.
2019	2 enslige mindreårige og 8 ordinære flyktninger.
2020	2 enslige mindreårige og 8 ordinære flyktninger.
2021	2 enslige mindreårige og 8 ordinære flyktninger.

Etter at budsjettet var lagt i balanse for 2018 fikk vi anmodningsbrevet for 2018. Dette tilsier 8 ordinære flyktninger og 2 enslige mindreårige. Dvs. at vi har budsjettet for høyt på inntektene for 2018. Det er mulig at vi også kan redusere utgiftene noe, slik at dette er et forhold vi må ta opp og budsjettregulere tidlig i 2018. Bosettingstallet i økonomiplanperioden er høyst usikkert. Vi har valgt å legge inn et bosettingstall lik det vi er anmodet om for 2018 i hele økonomiplanperioden.

Totalt er det budsjettet med vertskommune-, integrerings- og tilskudd enslige mindreårige som følger;

	Oppr. 2017	2018	2019	2020	2021
Vertskommunetilskudd	2 058 000	0	0	0	0
Integreringstilskudd	14 211 000	13 062 000	11 394 000	9 810 000	8 728 000
Ekstra tilskudd EM	500 000	0			
Ekstra tilskudd bosetting utover anmodning	50 000	0			
SUM Integreringstilskudd	16 819 000	13 062 000	11 394 000	9 810 000	8 728 000
Tilskudd enslige mindreårige;					
21 stk mellom 17 og 20 år	15 750 000				
Bosetting 2017; 5 stk medio oktober	781 000				
19, 14, 12, 12 stk mellom 17 og 20		13 500 000	10 500 000	9 000 000	9 000 000
Bosetting 2018 osv; nye 3 stk fom sept.		750 000			
Bosetting 2019, 2020, 2021; nye 2 stk fom sept.			500 000	500 000	500 000
SUM tilskudd enslige mindreårige	16 531 000	14 250 000	11 000 000	9 500 000	9 500 000
SUM TILSKUDD	33 350 000	27 312 000	22 394 000	19 310 000	18 228 000

Ut fra oversikten ovenfor så ser en at dette er en relativt stor inntektspost i Grong kommunes budsjett. Selvfølgelig knytter det seg store utgiftsposter også til dette området.

Utgiftene som relaterer seg til flyktninger ligger spredd i hele budsjettet. Det er viktig å merke seg at dette kapitlet 8.7 kun omhandler inntektssiden vedr. flyktninger.

Eiendomsskatt

Fra og med 2010 har kommunestyret vedtatt at det skal innkreves eiendomsskatt av alle eiendommer i hele kommunen, såkalt generell eiendomsskatt. Benyttet promillesats har ligget stabil på hhv. 7 promille for verker og bruk og næring. Satsen for boliger og hytter ble i 2015 økt til 5. Satsen for boliger og hytter forslås økt til 6 promille i 2018 og ytterligere med en promille til 7 promille(høyeste mulig sats) i 2019.

For år 2018 fastsettes eiendomsskattegrunnlaget fra siste skatteligningen for kraftverkene det vil si for 2016. For Grongs vedkommende gjelder det de fire kraftverkene i Namsen; Åsmulfoss, Aunfoss, Øvre Fiskumfoss og Nedre Fiskumfoss, samt det private kraftverket Knutfoss Kraft AS. Beskatningen av kraftverkene er en omfattende og komplisert prosedyre og er nå lagt til sentralskattekontoret for storbedrifter i Moss.

Det har vært en kraftig reduksjon i eiendomsskattegrunnlaget de siste årene. Vi har i løpet av de tre siste årene har fått redusert eiendomsskatteinntekten – og da kun i forhold til kraftverkene – med totalt 5,6 millioner kroner.

Avgiftsendringer

Vedr endringer i de kommunale avgifter og betalingssatser vises til vedlegg i budsjettboken.

Bruk av fond

Dersom budsjettet 2017 holder stikk vil opparbeide oss et «fritt» disposisjonsfond på 13,3 mill. ved årets slutt 2017.

Videre så planlegges det å avsette kr 2 mill. av tilskudd flytninger(enslige mindreårige) 2017 til et nytt fond. Disse pengene kommer godt med da det i økonomiplanperioden er budsjettet med bruk av fond for å oppnå balanse. Avsetning og bruk fremgår av tabellen nedenfor.

	Saldo IB	2017	2018	2019	2020	2021	Saldo UB
«Fritt» disposisjonsfond	8 150'	5 187'	-5 656'	-5 000'	0'	0'	2 681'
Rentefond	2 565'						2 565'
Premieavviksfond	16 500'						16 500'
Fond flyktninger		2 000'					2 000'

Slik budsjett og økonomiplan ligger pr. i dag vil en ved utgangen av 2021 har stående igjen ca. 2,7' på «fritt disposisjonsfond», kr 2,6 mill. på rentereguleringsfondet, 16,5' mill på pensjonsfondet og 2 mill. på det nye fondet opprettet vedr. flyktninger.

Investeringsfond

Ved utgangen av 2016 har vi et ubundet investeringsfond på kr 796.000,-. Det er videre budsjettet med salg av boliger med til sammen 4.000' i 2017 og ytterligere kr 4.620' i 2018 og kr 2.350' i 2019. Midlene budsjetteres avsatt til investeringsfond og er videre budsjettet brukt som egen finansiering av en del investeringsprosjekter i perioden

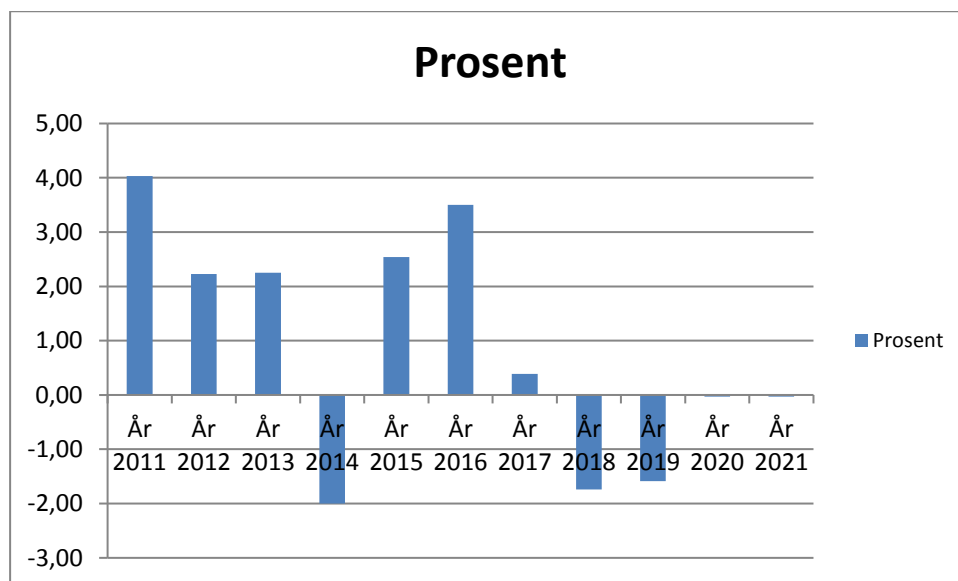
Netto driftsresultat

Det er fra sentrale myndigheter tidligere gitt uttrykk for at det forventes at kommunen planmessig styrer sin økonomi mot en driftsmargin på minst 2% av driftsinntektene. Det er dette resultatmålet som best uttrykker utviklingen i kommunens økonomi over tid.

I følge økonomiplanen så operer vi med et negativt netto driftsresultat i perioden etter 2017. Dette til tross for at det ligger inn forventninger om store omstillingstiltak. Det er helt klart at det må jobbes videre med å oppnå balanse mellom kommunens driftsutgifter og driftsinntekter.

Punkt 8.8 omhandler netto driftsresultat.

Utvikling netto driftsresultat

2.5 Omstillingsbehov fremover.

Utfordringene fremover i perioden er betydelige, og det er viktig at kommunestyret er klar over de omstillingsmål som foreslås på de enkelte rammeområder.

	2018	2019	2020	2021
Ramme 1 Adm. og fellesutgifter				
Generell innsparing	0	300 000	200 000	0
Ramme 2 Oppvekst og familie				
Generell innsparing	0	4 000 000	5 000 000	670 000
Ramme 3 Helse og omsorg				
Generell innsparing	700 000	2 250 000	1 582 000	168 000
Ramme 4 Næring, miljø, kultur, teknisk, brann				
Generell innsparing	0	1 000 000	1 000 000	0
Ramme 6 Generell innsparing – eks økt eiendomsskatt		50 000		
Ramme 8 Eiendomsskatt		800 000	50 000	50 000
Sum innsparing/omstilling ramme 1 - 4				
Totalt beløp pr. år.	700 000	8 400 000	7 832 000	888 0000

Totalt omstillingsbehov som ligger inne i økonomiplanperioden fordelt på det enkelte år er som følger. Altså innsparing på 8,4 mill i 2019, og ytterligere 7,8 mill i 2020 og nye 888' i 2021.

Merk også at lønnsøkningen 2018 forutsettes innhentet som effektivisering innenfor egen ramme i 2018. I tillegg ligger det inne et forslag om bruk av disposisjonsfond på kr 5.000.000,- i 2018, og kr 5.000.000,- i 2019 for å oppnå balanse i budsjett og økonomiplan. I tillegg foreslås det i 2018 å finansiere bredbåndsutbygging med bruk av disposisjonsfond.

Vi ser ovenfor at det foreligger store utfordringer i årene som kommer. Omstillingsbehovene er fordelt på de ulike rammeområdene. Det er viktig å merke seg at dette kun er anslag og at fordelingen mellom rammeområdene må endres når en har gjennomført omstillingsprosessen i 2018.

Positive og negative elementer i forslaget til budsjett og økonomiplan:

Positive element;

- Selv om det ligger inne forslag om bemanningsreduksjoner, er det et sterkt håp å kunne ta ned bemanningen uten oppsigelse av faste ansatte.
- Budsjett 2018 stabiliserer bemanningen på 2,9 årsverk på Servicekontoret.
- SvarUt-løsningen som ble etablert i 2017 fungerer godt og gir en mer effektiv saksbehandling.
- Lagt inn ressurs tilsvarende 35% stilling til kjøp av tjenester IKT som må sees i sammenheng med redusert 80% stilling IKT skole.
- Det er lagt inn forslag på investeringsmidler til å følge opp IKT-investeringer i barnehage og skole.
- Vi klarer å opprettholde dagens tjenestetilbud, og ingen faste ansatte må sies opp.
- Det er fortsatt lagt inn midler til kompetanseheving, som muliggjør at ansatte kan ta videreutdanning innenfor prioriterte områder.
- Ekker og Rønningen får midler til økt lederressurs til å styrke bemanninga.

- Det er budsjettet med ekstra midler til språk-ressurs, kr 100.000,-, til de flerspråklige barna i barnehage.
- Rønningen barnehage har pr i dag ledige plasser. Det er budsjettet med kr 200.000,- til ekstrahjelp, ved evt økning av antall barn i 2018.
- Det er satt av midler til fortsatt deltakelse i felles barnevernvaktordning.
- Barnevern viderefører 0,5 årsverk tiltaksarbeid og psykologressurs 0,4 årsverk.
- PPT viderefører avtale om logoped.
- Barnevern viderefører kompetanseheving fra høst 2017
- Dagsenter for demente videreføres.
- Tidspunkt for måltider ved sykeheimen endres og fortettes.
- Økt tilskudd til helsestasjon for eldre
- Økt ressursbruk på yngre brukere i form av habiliteringstjenester, fysioterapi, omsorgslønn og BPA
- Videreføring av hverdagsrehabilitering
- Opprettholdelse av bemanning innenfor helseområdet
- Det er fortsatt avsatt i driftsbudsjett muligheter for tilskudd til sang/musikk/teater/konserter, barne- og ungdomsarbeid og kulturmidler til klubber og lag.
- Tilskudd til brøyting av parkeringsplass på Heia Gjestegård og tilskudd til oppkjøring av Kvernsjøløypa og andre skiløyper er opprettholdt.
- Det er fortsatt ressurser til å jobbe med friluftrelaterte tiltak som nye Grongturer.
- Videreføring fornyelse av avløpssektoren med nye renseanlegg neste år.
- Videreføring av arbeidet med sikring av vannforsyningssikkerheten i kommunen.
- Videreføring av arbeidet med tilrettelegging for sentrumsnær bebyggelse.
- Budsjettet legger opp til en satsing på energiøkonomisering med sikte på redusert energiforbruk i samsvar med klima- og energiplan.
- Videre oppbygging av Namdal brann- og redningsvesen med blant annet fokus på kompetanseheving.
- Det videreføres en god drift av kulturhuset Kuben med den samme kommunale ressursbruken og stor grad av frivillige ressurser.
- Interkommunalt samarbeid er videreført på samme nivå som i 2017.
- Landbruksfond videreføres med gjenstående kr.60 000 som er disponibelt for 2018.

Negativt

- Eventuell økt lønn i 2018 er ikke lagt inn i budsjettet – tilsvarer ca 4 mill. inkl. sosiale utgifter og vil således være et omstillingsmål. Dette gjelder alle rammeområder og kommenteres derfor samlet og ikke under hvert område.
- Det er lagt inn omstillingskrav på de ulike rammeområdene i hele økonomiperioden som vil bli krevende.
- Kantinedrift på kommunehuset foreslås lagt ned fra 01.03.2018.
- Reduksjon inventar utstyr(kr 760.000), kjøring(kr 100.000) og opplæring og kurs(kr200.000), dvs. totalt kr 1.060.000,- er fordelt ute på hvert enkelt ansvarsområde.
- Reduksjon av bemanningsressurs saksbehandler administrasjon på 40% fra sommeren 2018.
- Generelle innsparingstiltak, som gir barnehage og skole utfordringer.
- Grong barne- og ungdomsskole, innsparing kr 500.000,- på stillinger
- Grong voksenopplæring, innsparing kr 300.000,- på stillinger
- Harran skole, innsparing kr 50.000,- på stillinger
- Rønningen barnehage, innsparing på kr 100.000,- på vikarlønn.
- Ekker barnehage, innsparing på kr 200.000,- på stillinger
- Ekker barnehage, innsparing på kr 100.000,- på vikarlønn.
- IKT-stilling(80%) i skole avvikles, kr 500.000,-(økes med 35% stilling på ramme 1).
- Krav om nedskjæringer innenfor rammeområdet 3 med 700 000,-. Dette utfra at sektoren ønsket mer tid for å ta stilling til konkrete tiltak.

- De reduserte budsjettrammene vil medføre reduksjon av bemanning innenfor pleie og omsorgssektoren, noe som igjen vil gå utover nivået på tjenesteytingen. Samtidig opplever vi et økt press på tjenestene med mer kommunal behandling og mange eldre med stort hjelpebehov.
- MOT avtalen sies opp fom skoleåret 2018/2019
- Vedlikehold av kommunal bygningsmasse og kommunale veger er ikke regulert i forhold til prisstigning og det er ikke tatt høyde for økt areal etter nybygging/nyervervelser.
- Reduksjon i renholdsressursene med kr 500 000 vil medføre redusert rengjøringshyppighet og dårligere kvalitet på tjenestene.

2.6 Sluttord

Tross noen reduksjoner mener jeg dagens tjenestetilbud i all hovedsak opprettholdes i 2018, men det er usikkert hvilke tiltak som må til i løpet av budsjettåret for å hente inn lønnsøkningen på de ulike rammeområder. I hovedsak er også tilskuddene til frivillig sektor opprettholdt eller økt, eksempelvis for helsestasjon for eldre og Frivilligsentralen. Avgiftsøkningene er forsøkt å holde på et nøkternt nivå og må sees i sammenheng med økningen av eiendomsskatten på 1 promille.

Ved den politiske behandlingen av budsjett og økonomiplan må det vurderes om det kan besluttes gjennomføres flere tiltak enn det som nå er foreslått for å redusere netto driftsutgifter. Det er også viktig å være oppmerksom på de usikkerhetsmomenter som foreligger, ikke minst når det gjelder flyktningeområdet og eiendomsskatten på verker og bruk. Dersom kommunen ikke får bosetting av flyktninger fra 2019 medfører det ytterligere behov for utgiftsbesparende tiltak.

Rådmannen vil fortsatt fremheve følgende viktige kriterier for en god kommuneøkonomi:

- Oppnå positive driftsmarginer
- Ha en tilstrekkelig likviditet og dermed unngå kassakreditt. Det er herunder viktig å ha et tilstrekkelig likviditetsfond i forhold til pensjonsutfordringene.
- Ha kontroll i forhold til gjeldssituasjon (størrelsen og sammensetningen av lånemassen, avsetninger på fond i gode tider og fastrentebindinger er viktige elementer her)
- Ha løpende god økonomistyring, slik at regnskapsunderskudd unngås.

Det er ikke minst i år viktig at kommunestyret har et langsiktig perspektiv ved behandlingen av årsbudsjettet.

Det er svært viktig at kommunestyrets medlemmer setter seg godt inn i faktagrunnlaget som ligger i budsjettbrevet, og da som grunnlag for framtidige politiske valg

Økonomiplanen synliggjør godt den langsiktige økonomiske utfordring som foreligger. Det er ikke å komme bort fra at det i nær framtid må gjøres krevende beslutninger som gjør at den løpende drift gjøres opp med et positivt netto driftsresultat. Dette kan ikke poengteres sterkt nok.

Forslaget til handlingsplan for 2018 inneholder en rekke utviklingstiltak, men har en mer intern fokus enn siste årsplaner, ikke minst fellestiltakene.

Ut fra kommunestyrevedtakene i de fire IN-kommunene, skal det arbeides målrettet med utvikling av det interkommunale samarbeidet. Grunnlaget er lagt i de vedtak som er fattet i kommunestyrene i høst. Selv om det dessverre ikke ble noen kommunesammenslåing med Grong og noen av nabokommunene i forrige runde, må det påregnes nye runder fremover. Signaler tyder på at det vil komme nye initiativ fra statlig hold ved kommende fremleggelse av kommuneproposisjonen til våren. Med de utfordringer vi ser både i Grong og våre nabokommuner bør det politisk sonderes om det kan være grunnlag for å gjenoppta drøftingene om kommunesammenslåing. Det er noe som kan gjøres parallelt med videreutviklingen av det interkommunale samarbeidet.

Grong kommune har vært inne i en offensiv og positiv periode. Betydelig endrede forutsetninger økonomisk gjør at kommunen står foran store utfordringer som vil bli krevende for både for politisk ledelse, administrasjonen, tillitsvalgte og verneombud. I oppstarten av en slik omstillingsprosess som

vi ikke kommer utenom er, det viktig å ha en mest mulig lik virkelighetsoppfatning når det gjelder status/utfordringsbildet og målene for prosessen.

Det er også viktig å skape forståelse hos innbyggerne at rammeforutsetningene er endret, og at det vil være nødvendig å gjøre grep som vil ha negative konsekvenser samtidig som investeringer/utbygginger må settes på vent en periode.

Under en slik omstillingsprosess er det også viktig og så godt som mulig holde optimismen oppe, og ta godt vare på de muligheter som kommer. Kommunen har vært inne i tøffe økonomiske perioder før og kommet over «kneika». Med en fortsatt god samhandling mellom de aktører som må være med i prosessen vil det ligge godt til rette for å lykkes.

Grong, 21.11.2017

Svein Helland
Rådmann

Tone Røttesmo
økonomisjef

3 Utarbeidelse av årsbudsjettet i praksis

Praksis de senere år har vært at kommunestyret vedtar netto bevilgning til hvert rammeområdet, mens det detaljerte budsjettet vedtas av formannskapet. Dette er helt i tråd med regelverket på området. Det er selvfølgelig mulig at kommunestyret vedtar detaljbudsjettet. En slik praksis vil medføre at alle budsjettendringer må forelegges kommunestyret da det kun er de selv som kan gjøre endringer i sitt eget budsjettvedtak.

Praksis i dag tilsier at dersom det skal flyttes penger mellom rammeområdene så er dette noe som må vedtas av kommunestyret. Flytting mellom ulike ansvar innenfor samme rammeområde kan vedtas av formannskapet, mens rådmannen har myndighet til å regulere budsjettet på ulike konti innenfor samme ansvar.

Hvordan årsbudsjettet utarbeides i praksis:

Det første som gjøres i budsjettprosessen er å utarbeide såkalt "**konsekvensjustert budsjett**". Dette består i å videreføre driftsbudsjettet, med utgangspunkt i revidert budsjett for 2017, med "dagens drift". Her legges inn de korrigeringer som følger av kjente forhold som vedtak, lønnsøkninger, prisstigning o.l. På denne måte framkommer driftsresultatet i økonomiplanperioden dersom det ikke foretas endringer i drifta. Videre så bygger budsjett og økonomiplan fremlagt forslag til statsbudsjettet, se eget punkt 8.6.2. Driftsbudsjettet videreføres i **faste priser** i økonomiplanperioden.

Det har i hele prosessen vært dialog med både kommunalsjefer, avdelingsledere og tillitsvalgte. Kap 16 omhandler en del av de forholdene som er gjort og skal gjøres for å bringe budsjett og økonomiplan i balanse fremover.

Videre så er det slik at **økonomiplanens første år skal samsvare med kommende første årsbudsjett**.

Dette innebærer i praksis at behandling av økonomiplan og årsbudsjett må samkjøres. Det utarbeides et hefte for årsbudsjett, handlingsplaner og økonomiplan. I tillegg utarbeides det et eget hefte for detaljbudsjettet inkl. kommentarer.

Selve budsjettet og økonomiplan er offentlig fra den dagen rådmannen legger frem sin innstilling til formannskapet. Etter formannskapet har fattet sitt vedtak legger de frem dokumentet for offentlig ettersyn før det tas opp til 2. gangs behandling i formannskapet samt med endelig vedtak i kommunestyret den 19. desember 2017.

Oppbyggingen av detaljbudsjettet

Driftsbudsjettet deles inn i 9 rammeområder;

- Ramme 1 – Administrasjon og fellesutgifter
- Ramme 2 – Oppvekst og familie
- Ramme 3 – Helse og omsorg.
- Ramme 4 – Næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning.
- Ramme 5 – Kirkeformål
- Ramme 6 – Politisk styring, kontroll, fellesutgifter
- Ramme 7 – Særregnskap (Kommunale samarbeid)
- Ramme 8 – Skatter, rammetilskudd m.v.
- Ramme 9 – Renter, avdrag, finanstransaksjoner.

Det utarbeides **to ulike budsjetthefter**. Det ene er det obligatoriske heftet som omhandler årsbudsjett 2018, handlingsplan 2018 og økonomiplan 2018 – 2021. Tallene her er på rammenivå.

Kommunestyret vedtar budsjettet ut fra dette dokumentet. (De får også tilgang til det detaljerte hefte, men dette vedtas av formannskapet)

I tillegg lages det et detaljert budsjetthefte. Dette heftet deles også i rammeområder. I tillegg er hver ramme er inndelt i **ansvar**. Ansvarene er nummerert med 4 siffer, hvorav det første sifferet viser hvilken ramme ansvaret ligger under.

Samme ansvarsbetegnelse brukes nå både i drifts- og investeringsbudsjettet. I investeringsbudsjettet benyttes i tillegg et prosjektnummer på 4 siffer.

Hvert ansvar er inndelt i **konti**. Hver konto består av 5 siffer, hvorav det som første siffer alltid benyttes **1** når det gjelder driftsbudsjettet, og **0** når det gjelder investeringsbudsjettet. De neste 3 siffer har et visst "slektskap" med den obligatoriske KOSTRA-arten, mens det femte og siste sifferet er en lokalt bestemt detaljinndeling.

4 Visjon og overordna strategier.

Kommuneplanen og økonomiplanen er kanskje de to viktigste strategiske planverkene innenfor kommunens virksomhet. Gjennom kommuneplanen settes retning og valg av strategier, mens økonomiplanen skal prioritere de tiltak som må gjennomføres for at målene skal nås.

Visjon for Grong kommune:

Grong - et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold.

Vedtatte politikkområder:

- Næring
- Kultur
- Helse
- Oppvekst
- Regionsenter

5 Selvkost

Kommunestyret har fattet prinsippvedtak om at innbyggerne skal dekke kommunens kostnader på områdene vann, kloakk, renovasjon, slam og feiing. Dette skal gjøres i hht. selvkost.

Definisjon av selvkost er den merkostnad som kommunen påføres med å produsere en bestemt vare eller tjeneste. Tanken er at inntektene over noen år – 3-5 år – ikke skal overstige kostnadene for årene samlet. En slik forståelse kan dels være motivert ut ifra behovet for en nødvendig fleksibilitet i forhold til endringer på inntekts –og kostnadssiden, f.eks som følge av investeringer, som de fleste kommunene opplever.

Overskudd det enkelte år avsettes til et selvkostfond for hvert område. Underdekning enkelt år registreres også og skal tas inn med tilsvarende overskudd på områdene i løpet av en 5 års periode. .

Ved regnskapsavslutningen for 2016 hadde vi følgende selvkostfond;

*Vann	kr	980.598,20
*Kloakk	kr	2.059.916,28
*Slam	kr	98.867,01
*Feiing	kr	539.841,00

For renovasjon foreligger det underdekning som skal dekkes inn i løpet av selvkostperioden, denne var ved utgangen av 2016 på kr 396.476,44.

6 Organisering

6.1 Politisk organisering

Det politiske systemet i Grong kommune er organisert etter formannskapsmodellen, med kommunestyre og formannskap. Fra 1.1.2011 overtok formannskapet arbeidsområdene for hovedutvalg for helse og oppvekst og hovedutvalg for utvikling. De 2 hovedutvalgene ble samtidig nedlagt.

Kommunestyret har følgende sammensetning:

Kommunestyrets sammensetning	2016-2019
Totalt	17
Senterpartiet	5
Arbeiderpartiet	9
Sosialistisk venstreparti	2
Høyre	1

6.1.1 Politisk ledelse

Kommunestyret og formannskapet ledes av ordfører Skjalg Arne Åkerøy.

Ledere for utvalg og råd er:

Utvalg / råd / nemnd:	Leder
Kontrollutvalg	Berit Blengsli
Eldreråd	Jorunn Klinkenberg
Eiendomsskatt, sakkyndig nemnd	Jon Strand
Eiendomsskatt, sakkyndig ankenemnd	Odd Fuglum
Råd for likestilling av funksjonshemmede	Mette Finvold Grønbeck

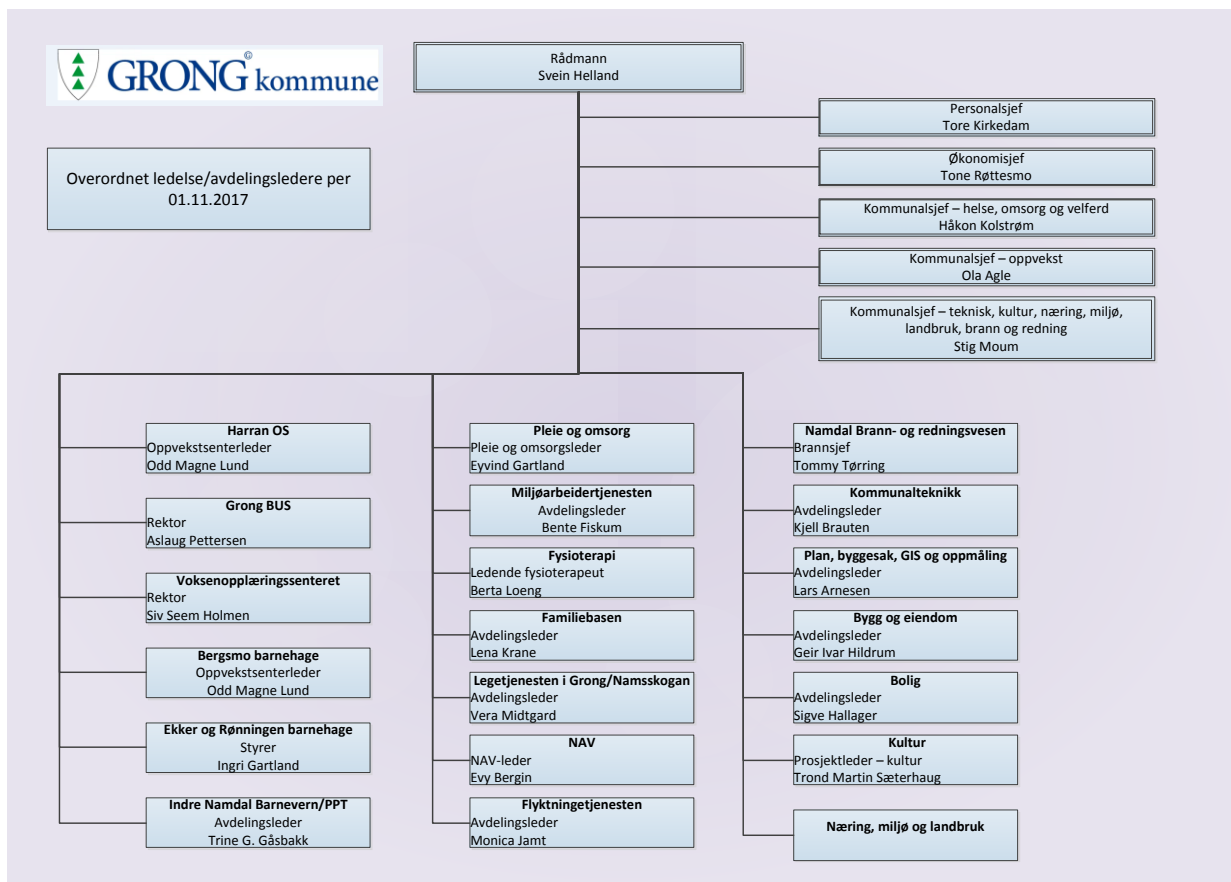
6.1.2 Interkommunalt samarbeid

- IKT Indre Namdal IKS
- Midtre Namdal Avfallsselskap
- IKS Namdal rehabilitering – Høylandet
- Vertskommune for Indre Namdal barnevern og PPT
- Vertskommunen for tekniske tjenester som;
 - Byggesak
 - GIS
 - Kart- og oppmåling
 - Arealplanlegging
 - Byggetilsyn
- Vertskommunesamarbeid om Lønn mellom Lierne, Røyrvik, Grong og Namsskogan (vertskommune)
- Indre Namdal regionråd
- Kom Rev Trøndelag IKS
- Kom Sek Trøndelag IKS
- Regional veterinærtjeneste
- Legetjenesten i Grong/Namsskogan
- Legevaktsamarbeid i Indre Namdal
- Legevaktordningen i Namdal (LINA)
- Kommuneoverlege (samarbeid med Namsskogan og Røyrvik)
- Brann- og redningstjenesten (samarbeid Høylandet og Grong)

I tillegg foreligger flere avtaler vedr kjøp og salg av tjenester, eksempelvis oppmåling, byggesaksbehandling, skatteinnfordring, arbeidsgiverkontroll og jordmor.

6.2 Administrativ organisering

Organisasjonskart:

Figur 2

Administrativ organisering i Grong kommune

Rådmannens ledergruppe består nå av:

- Rådmann
- 3 kommunalsjefer
- Personalsjef(rådmannens stedfortreder)
- Økonomisjef

Nivå 2:

- Avdelingsledere/enhetsledere
- Stab og støttfunksjoner

7 Befolkningsutvikling

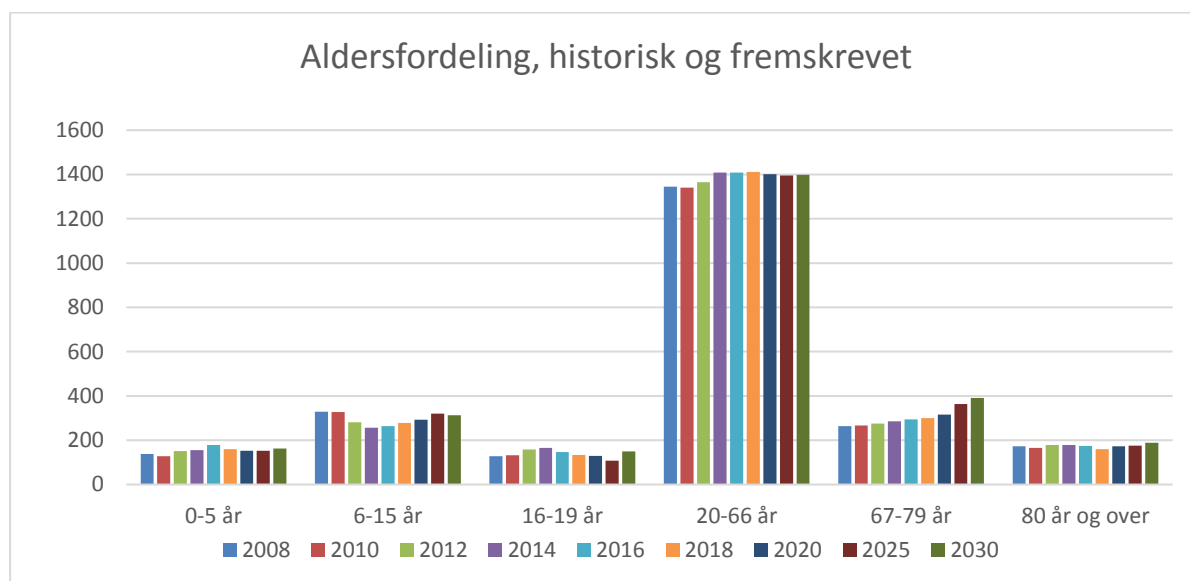
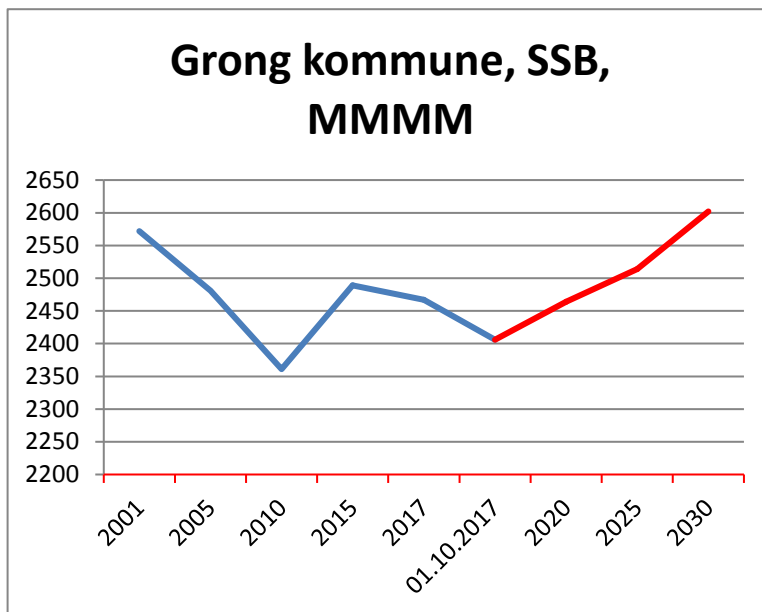
7.1 Innledning

Befolkningsutviklingen og sammensetningen av kommunens befolkning er svært avgjørende når rammetilskudd skal beregnes. Hvordan utviklingen blir fremover er viktig ut fra to hensyn, både med tanke på rammetilskuddet, hvordan en skal dimensjonere tjenestene samt grunnlaget for det totale tjenestetilbudet i kommunen (både offentlig og privat).

7.2 Befolkningsutvikling 2001- 01.10.17 og prognose 2020-2030

Pr. 1. januar 2017 var det registrert 2467 personer i Grong kommune. Dette var en reduksjon på 1 person fra 2016. I SSB sin framskriving, mellomalternativet, så forventes en liten nedgang på 3 personer frem til 2020 for deretter å stige jevnt utover til 2030. Framskrivningen er dog usikker da folketallsutvikling påvirkes av mange faktorer. I de to første kvartalene i 2017 har det vært en forholdsvis høy befolkningsnedgang med 60 personer. Her kan nedleggelsen av flyktningmottaket hatt stor innvirkning. I tredje kvartal er det en nedgang på 1 person.

Kilde: SSB, folketall (middels nasjonal vekst MMMM)

Kilde: SSB, folketall pr. 1. januar (middels nasjonal vekst – MMMM)

Det er også viktig å se på alderssammensetningen relatert til de tilbud som kommunen skal gi. Vi ser av prognosen at barn 0-5 år vil reduseres frem mot 2030 mens barn 6-15 år forventes å øke. Ungdom 16 – 19 år reduseres frem mot 2030 da det igjen stiger. Gruppen 67 – 79 år stiger jevnt, mens eldre over 80 år holder seg på noenlunde samme nivå mot 2030.

8 Rammebetingelser

8.1 Lønnsbudsjettering

Lønn er budsjettert ut fra kjent årslønn etter at sentrale forhandlinger gjennomført våren 2017, samt lokale forhandlinger høsten 2017. I konsekvensjustert budsjett så ligger alle ansatte inne med korrekt lønn f.o.m 1.1.2018.

Når det gjelder forventet lønnsøkning for 2018 så er denne ut fra en forventning om 3% lønnsøkning fom 1. mai 2018 beregnet til totalt kr 4.000.000,- inkl. pensjon og arbeidsgiveravgift. Budsjettprosessen har i år vært så tøff at vi har ikke hatt mulighet til å legge inn denne forventningen som ekstra penger på det enkelte ansvar. Dvs. at lønnsøkning 2018 må det enkelte rammeområde hente inn selv. **Vi må ut fra dette totalt effektivisere driften med ca kr 4.000.000,- i 2018. Dette er det svært viktig å merke seg da vi ser at dette kan bli utfordrende på enkelte områder.**

Samlede lønnsutgifter og sosiale utgifter er vist i oppstillingen "Økonomisk oversikt drift" som er innarbeidet i budsjetteftet.

8.2 Sosiale kostnader

Sosiale kostnader er lagt inn med følgende satser:

- ❖ Pensjon
 - KLP 18,89% på fellesordningen
 - KLP 19,25% på sykepleierordningen
 - Statens pensjonskasse 10,25%
- ❖ Arbeidsgiveravgift 5,1%
- ❖ Avsetning til feriepenger 12%.

8.3 Pensjon

Pensjonsinnskudd:

Etter nye forskrifter om regnskapsføring av pensjonspremie, gjeldende fra og med året 2002, er det ikke det beløpet som kommunen faktisk *innbetaler* i pensjonspremie som skal utgiftsføres, men en *beregnet pensjonskostnad*.

Differansen mellom betalt premie og beregnet pensjonskostnad utgiftsføres/inntektsføres, avhengig om betalt premie er mindre eller større enn beregnet kostnad. Dette premieavviket kunne tidligere fordeles over 15 år, enten det var et inntektsbeløp som skulle føres til utgift eller et utgiftsbeløp som skulle føres til inntekt. Regelverket er nå endret slik at denne fordelingen f.o.m 2012 skal skje utover 10 år i stedet for 15. Premieavvik oppstått i 2014 og senere skal fordeles over 7 år.

Premiesatsene for KLP (Kommunal Landspensjonskasse) er de samme som for 2017 budsjettet. Premieinnbetalingene blir ut fra prosenten tilnærmet det samme som for 2017, mens det er budsjettert med litt høyere premieavvik i 2018 enn i 2017. Dette gir igjen en høyere utgiftsføring fremover i tid i og med at inntektsført premieavvik 2018 skal utgiftsføres med like store beløp de kommende 7 årene.

Under ansvar 6800 er det budsjettert premieavvik med amortisering ut fra anslag både fra KLP og Statens Pensjonskasse.

	Premieavvik	Amortisering
KLP, positivt premieavvik som inntektsføres	-8 379 000	2 635 000
SPK, negativt premieavvik som utgiftsføres	-114 000	-131 000
Sum premieavvik inntektsføres i 2017, amortiseringen utg.føres	-8 493 000	2 504 000

I tillegg kommer arbeidsgiveravgift av disse beløpene.

Kommunen har forsøkt å bygge opp et premieavviksfond som skal være like stort som premieavviket. Ved utgangen av 2016 var akkumulert premieavvik på kr 13,9 millioner inkl. arb.giveravg, mens

fondet var på kr 16,5'. Det er i dette budsjettforslaget ikke funnet rom for å øke premieavviksfondet tilsvarende de ca 6 millionene det er budsjettert inntektsført i premieavvik for 2018. Vi vil for 2018 betale ut ca. 6 millioner (differansen mellom nytt premieavvik og amortisering) mer enn det som blir utgiftsført. Dette tærer ytterligere på likviditeten. Slik prognosene er pr. i dag for 2017 så ser det ut til at 2017 vil bli et år hvor premieavvik og amortisering nesten går i null. Et anslag for premieavviket ved utgangen av 2017 er på kr 14,2 mill. Sett opp mot fondet på 16,5 så ligger vi godt an i forhold til bygging av premieavviksfond(likviditetsfond)

Utvikling i premieavviket 2004 - 2016;

Tabellen viser inntektsført eller utgiftsført premieavvik pr. år. Den tar ikke hensyn til arbeidsgiveravgift og heller ikke til amortisering.

Egenkapitalinnskudd:

Det er antydning at det i 2018 må innbetales egenkapitalinnskudd til KLP på 991' kr. Dette er lagt inn i investeringsbudsjettet, finansiert med driftsmidler.

8.4 Arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse.**Mål:**

I vedtatt Arbeidsgiverstrategi (AGS) for perioden 2011 – 2020, fremgår følgende i kap. 8.1:

Kommunens mål innenfor Inkluderende arbeidsliv og helse, miljø og sikkerhet er:

- ☐ Skape et godt arbeidsmiljø, som bidrar til trivsel, motivasjon, stolthet, kreativitet og effektivitet.
- ☐ Sikre at sykefraværet fortsatt reduseres og holdes på et lavt nivå, gjennomsnittlig 5 % innen år 2020 for hele organisasjonen.

I AGS kap. 8, står det videre:

Å etablere mestrende medarbeidere og helsefremmende arbeidsplasser er viktig for Grong kommune.

Kommunen skal i sin arbeidsgiverstrategi ha stor fokus på tilretteleggelse av arbeidsinnhold, arbeidsmiljø, arbeidsplass og rasjonell ressursbruk på en slik måte at det fremmer helse og forebygger sykdom. Like viktig vil det være å fremheve det ansvar hver enkelt ansatt har for utvikling av egen helse.

Organisasjonen skal ha fokus på hele mennesket; det friske som styrker, potensialer, positiv helse, velbefinnende, livssituasjon/livsfase og samtidig tap, lidelser, sykdom. Samtalen mellom leder og medarbeider er et viktig verktøy i denne sammenheng. Inkluderende holdninger er viktig på alle nivå, slik at man ser mangfoldet som en ressurs.

Status:

Til og med 3. kvartal 2016 har Grong kommune et nærvær på totalt 92,6 %. Sykefraværet fordeles på 1,3 % egenmeldt og 6,1 % legemeldt. Sykefraværet fordeles etter kvartal og varighet som følger:

Totalt sykefravær for 2017 – fordelt på varighet (antall dager):

	Egenm.:	1 – 16:	> 17:	Sum:
Fravær i % 1. kv. 2017	2,0	0,9	5,4	8,3
Fravær i % 2. kv. 2017	1,0	0,8	6,7	8,6
Fravær i % 3. kv. 2017	0,7	0,5	4,1	5,4
Fravær i % 4. kv. 2017				

Som det fremgår av oversikten viser tallene en positiv trend, med særdeles positive tall for 3. kvartal. Som det fremgår av fremlagt halvårsrapport (kommunestyret i oktober 2016) er det viktig at alle ledere fortsatt retter fokus på langtidssykemeldte. Imidlertid er langtidsfraværet redusert både i gruppen 17-56 dager og ved fravær på mer enn 56 dager, jfr. tall for 3. kvartal.

Vårt fokus på «å ta egen helse på alvor», slik det er beskrevet i arbeidsgiverstrategien, er fortsatt gjeldende. Hver og en av våre ansatte må finne balansen mellom utfordringer og hvile, jobb og heim i et langsiktig perspektiv. Arbeidsgiverrepresentanter, hver enkelt leder, må hjelpe til med å finne denne balansen. Vi må imidlertid innse at en stor del av fraværet ikke kan påvirkes av hverken arbeidsgiver eller arbeidstaker.

Noen arbeidsplasser kan imidlertid, i enkelte perioder og i større eller mindre grad, være preget av et arbeidsmiljø som kan gi redusert nærvær.

Videre arbeid/tiltak i 2018:

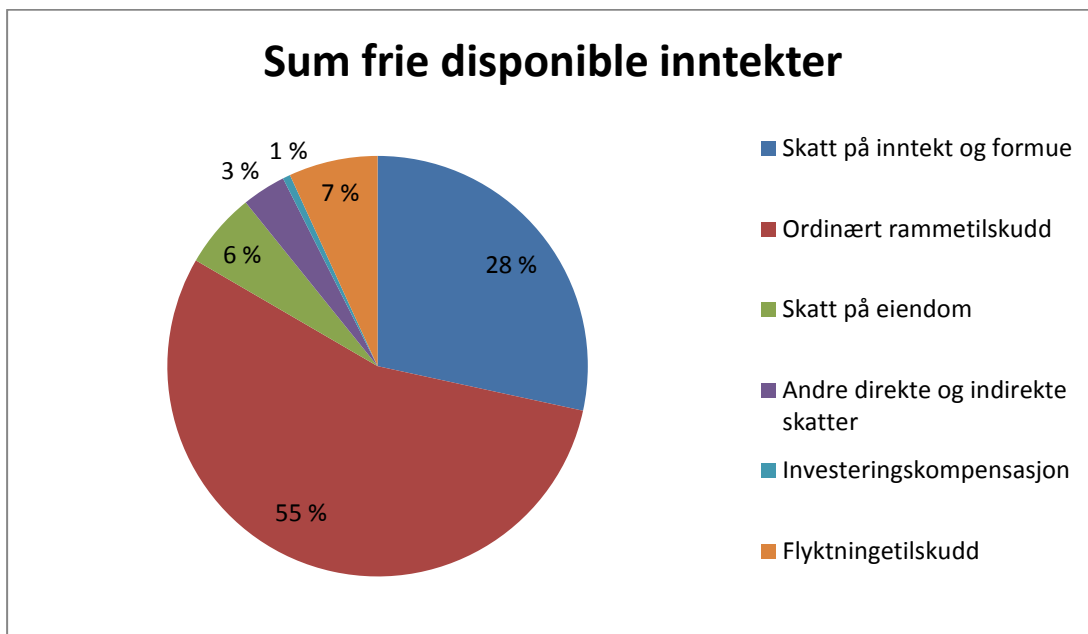
Budsjett 2017, økonomiplanperioden og handlingsplanene for 2017 legger opp til store effektiviseringsmål og enkelte organiseringstiltak – se Handlingsplan for 2018 - felles utviklingstiltak (pkt. 2) og avdelingsvise driftstiltak. I omstillingsprosesser må vi legge vekt på og alltid ha nødvendig tid til omstillingsprosessene, der verneombud og tillitsvalgte blir involvert og er med i dialogen!

Nærværarbeid- og sykefraværsutfordringen vil også være ett viktig tema i 2018, bl.a. i mellomlederforum. I tillegg må arbeidet i Arbeidsmiljøutvalget prioriteres høyere enn i 2017. Konkrete tiltak for arbeidet med nærværutfordringer i 2018 fremgår av Handlingsplan for 2018 - felles utviklingstiltak (pkt. 4)

8.5 Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning

8.5.1 Fordeling av kommunens frie disponible inntekter 2018.

Kakediagrammet viser fordeling av sum Frie disponible inntekter på kr 190.880.000,- (jfr. budsjettskjema 1A)

8.5.2 Rådmannens forslag til budsjett for 2018 er basert på regjeringens forslag til statsbudsjett.

8.5.3 Vedrørende det konkrete innhold i statsbudsjettforslaget vises til internettside :

<http://www.regjeringen.no>

På Kommunenes Sentralforbund (KS) sin hjemmeside finnes det også mye informasjon vedr statsbudsjettet og rammevilkårene for kommuneøkonomien. Gå inn på <http://www.ks.no>.

HER ER ET UTDRAK AV KS SIN PRESENTASJON AV DET ØKONOMISKE OPPLEGGET FOR 2018

Den største endringen i statsbudsjettet sammenliknet med det økonomiske opplegget i kommuneproposisjonen er knyttet til skatteinntektene for 2017. Det er nå anslått en merskattevekst i 2017 på om lag 4 mrd. Kroner. Merskatteveksten gir økt økonomisk handlingsrom i 2017, men

påvirker ikke handlingsrommet i 2018. Dette skyldes at regjeringen gjennom kommuneproposisjonen har signalisert nivået på inntektene i 2018. Merskatteveksten i 2017 er en engangsinntekt som ikke vil kunne finansiere varige økninger i driftsutgiftene.

Veksten i frie inntekter i 2018 med utgangspunkt i hva inntektsnivået ville vært i 2017 dersom det ikke hadde kommet merskattevekst, anslås til 1,0 pst. Den faktiske realveksten i frie inntekter fra 2017 til 2018 er anslått til -0,1 prosent.

Veksten i frie inntekter er fordelt med 3,6 mrd. kroner til kommunene og 0,2 mrd. kroner til fylkeskommunene. Hele økningen i merutgifter på 2,2 mrd. kroner knyttet til den demografiske utviklingen tilskrives kommunene.

Regjeringens beregning av økt handlingsrom tar ikke hensyn til økningen av innslagspunktet i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med kroner 50 000 utover lønnsveksten. KS har anslått at dette vil gi økte kostnader for kommunene med 0,3 mrd. kroner. Tar man også hensyn til dette vil handlefriheten til kommunesektoren være om lag uendret fra 2017 til 2018.

800 mill. kroner av veksten i frie inntekter er begrunnet i statlige satsinger. Satsingene gjelder opptrappingsplan rusfeltet, tidlig innsats i skole og barnehage, forebyggende tiltak for bar, unge og familier og særskilt fordeling til ferjefylker.

Maksimal foreldrebetaling i barnehagene økes med 110 kroner pr måned og blir kr 2.910 pr måned.

Fylkeskommunenes regionale utviklingskraft reduseres kraftig.

Regjeringen fortsetter den kraftige reduksjonen av de regionale utviklingsmidlene. Det foreslås at disse i 2018 reduseres med 331 millioner kroner til 1389 millioner kroner.

Det er særlig bevilgninger til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn som reduseres. Andre midler som kuttes kraftig er «bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger», forskjellige omstillingsmidler og tiltak for utvikling av næringsmiljøer og kompetanse.

Midlene til kommunenes og fylkeskommunenes arbeid med flom- og skredforebygging kuttes med over 110 millioner kroner i regjeringens budsjettforslag. Reduksjonen begrunnes med at Saldert budsjett 2017 inkluderte midler til å forsere flomsikringstiltak som ett av flere tiltak for å stimulere til økt aktivitet og sysselsetting.

Etter KS sin mening er det vi trenger nå en opptrapping i flom- og skredforebyggingen, ikke kutt. Budsjettforslaget står også i kontrast til tidligere uttalelser fra regjeringen om å bedre samfunnets evne til å forebygge flom- og skredrisiko.

KS er kritisk til at regjeringen svekker toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester ved at innslagspunktet øker med 50.000 utover lønnsvekst. Dette vil føre til prioriteringsutfordringer i kommunene, og mulig kutt i tjenester til andre brukere.

Kommunene vil med dette forslaget i 2017 få kompensert 80 prosent av netto lønnsutgifter til helse- og omsorgstjenester til enkeltbrukere ut over et innslagspunkt på 1.235.000 kroner. Ordningen gjelder fortsatt kun for tjenestemottakere til og med det året de fyller 67 år.

Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger – krav om nettotilvekst opprettholdes

Tilskuddsordningen er endret og fra 2021 gis det kun tilskudd til plasser som gir netto tilvekst av plasser.

Kommunene trenger omsorgsplasser som møter dagens og fremtidens krav til standard og utforming, og det innebærer at noen kommuner vil trenge ordningen i hovedsak til rehabilitering og standardheving, mens andre vil trenge den til kapasitetsøkning avhengig av demografi og omsorgsprofil. Gitt kravet om nettotilvekst som innføres gradvis frem mot 2021 vil de kommunene som har behov og som ikke har benyttet tilbudet få større utfordringer med å benytte tilskuddsordningen til rehabilitering jo lengre frem mot 2021 vi kommer.

KS forventer at rammen eventuelt økes i revidert nasjonalbudsjett i 2018 om søknadsinngangen fra kommunene er stor. KS anerkjenner at det trengs en økning av antall plasser for heldøgns omsorg på

sikt nasjonalt, men mener at kravet om nettotilvekst må utsette til 2025 for å gi kommunene mulighet til å tilpasse seg. Det er også behov for en mer fleksibel tilskuddsordning som gir mulighet for at også trygghetsboliger og andre boliger uten heldøgns omsorg kan inkluderes i ordningen.

Program for folkehelsearbeid videreføres og tilskuddsrammen foreslås økt med vel 25 millioner kroner til 71,3 millioner kroner i 2018. Dette betyr at flere fylker kan inkluderes i programmet. Folkehelseprogrammet er en tiårig satsing fra 2017 til 2027 som skal bidra til å styrke kommunenes arbeid med å fremme innbyggernes helse og trivsel i lokalsamfunnet. Det skal rettes inn mot psykisk helse og rusforebyggende arbeid. Barn og unge er en prioritert målgruppe. I programmet skal kommunene selv utvikle forslag for å styrke barn og unges psykiske helse og livskvalitet. Programmet skal bidra til å fremme kommunebasert forskning.

KS er fornøyd med at det satses på å øke kompetansen i det kommunale barnevernet. Det settes av 80 millioner til en strategi for å styrke kompetansen i barnevernet. Strategien gjelder for perioden 2018-2024, og skal forberede kommunene på et større kommunalt ansvar for barnevernet (barnevernreformen) fra 2020.

Opptrappingsplanen for rusfeltet

300 mill. kroner av veksten i frie inntekter er begrunnet med en økt satsing på rusfeltet. Opptrappingsplanen har en bred tilnærming, med tidlig innsats og god samordnet oppfølging som et sentralt grunnlag. Samtidig er utfordringen i kommunesektoren å skaffe tilstrekkelige og gode tilbud på boligområdet, der er det fortsatt behov for økt kapasitet.

Regjeringen vurderer å utvide formålet med helsestasjons- og skolehelsetjenesten ytterligere til å inkludere behandling og oppfølging av barn og unge for både psykiske og somatiske tilstander. Samtidig varsler regjeringen at de vil vurdere lovendringer for å styrke og harmonisere de ulike tjenestenes plikt til å utarbeide individuell plan, herunder en felles, harmonisert forskrift om individuell plan og krav til koordinator under de ulike tjenestelovene. Kommunene har allerede dette ansvaret gjennom helse- og omsorgstjenesteloven. Etter KS mening kan mer detaljerte forskrifter for særtjenester begrense kommunenes muligheter til å gi samordnede tjenester til barn og unge som sliter med helseplager. Helsestasjon og skolehelsetjenesten har allerede svært mange mål for tjenesten. Hvis helsestasjons- og skolehelsetjenesten styres i retning av mer individuell behandling og oppfølging blir det vanskeligere å prioritere helsefremmende arbeid og folkehelseiltak.

Bolig og hjelpemiddelområdet - utvidede oppgaver til kommunesektoren?

Det er særlig to tilskudd av betydning for å beholde og tilpasse egen bolig, nemlig tilskudd til etablering og tilskudd til tilpasning. Tilskudd til etablering skal bidra til at vanskeligstilte skal kunne etablere seg i og beholde egen bolig, men tilpasningstilskuddet skal bidra til at personer med spesielle behov får tilpasset boligen til sine behov. Det er foreslått at tilskuddene skal innlemmes i rammetilskuddet til kommunene fra 2020, og at oppgaven med å forvalte midlene overføres til kommunene. KS støtter prinsipielt forslaget om at midlene til tilskudd til etablering av bolig og den personrettede delen av tilskudd til tilpasning av bolig blir innlemmet i rammetilskuddet til kommunene. Samtidig er det grunn til å peke på at midlene til etablering og tilpasning ikke er tilstrekkelige til å dekke behovene på området.

Kommunenes ansvar lovfestes som en del av bostøtteloven. Det gir ikke en ny individuell rettighet, men gir kommunene en plikt til å vurdere søknader om finansiering og tilpasning. Bostøtten vil fortsatt være det viktigst boligsosiale virkemiddelet. KS ber om at det nye lovfestede ansvaret evalueres etter en virkeperiode på 2 år for å følge utviklingen for kommunesektoren og for brukerne. Regjeringen varsler også at det bør arbeides videre med sikte på å gjennomføre ansvarsendringer for enkle og høyfrekvente hjelpemidler, tilrettelegging av bolig og velferdsteknologi. Det varsles videre

behov for å avklare nye ansvarsforhold knyttet til de tre områdene, og et grundig arbeid for å unngå at nye problematiske grensesnitt oppstår er nødvendig.

Hjelpemiddelutvalget pekte også på at hjelpemiddelområdet må greie seg med mindre ressurser per bruker enn i dag, samtidig som tilgangen på ny teknologi bare vil øke, og slik sett gi et langt mer komplekst tilbud av løsninger. Det må derfor gjennomføres et definisjonsarbeid og en avklaring av finansiering og de mange gråsonene mellom ulike type hjelpemidler.

NAV-kontorene får økt myndighet og handlefrihet

KS er positive til at Arbeids- og velferdsetaten får økte muligheter til å utføre oppfølgingstjenester i egen regi. For blant annet å styrke innsatsen knyttet til Individuell jobbstøtte (IPS), foreslår regjeringen å øke omdisponeringsfullmakten knyttet til oppfølgingstjenester i regi av Arbeids- og velferdsetaten med ytterligere 100 millioner, til 200 millioner i 2018.

Bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm i barnehagene er underfinansiert.

Gjøres det ikke endringer i finansieringsopplegget, vil differansen mellom bevilgningene til kommunene og de faktiske kostnadene øke frem mot 2021 og underdekningen være omtrent på en milliard kroner.

Nye bemannings- og pedagognormer skal etter planen gjelde fra 1. august 2018. I statsbudsjettet for 2018 er det bevilget 424 millioner kroner til ordningen. Halvparten av pengene går direkte til private barnehager gjennom særskilt tilskudd. Dette videreføres frem til 2020. Deretter finansieres private barnehager med utgangspunkt i kostnadene til kommunale barnehager i to år gamle regnskap. Derfor vil tilskuddene til private barnehager øke betydelig fra 2020₁.

Manglende finansiering innebærer at mange kommuner må gjøre omdisponeringer og prioritere ned andre tjenester for å kunne oppfylle normene i årene fremover. Noen kommuner blir spesielt hardt rammet.

Tidlig innsats i skole og barnehage.

I statsbudsjettet legges det til grunn at kommunene vil benytte 200 mill. kroner av realveksten i de frie midlene til tidlig innsats i barnehage og skole. Opplegget gir kommunene rom for å utvikle tiltak tilpasset egne lokale prioriteringer og den enkelte elevs behov. Det er videre bevilget 100 millioner over Kunnskapsdepartementets budsjett til tidlig innsats. Denne bevilgningen er øremerket konkrete tiltak. Blant annet er 40 mill. kroner satt av til styrking av forsøkene med lærerspesialistordningen for å styrke kompetansen på og erfaringen med tidlig innsats i lærerfellesskapet.

Fag- og yrkesopplæringen.

Regjeringen foreslår en økning på 638 nye studieplasser i fagskolene. KS er fornøyd med denne prioriteringen som bidrar til å øke og ivareta kompetansen i yrker med fagutdanning og styrke rekrutteringen til fag- og yrkesopplæringen.

Regjeringen foreslår også innføring av lektor 2-ordning for yrkesfag. KS håper dette kan bringe fagpersoner fra arbeidslivet inn i skolen, og gjøre undervisningen enda mer yrkesrettet og faglig oppdatert.

Regjeringen foreslår fortsatt satsing på yrkesfaglærerløftet. KS har lenge jobbet for flere desentraliserte utdanningstilbud og er tilfreds med at regjeringen foreslår å sette av 10 millioner til utvikling og drift av desentralisert yrkesfaglærerutdanning i 2018. Det er videre foreslått 30 nye studieplasser innenfor desentralisert nettbasert yrkesfaglærerutdanning og 5 millioner ekstra til hospiteringsordningen.

KS har i flere år etterlyst et tydelig nasjonalt løft for innovasjon i kommunal sektor. Generelt omtales forskning, innovasjon og utvikling i budsjettforslaget for 2018 nesten utelukkende som bidrag til næringsutvikling, ikke som ledd i styrking av en offentlig sektor med et stort utviklingspotensial- og behov. Sett i lys av perspektivmeldingens vektlegging av behovet for innovasjon i offentlig sektor er budsjettforslaget lite ambisiøst.

Enkeltbevilgninger viser positiv utvikling

Det foreslås bevilget 20 millioner til prøveprosjekter med effektkontrakter (velferdsobligasjoner). KS har sammen med kommunene har vært pådriver for at slike modeller blir prøvd ut.

Velferdsteknologiprogrammet og Leverandørutviklingsprogrammet videreføres på dagens nivå, men med klare føringer i retning av mer næringsutvikling. Stimuleringsordningen for innovasjon og tjenstedesign øker til ti millioner i 2018, og utvides til å gjelde hele offentlig sektor.

Kommunal sektors medvirkning i store statlige programmer må finansieres som del av disse. I statsbudsjettet signaliseres det at digitalisering er et satsningsområde innenfor alle sektorer i staten. Det må derfor forventes at det vil komme mange store strukturelle omlegginger initiert fra staten, der digitalisering vil være en sentral del av omleggingen. Mange prosjekter antas å kunne få betydelige økonomiske og administrative konsekvenser for kommunal sektor. Så langt har det bare vært staten som har fått midler over statsbudsjettet til gjennomføringen. Kommunal sektor forventes å dekke dette over egne budsjetter.

KS Finansieringsordning for felles digitaliseringsprosjekter omfatter utgifter til utvikling av prosjekter som kommuner og fylkeskommuner selv tar initiativet til, og selv gjennomfører for å etablere nye fellesløsninger. KS Finansieringsordning er en mellomfinansiering. Prosjekter som får finansiering, skal ha en plan for å betale pengene tilbake til ordningen etter hvert som løsningen tas i bruk av kommuner og/eller fylkeskommuner.

KS Finansieringsordning er ikke strukturert for å håndtere store omlegginger fra staten. Det er staten som er initiativtaker og legger premissene for tidshorizonten, initialkostnadene for kommunal sektor er store og eventuelle gevinstuttak kan ta svært lang tid. Eksempler på dette er «modernisert folkeregister og en innbygger – en journal».

Så langt har KS også erfart at de økonomiske og administrative konsekvensberegningene som staten gjennomfører i forbindelse med større prosjekter eller lovarbeid, ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til utgiftene for kommuner og fylkeskommuner. Dette skyldes særlig at beregningsmetodikken ikke har tatt opp i seg de tekniske konsekvensene i kommuner og fylkeskommuner.

KS jobber for at kommunal sektors medvirkning i store statlige satsinger, prosjekter og programmer må finansieres som del av disse.

Betydelige innstramminger i regelverket vedr eiendomsskatt.

Regjeringen foreslår å fjerne adgangen til å skrive ut eiendomsskatt på produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner, med unntak for vannkraftanlegg, vindkraftverk og de delene av petroleumsanlegg for olje og gass som omfattes av petroleumsskatteloven.

Teknisk gjøres dette ved at eiendomskategorien «verk og bruk» fjernes fra eiendomsskatteloven, og at særreglene for verk og bruk videreføres kun for «vannkraftanlegg, vindkraftverk og anlegg omfatta av særskattereglene for petroleum». Alle andre typer anlegg som i dag er verk og bruk, vil etter forslaget være alminnelig næringsseiendom. De skal verdsettes etter sin leieverdi, som annen næringsseiendom, men substansverdi skal kunne benyttes dersom det ikke er mulig å fastsette en markedsmessig leieverdi.

Produksjonsinstallasjoner er gitt en omfattende definisjon i proposisjonen, og innebærer at etter forslaget vil bare de bygningsmessige skallene i industrieanlegg og infrastrukturenanlegg være gjenstand for eiendomsskatt.

Forslaget innebærer at alle infrastrukturenanlegg (kraftnett, telenett, bredbåndsnett, fjernvarmenett og så videre) i all hovedsak fritas for eiendomsskatt, og at størsteparten av skattegrunnlaget i industrielle anlegg vil bli borte. Forslaget får dermed store konsekvenser for svært mange kommuner, og vil i særlig grad ramme industrikommunene. Også ilandføringskommunene vil få til dels store inntektstap, ettersom deler av anleggene ikke er omfattet av petroleumsskatteloven.

I proposisjonen anslås kommunenes inntektstap til omlag 800 millioner kroner. Anslaget er usikkert. Det bygger ikke på nærmere undersøkelser eller beregninger, slik at inntektstapet kan bli større.

Det er foreslått overgangsregler som skal gi en trinnvis reduksjon i skatteinntektene over fem år fra og med 2019.

KS mener forslaget har så store virkninger både for kommunenes økonomi og for det lokalpolitiske handlingsrommet, at det ikke bør gjennomføres utelukkende på grunnlag av en utredning i Finansdepartementet i forbindelse med statsbudsjettet. Det bør nedsettes et bredt sammensatt lovutvalg hvor også kommunesektoren er representert, før så vesentlige endringsforslag fremlegges for

Stortinget. Dette ble foreslått av KS og av flere andre høringsinstanser under høringen i 2015, men er ikke berørt i proposisjonen.

Behovet for et grundigere lovforarbeid illustreres særlig av at Regjeringen ikke har utredet alternativer til å fjerne så betydelige deler av skattegrunnlaget. For eksempel burde bruk av bunnfradrag, av sjablongbasert verdsettelse og av alternativer til en ren substansverdimetode ha vært utredet nærmere. Uttalelsen i proposisjonen om at det har vist seg for vanskelig, blir for lettvin.

Mindre handlingsrom til økning i eiendomsskattesatsene.

Regjeringen foreslår at skattesatsen skal være en promille det første året en kommune skriver ut eiendomsskatt (mot to i dag), og at skattesatsen som hovedregel bare kan økes med en promille fra år til år (mot to i dag).

Forslaget innebærer dermed en innsnevring av kommunenes handlingsrom.

Produksjonslinjer tilknyttet kraftanlegg.

Regjeringen foreslår endringer i kommunenes adgang til å skrive ut eiendomsskatt på produksjonslinjer i kraftanlegg.

Lovforslaget kan oppsummeres i 2 punkter:

- 1) Skattyters produksjonslinjer skal inngå som en del av kraftanlegget ved takseringen.
- 2) Fremtidige kostnader til utskiftning av øvrige driftsmidler knyttet til kraftproduksjonen skal komme til fradrag ved verdsettelsen av kraftanlegget.

Departementet antar på usikkert grunnlag at lovendringene vil gi en samlet reduksjon i kommunenes inntekter på ca MNOK 50 pr år.

KS har i høringsuttalelse 15. juli 2017 stilt seg negativ til forslaget fordi det vil gi inntektstap for kommunene, og vanskelig praktikable regler. Dersom regjeringens øvrige forslag til endringer i skattereglene verk og bruk blir vedtatt, vil forslaget om produksjonslinjer bare få betydning for verdsettelsen av vannkraftverkene, idet kraftlinjer for øvrig ikke vil være skattepliktige.

Ikrafttredelse

Endringene i eiendomsskatteloven foreslås trådt i kraft fra og med eiendomsskatteåret 2019.

Innsyns-, klage og søksmålsrett for kommunene i skattesaker om verdsetting av kraftanlegg.

Ved behandlingen av den nye skatteforvaltningsloven, fattet Stortinget et anmodningsvedtak der de ba regjeringen om å komme med forslag om innsynsrett og klageadgang for kommunene ved fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg.

KS støttet anmodningsvedtaket og ba regjeringen vurdere om slike regler også burde gjøres gjeldende for formuesgrunnlagstaksert boligeiendom – som også takseres av statlige skattemyndigheter.

I budsjettproposisjonen fraråder departementet at det innføres en generell innsyns- og klagerett for kommunene, blant annet på bakgrunn av at reglene vil bli ressurskrevende å håndtere for Skatteetaten, og at en slik ordning vil redusere forutberegneligheten for skattyter. KS har vanskelig for å se at hensynet til ressursbruken i Skatteetaten bør veie tyngre enn kommunenes helt legitime interesse i at det fastsettes korrekte eiendomsskattegrunnlag.

Eiendomsskatten på kraftanlegg – kapitaliseringsrente og antall år i beregningsgrunnlaget.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2017, ba Stortinget regjeringen vurdere kapitaliseringsrenten i eiendomsskatten på kraftanlegg, og om antall år som danner grunnlag for beregning av vannkraftverkens verdi burde utvides. Regjeringen foreslår i budsjettproposisjonen å holde renten og antall år i beregningsgrunnlaget uendret.

Regjeringen har i Statsbudsjettet 2018 fulgt opp Stortingets anmodningsvedtak av 21. juni 2017 om å gjennomgå forståelsen og praktiseringen av merverdiavgiftskompensasjonsregelverket for rus- og psykiatriboliger.

En rekke kommuner har opplevd at de ikke har fått merverdiavgiftskompensasjon for andre tilrettelagte boliger enn de som er tilrettelagt for beboere med fysiske funksjonsnedsettelse.

Finansdepartementet uttaler at de ut fra eksisterende rettskildemateriale ikke finner at det er grunn til å

skille mellom ulike former for funksjonsnedsettelse. Dette betyr at både fysiske, psykiske og kognitive funksjonsnedsettelse vil kunne omfattes av regelverket.

Beregninger frie inntekter 2018 for Grong kommune basert på forslaget til statsbudsjett

Beregninger foretatt av økonomirådgiver hos fylkesmannen i Nord-Trøndelag viser at de frie inntektene (skatt og rammetilskudd) fra 2017 til 2018 har en realnedgang på 0,5% for fylket. For landet som helhet viser tallene en realøkning på 0,03%.

For Grong kommune viser tallene en oppgavekorrigert realnedgang i de frie inntektene på 2,5%. Grong kommune er den kommunen som kommer dårligst ut i Nord-Trøndelag. Statsbudsjettforslaget legger opp til et rammetilskudd for Grong kommune på 93.063.000 i 2018 mot kr 94.099.000 i 2017. Skatte og inntektsutjamninga er beregnet til kr 70.106.000 mot 68.163.000 i 2017. De frie inntekter er mao på kr 161.820.000 i 2017 for Grong kommune.

For detaljert informasjon om statsbudsjettforslaget vises til ovennevnte nettsteder. I tillegg finnes det en fin oversikt over den enkelte kommunes fire inntekter 2018 på følgende side:
<http://frieinntekter.regjeringen.no/frie-inntekter-2018/>

Foto: Pål Wegg

8.5.4 Skatt og rammetilskudd

Ansvar 8000 - Skatt på inntekt og formue

Når det gjelder kommunenes skatteinntekter så inngår disse i en skatteutjevning som har til formål å delvis jevne ut forskjeller i skatteinntektene kommunene imellom. I denne skatteutjevningen inngår inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatten (skatt fra kraftselskapene). Den kommunale selskapsskatten er avviklet fra 2009. Overskuddsskatten for selskap og andre etterskuddspliktige skatteyttere tilfaller staten.

Størrelsen på den kommunale inntektsskatten og formuesskatten for personlige skatteyttere bestemmes i statsbudsjettet hvert år.

Kommuner med skatteinntekter under landssnittet får kompensert for 60% av differansen mellom egen skatteinnngang og landsgjennomsnittet. I tillegg får kommuner med skatteinntekter under 90% av landssnittet kompensert for 35% av differansen mellom egne skatteinntekter og 90% av landssnittet. Grong kommunen er en av de kommunene som har en egen skatteinnngang som ligger under 90% av landssnittet og således mottar kompensasjon- såkalt inntektsutjevning.

For 2018 er det lagt inn skatteanslag i samsvar med statsbudsjettet. Det er for 2018 store forskjeller mellom skatteanslaget lagt i statsbudsjettet og det skatteanslaget som fremgår av KS

prognosemodell. Statsbudsjettet gir et anslag på kr 60.211' i skatte inntekt, mens anslaget fra KS som bygger på et snitt av siste tre års skatteinnngang, samt folketall pr. 1.7.2017 gir en forventet skatteinnngang på kr 57.684', altså 2,5 millioner lavere. Vi har i budsjett 2018 forholdt oss til det høyeste anslaget noe som kan vise seg å bli en utfordring. ***Det er derfor viktig å være klar over denne forutsetningen i budsjett 2018.*** Det er alltid vanskelig å treffe dette korrekt. Det som er et faktum er at det er utviklingen på landsbasis som er avgjørende, som igjen virker på inntektsutjevningen.

Forholdet må følges opp nøye utover 2018.

Skatteanslaget er videreført flatt i økonomiplanperioden.

Ansvar 8200 - Rammetilskudd

Rammetilskuddet er den desidert største inntektskilden for kommunen. Rammetilskudd + formues- og inntektsskatt benevnes som **frie inntekter** i kommunen. Til sammen utgjør de frie inntektene 165,2 mill. kroner i rådmannens forslag til 2018-budsjett. I dette beløpet inngår en forventning om ekstra skjønnsmidler på 2 millioner som er nærmere beskrevet under pkt skjønnsstilskudd nedenfor. Av det totale beløpet i skatt og rammetilskudd utgjør skatt på formue og inntekt inkl. inntektsutjevningen kr 70,1 mill. kr, og rammetilskuddet 95,1 mill. kr. Til sammenligning få forventer vi å få inn kr 162,8 millioner i skatt og rammetilskudd for 2017. De to millionene vi har lagt inn som forventet ekstra skjønn er svært usikre og inngår ikke i statstilskuddet. Vi ser derfor at reel økning fra forventet beløp i 2017 til 2018 på kun kr 400.000,-.

Om inntektssystemet:

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å utjevne kommunenes og fylkeskommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. For å oppnå dette målet tas det ved fordelingen av rammetilskuddet hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes og fylkeskommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og ulikheter i skatteinntektene (inntektsutjevning). Det gis også et skjønnsstilskudd for å korrigere for forhold som ikke ivaretas godt nok i fordelingsystemet for øvrig. Inntektssystemet inneholder i tillegg virkemidler som utelukkende er begrunnet med regionalpolitiske målsettinger. Det samlede rammetilskuddet utbetales i ti terminer gjennom året.

Fordelinga av hele rammetilskudds-potten er nokså komplisert. Det har også skjedd vesentlig endringer fra 2016 og frem til i dag. Dette vil bli nærmere beskrevet nedenfor.

Rammetilskuddet består av følgende deler for Grong for 2018:

- Innbyggertilskudd
 - Utgifts utjevning
 - Korreksjoner og tilskudd med særskilt fordeling

- INGAR Overgangsordninger (Inntektsgarantitilskudd fra 2009)
- Distriktstilskudd Nord-Norge
- Skjønntilskudd

Innbyggertilskudd

Det samlede innbyggertilskuddet fordeles i utgangspunktet med et likt beløp pr. innbygger til alle kommuner etter at det er tatt hensyn til tilskudd som gis en særskilt fordeling. Beløpet for 2018 er på kr 23.726,- pr. innbygger.

Omfordeling av innbyggertilskudd – Utgiftsutjevning:

Omfordelingen som følge av utgifts- og inntektsutjevning gjøres i *innbyggertilskuddet*.

Utgiftsutjevningen i inntektssystemet er begrunnet med at forhold av demografisk, geografisk og sosial art gir strukturelle kostnadsforskjeller som kommunene og fylkeskommunene i liten grad kan påvirke. For at kommunesektoren skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere må det tas hensyn til slike strukturelle kostnadsforskjeller ved fastlegging av de økonomiske rammene til den enkelte kommune og fylkeskommune. Eksempel på kostnadsforskjeller kan være aldersfordeling eller reiseavstand innen kommunen. En tar fra de relativt sett lettdrevne kommunene og gir til de relativt sett tungdrevne. Med lettdrevet/tungdrevet menes en kommune som vurdert etter objektive kriterier er rimeligere/dyrere i drift enn gjennomsnittskommunen. Objektive kriterier er forhold som kommunen i prinsippet ikke kan påvirke, for eksempel alderssammensetning og bosettingsmønster.

For å finne ut om en kommune er mer lettdrevet eller tungdrevet enn gjennomsnittet, er det gjort omfattende analyser av hvilke faktorer som har betydning for variasjon i kostnadene ved tjenesteproduksjonen i kommunal sektor.

Det har skjedd både store og små endringer i kostnadsnøklerne i de senere årene. Det er disse nøklene som gir grunnlaget for utgiftsutjevninga. Nærmere beskrivelse nedenfor.

Kostnadsnøklerne

Det beregnes for hvert kriterie en indeks på følgende måte ut fra eksemplet innbyggere 0-1 år:

$$\frac{0-1 \text{ åringer i Grong, 49 stk}}{\text{Antall innbyggere Grong 2 410 stk}} \div \frac{0-1 \text{ åringer i landet 118 267 stk}}{\text{antall innbygger i landet totalt 5 277 818 stk}} = \mathbf{0,9073 \text{ Kriterie indeks.}}$$

Denne indeksen blir så multiplisert med en fastsatt vektning for denne indeksen i dette tilfellet 0,0054. Delsum for kriteriet innbyggere 0-1 år blir på **0,0049**.

Slik beregning blir gjort for hver indeks. Disse blir så summert og en kommer frem til en behovsindeks på **1,1683** for Grong's vedkommende for 2018. Dette er en økning fra 2017(0,003) som påvirker utgiftsutjevningen i positiv retning for vår del.

Tabellen nedenfor viser kriterieindeksen de ulike årene. Det er for 2018 også gjennomført en del endringer i vektningen av de ulike kriteriene. Alt dette medfører endringer i behovsindeksen.

Kriterium	2018	2017	2016	2015	2014
Innbyggere 0-1 år	0,9073	0,8552	0,7675	0,9284	0,8551
Innbyggere 2-5 år	0,9058	1,0927	0,9886	0,8871	0,8754
Innbyggere 6-15 år	0,8832	0,8627	0,8708	0,8628	0,8936
Innbyggere 16-22 år	1,1526	1,2325	1,2224	1,2511	1,1935
Innbyggere 23-66 år	0,9229	0,9100	0,9309	0,926	0,9215
Innbyggere 0-17 år					0,9307
Innbyggere 18-49 år					0,8673
Innbyggere 50-66 år					1,1141
Innbyggere 67-79 år	1,1938	1,1682	1,1573	1,179	1,2694
Innbyggere 80-89 år	1,7920	1,6897	1,5817	1,701	1,5967
Innbyggere 90 år og over	1,5235	1,7239	1,7208	1,2979	1,5367

Basiskriteriet. Fom 2017 Gradert basistilskudd	5,7636	5,5672	4,8675	4,8403	4,8522
Reiseavstand til nærmeste sonesenter	1,7548	1,6989	1,6820	1,6997	1,7193
Reiseavstand til nærmeste nabokrets	1,4972	1,5009	1,5181	1,5628	1,571
Landbrukskriteriet	3,2244	3,2935	3,7216	3,6623	3,623
Innvandr 6-15 år, ekskl Skandinavia	1,3725	1,1531	1,2452	1,004	1,5579
Norsk fødte med innvandrereforeldre 6-15 år, ekskl Skandinavia			0,1932	0,0512	0,0543
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,8588	0,7849	0,6816	0,395	0,476
Dødlighetskriteriet	0,9045	0,7532	0,7980	0,7856	0,8521
Barn 0-15 år med enslig forsørger	1,0890	1,3758	1,1029	1,1736	1,2345
Lavinntektskriteriet	1,3932	1,2099	1,4358	0,9669	0,5297
Uføre 18-49 år	0,9258	0,8855	0,9745	0,9827	1,2539
Opphopningsindeks	0,5341	0,8183	0,9324	0,6208	0,344
Urbanitetskriteriet			0,5551	0,5496	0,5637
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	1,0114	1,1160	1,0100	1,0312	1,1826
Ikke-gifte over 67 år	1,3934	1,3782	1,3702	1,4007	1,3915
Barn 1. år uten kontantstøtte	1,5487	0,4866	1,0538	0,9552	0,6704
Innbyggere med høyere utdanning	0,7327	0,7120	0,7168	0,7195	0,7486
Aleneboende 30-66 år	0,9508	0,9500			

Ut fra kostnadsnøklene og kriteriedataene beregnes utgiftsbehovet til hver enkelt kommune jfr. det som er sagt over tabellen. Det har altså ingen betydning hvor mye utgifter den enkelte kommune har. Dersom summen av beregnet utgiftsbehov for en kommune er over landsgjennomsnittet som er satt til 1, får kommunen et tillegg til innbyggertilskuddet. Dersom summen av beregnet utgiftsbehov for en kommune er under landsgjennomsnittet, får kommunen et fradrag i innbyggertilskuddet. Hele utgiftsutjevningen vil altså balansere.

Inntektssystemets beregninger viser at Grong i 2018 har et beregnet utgiftsbehov som ligger 16,83% over landsgjennomsnittet. Samme tall for 2017 var på 16,53%. Denne økningen gir oss mer i utgiftsutjevningen enn vi ville fått med utgiftsbehovs beregningen for 2017. Endringen i utgiftsnøkkelen skyldes interne forhold i Grong kommune, samt endring i vektingen av kriteriene. En av de faktorene som påvirker i positiv retning er antall barn 1 år uten kontantstøtte. Her hadde vi i 2017 indeks 9 stk, mens vi nå for 2018 har 29 stk. Dette gjør at istede for å tape på dette kriterietumet så gir dagens antall en økning i vår kostnadsnøkkel. Dette samme gjelder for kriteriet Lavinntekt. Her hadde vi i 2017 144 stk mens vi for 2018 har 166 stk noe som gir en høyere kostnadsnøkkel for vår del.

Innbyggertilskuddet inkl. utgiftsutjevningen er i 2018 på kr 77.522.000,-. Utgiftsutjevningen gir oss i 2018 kr 23' mindre enn i 2017. Dette skyldes nedgangen i folketallet.

Korreksjon for elever i statlige og private skoler.

Enkelte kommuner har elever i statlige og private grunnskoler. Disse elevene har ikke kommunene utgifter for. Trekkordningen for statlige og private skoler medfører at kommuner med elever i statlige og private skoler trekkes et gitt beløp per elev for de elevene kommunene ikke yter grunnskoletjenester til. Summen av trekk fra kommuner med elever i statlige og private skoler fordeles ut igjen til alle landets kommuner etter kommunenes andel av beregnet utgiftsbehov (kostnadsnøkkelen). Korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler omfordeler midler fra kommuner med mange elever i statlige og private skoler til kommuner med få eller ingen elever i statlige og private skoler.

Dette gir for Grong;

Landssum fordelt etter kostnadsnøkkel kr 902 000,-

Tilskudd med særskilt fordeling

Noen enkeltsaker fordeles ikke etter inntektssystemet ordinære kriterier, men gis en særskilt fordeling. Slike saker er for 2018 for Grong kommunes vedkommende;

Helsestasjon/skolehelsetjenester (økning fra 2017 på kr 2.000,-) kr 345 000,-

Frivilligsentraler (økning fra 2017 på kr 27.000,-) kr 392 000,-

Totalt

kr 737 000,-

Inntektsgarantitilskudd:

Endringer i kriteriedata, befolkningsnedgang og systemendringer i inntektssystemet kan for enkeltkommuner føre til brå nedgang i rammetilskuddet fra et år til det neste. Inntektsgarantiordningen (INGAR) skal skjerme kommunene mot slike endringer.

Ordningen er utformet slik at ingen kommune skal ha en vekst i rammetilskuddet fra et år til det neste som er lavere enn 400 kroner under veksten på landsbasis, målt i kroner per innbygger.

Ordningen finansieres ved et likt trekk per innbygger i alle landets kommuner.

Endringer som omfattes av inntektsgarantiordningen er strukturelle endringer i inntektssystemet, innlemming av øremerkede tilskudd, endringer i befolkningstall og kriteriedata, og endringer i regionalpolitiske tilskudd.

Endringer i skjønnstilskuddet, veksttilskuddet og i skatteinntektene eller skatteutjevningen inngår ikke i beregningsgrunnlaget for inntektsgarantiordningen.

Veksten i rammetilskuddet fra 2017 til 2018 er på landsbasis 704 kroner per innbygger. Dette innebærer at kommuner som har en vekst i rammetilskuddet som er lavere enn 304 kroner per innbygger, vil bli kompensert opp til denne vekstgrensen.

Grong kommunes vekst i rammetilskuddet fra 2017 til 2018 er 132 kroner per innbygger, og kommunen får derfor 173 kroner per innbygger gjennom inntektsgarantiordningen.

Alle kommuner er med på å finansiere inntektsgarantiordningen og blir trukket med et likt beløp per innbygger i innbyggertilskuddet. For 2018 er trekket på -71 kroner per innbygger

Grong kommune får for 2018 kr 244' i tilskudd i forhold til INGAR ordningen. I 2017 ble vi trukket kr 248.000,-.

Distriktstilskudd Nord-Norge.

Distriktstilskudd Nord-Norge gis til kommuner i Nord-Norge.

Tilskuddet går til alle kommuner i Namdalen og de tre nordligste fylkene og gis som en sats per innbygger. Satsen differensieres mellom ulike områder. I tillegg gis det et småkommunetillegg til kommuner med under 3 200 innbyggere. Dette tillegget gis med en sats per innbygger, som differensieres etter distriktsindeksen.

Distriktsindeksen måler graden av distriktsutfordringer i en kommune og består av ulike indikatorer som måler forskjeller i geografi, demografi, arbeidsmarked og levekår. Alle kommuner i Finmark, Troms, Nordland og Namdalen får distriktstilskudd etter en sats per innbygger. Denne satsen er for Grong sin del på kr 1.710,- pr. innbygger.

I tillegg gis det et småkommunetillegg til kommuner med under 3 200 innbyggere. Tillegget gis med en sats per kommune alt etter hvilken distrikts indeks kommunen har. Distriktsindeksen for Grong kommune er på 27,9 noe som tilsier at vi får et småkommunetillegg på kr 5.543.000,-.

Totalt så vil Grong kommune motta i 2018 kr 9.762.000,- i Distriktstilskudd Nord-Norge. Det er tilnærmet samme beløp som i 2017.

Skjønnstilskudd:

Skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssystemet. Det samlede skjønnstilskuddet for kommuner er satt til kr 1.360.000.000,- for 2018. Det er en markant nedgang fra i 2017. Tilskuddet skal fordeles av fylkesmannen etter fylkesrammer fastsatt av departementet.

Grong kommune vil motta kr 3,9 mill i skjønnsmidler fordelt av fylkesmannen i 2018. Dette er kr 1,2 millioner mindre enn utgangspunktet for 2017.

Dette er et relativt stort beløp. Beløpet relaterer seg i utgangspunktet til de store utfordringene som ligger på barnevern. Hvorvidt vi vil få et like stort beløp fremover er høyst usikkert. Vi har likevel valgt å legge beløpet flatt i økonomiplanperioden.

Nedlegging av flyktningmottaket med tilhørende befolkningsnedgang, redusert bosetting av ordinære flyktninger og enslige mindreårige flyktninger, reduserte tilskudd voksenopplæring, reduksjon i eiendomsskatt på kraftverk, samt økte utgifter på ressurskrevende tjenester gir en samlet reduksjon på inntekter/økte utgifter fra 2017 til 2018 på til sammen 16 millioner. Dette gjør at de økonomiske utfordringene er svært store i årene som kommer. Det må i 2018 kjøres en omstillingsprosess hvor det er mulighet for å søke prosjektskjønn fra fylkesmannen. I tillegg til dette anser vi de økonomiske utfordringene som så stor at vi vil søke om kriseskjønn. Vi har ut fra dette lagt inn en forventning om ekstra skjønnsmidler på 2 millioner **for 2018**. Dette beløpet er lagt på skjønnsmidler. **Viktig å være klar over denne premissen da dette er et forhold som vi ikke får endelig avklaring på før langt ut i 2018 da søknadsfristen for kriseskjønn er 1. september.**

Samlet rammetilskudd i 2018

Det budsjetteres rammetilskudd i samsvar med forslag til statsbudsjett framlagt i oktober 2016, Samlet beregning for rammetilskudd og skatt er slik;

1000 kr	2014	2015	2016	2017	2018
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	55 785	55 613	56 467	57 326	57 180
Utgiftsutjevning	14 674	13 213	17 810	20 219	20 342
Overgangsordninger/INGAR (fra 2009)	4 505	4 428	-143	-248	244
Korreksjon for elever i statlige og private skoler			788	995	902
Saker med særskilt fordeling	903	948	397	948	737
Tilskudd	3 937	4 029	4 204	0	
Namdalskommunene/Hovedstadstilskudd					
Småkommunetilskudd	5 316	5 475	5 475	0	
Distriktstilskudd Nord- Norge				9 760	9 762
Ordinært skjønn	3 400	4 900	5 300	5 100	3 900
Skjønn – tap endringer av inntektssystemet	1 100	1 100	1 100	0	
Sum rammetilsk uten selskapsskatt	89 620	89 706	91 399	94 100	93 067
"Bykletrekket" (anslag)					
Netto inntektsutjevning	6 491	6 521	8 407	9 309	9 895
Sum rammetilskudd	96 111	96 227	99 638	103 409	102 962
Skatt på formue og inntekt	53 912	54 834	57 296	58 412	60 211
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	150 000	151 061	157 102	161 821	163 173

I økonomiplanperioden er skatt lagt flatt, mens rammetilskuddet er redusert med 2 millioner fom 2019. Dette ut fra at vi de seinere år har opplevd at mottatt rammetilskudd økning ikke dekker lønnsøkningen.

8.5.5 Innlemming og avvikling av øremerkede tilskudd i rammetilskudd

I 2018 er det kun gjennomført en rekke små innlemminger og korreksjoner i rammetilskuddet. Dette skyldes endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivå, regelendringer, nye oppgaver, innlemming av øremerkede tilskudd osv. Se Prop. 1 S(2017-2018) for kommunal- og moderniseringsdepartementet for nærmere omtale.

De største er;

- Tilskudd flere barnehagelærere helårseffekt.
- Reduserte kommunale barnehageutgifter som følge av økt kontantstøtte helårseffekt.
- Økt foreldrebetaling barnehage 110 kr/mnd.
- Statlige og private skoler økt elevtall.

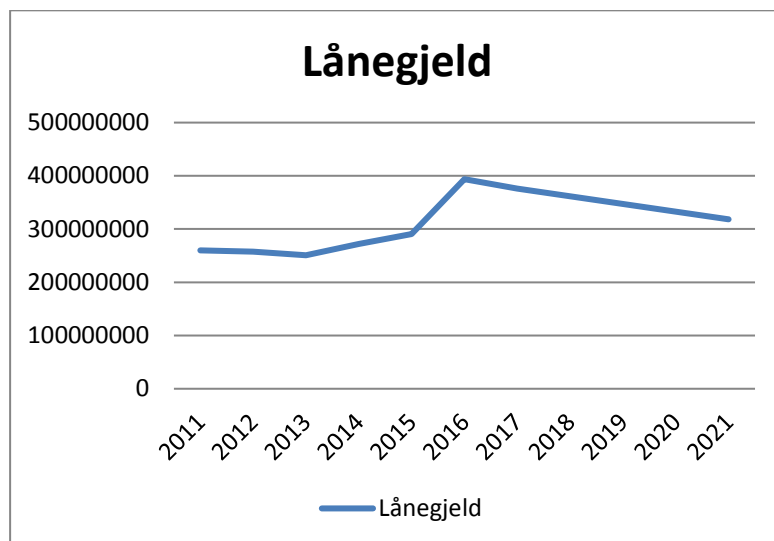
8.6 Kapitalkostnader

8.6.1 Utvikling i lånegjeld

Lånegjelda har vært ganske stabil i perioden 2010 tom 2014, dog med en økning som skyldes utbyggingen av sykeheimen. I perioden fom 2014 tom 2017 øker gjelda betraktelig. Dette har sammenheng med utbyggingen på GBU/kulturhuset. Når det gjelder 2018 og resten av økonomiplanperioden så er det pr. i dag ikke lagt inn forventninger om økning i lånegjelden. De få prosjektene som er lagt inn i 2018 forutsettes finansieres med ubrukte investeringsfond. Det er en klar målsetning om å ikke øke lånegjelden hverken i 2018 eller 2019.(dog med unntak av et evt. låneopptak for å forskuttere spillemidler på utbygging skole/kultur som pr. i dag er finansiert med ledig likviditet.)

En del større investeringsprosjekt så som for eksempel utbygging basseng samt helsefløya ved Grong helse- og omsorgstun er «satt på vent» til en har foretatt en grundig gjennomgang av kommunenes økonomiske situasjon i 2018 og får lagt en omstillingsprosess med mål om balanse i budsjettene uten bruk av fond fom. 2020.

Denne grafen inneholder ikke innlån til videreutlån.

8.6.2 Renteforutsetninger

I starten av 2017 inngikk vi en fastrenteavtale på i overkant av 90% av lånegjelden vår. Fastrenteavtalene i Kommunalbanken er på 1,8% over 3 år. Vi har videre beholdt et lån i kommunalbanken til flytende rente slik at vi har et lån hvor vi har mulighet til å betale inn ekstraordinære avdrag osv. Dette ene lånet har pr. i dag en rentesats på 1,5%.

Vi har fremdeles også et lite lån på 1,3 millioner i KLP kommunekreditt. Rentesatsen der har ligget stabil på 1,95% de siste årene. Fastrenteavtalene gjøre at renteutgiftene våre er svært forutsigbare både i 2018 og 2019. Vi har i budsjett og økonomiplan lagt oss på de rentesatser vi har pr. i dag i hele perioden. Rentereguleringsfondet vårt er pr. i dag på 2,6 millioner.

Når det gjelder kommunens innlån i forbindelse med etableringslån i husbanken så er de aller fleste av disse knyttet opp mot flytende renter.

8.6.3 Utvikling i avdrag og rentekostnader

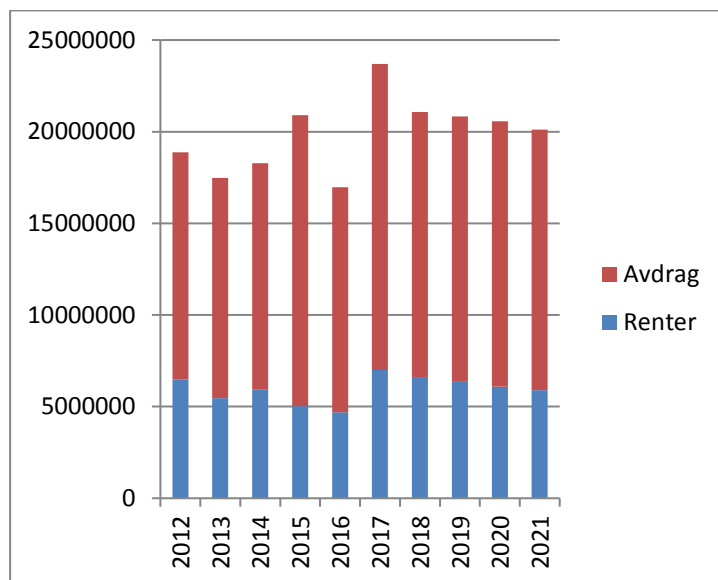
Avdrag:

Årlige avdrag vil reduseres med kr 500' perioden fra 2017(totale avdrag 14,7 mill) og frem til 2021 (totale avdrag 14,2 mill). Kommunen ligger innenfor grensen for minste tillatte avdrag. Regelverket

tilsier at gjestående løpetid for kommunens samlede gjeldsbyrde kan ikke overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskiftet.

Rentekostnader:

Rentekostnadene vil ut fra forslaget til investeringsbudsjett i økonomiplanperioden reduseres fra kr 7 mill i 2017 til kr 5,9 i 2021. Renteutgiftene for 2016 er på kun kr 4,7 mill noe som skyldes at rentene vedrørende utbyggingen på GBU føres som byggelånsrenter på investeringsprosjektet. Som nevnt tidligere ligger det ikke inne noen nye investeringstiltak med låneopptak i økonomiplanen.

8.6.4 Netto renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter.

Kostratallene for 2016 viser at når det gjelder renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter (4,8% for Grong) så ligger på tilnærmet samme prosent som Overhalla(4,9%) og Lierne(4,6%). Snittet for fylket(5,2%) er noe høyere enn for oss, mens prosenten for vår kostragruppe (2,7%) er langt lavere. Denne prosenten viser hvor stor andel av kommunens brutto driftsinntekter (dvs. skatt, rammetilskudd, alle overføringer, e-skatt, salgsinntekter osv) som går med til å betale renter og avdrag (netto).

8.7 Flyktninger

Under ansvar 8500 regnskapsføres følgende:

Vertskommunetilskudd. Det ble for 2017 budsjettet med i overkant av 2 millioner som vertskommunetilskudd vedrørende flyktningmottaket i Grong. I om at mottaket ble lagt ned våren 2017 så vil vi ikke motta noe slikt tilskudd i 2018.

Integreringstilskuddet, er et tilskudd som kommunen får for bosetting av flyktninger. Tilskuddet utbetales pr. bosatt med et beløp som avtrappes over 5 år.

Det er i økonomiplanperioden budsjettet med følgende bosetting.

2018	3 enslige mindreårige og 10 ordinære flyktninger.
2019	2 enslige mindreårige og 8 ordinære flyktninger.
2020	2 enslige mindreårige og 8 ordinære flyktninger.
2021	2 enslige mindreårige og 8 ordinære flyktninger.

Etter at budsjettet var lagt i balanse for 2018 fikk vi anmodningsbrevet for 2018. Dette tilsier 8 ordinære flyktninger og 2 enslige mindreårige. Dvs. at vi har budsjettet for høyt på inntektene for 2018. Det er mulig at vi også kan redusere utgiftene noe, slik at dette er et forhold vi må ta opp og budsjettregulere tidlig i 2018. Bosettingstallet i økonomiplanperioden er høyst usikkert. Vi har valgt å legge inn et bosettingstall lik det vi er anmodet om for 2018 i hele økonomiplanperioden.

Språk- og arbeidspøssis

Ordinære flyktninger.

Ved bosetting av ordinære flyktninger mottar kommunene integreringstilskudd fordelt over 5 år. Det er litt ulike satser om det kommer familier, barn eller enslige voksne. Budsjettet tilskudd er her i hht. dagens forslag til statsbudsjett.

Enslige mindreårige.

Det har siden i oktober 2009 vært bosatt enslige mindreårige flyktninger i Grong kommune. Bosettingen har vært på hhv. 7(2009), 7(2010), 7(2011), 5(2012), 5(2013), 5(2014), 7(2015), 5 (2016) og 4(2017). Tilskuddsordningen for disse ble endret fom. 2017. Vi mottar nå ordinært integreringstilskudd over 5 år slik som for de ordinære flyktningene. Videre så mottas det et fast tilskudd pr. år pr. enslig mindreårig. Satsene er her som følger;
Under 17 år kr 1.229.100,- pr år.
Over 17 år kr 769.500,- pr år.

Det ekstra tilskuddet på kr 100.000,- pr. enslig mindreårig som ble innført i 2016 for å avhjelpe flyktningkrisen som også ble videreført i 2017 ser ut til å være tatt bort fom. 2018.

Totalt er det budsjettet med vertskommune-, integrerings- og tilskudd enslige mindreårige som følger;

	Oppr. 2017	2018	2019	2020	2021
Vertskommunetilskudd	2 058 000	0	0	0	0
Integreringstilskudd	14 211 000	13 062 000	11 394 000	9 810 000	8 728 000
Ekstra tilskudd EM	500 000	0			
Ekstra tilskudd bosetting utover anmodning	50 000	0			
SUM Integreringstilskudd	16 819 000	13 062 000	11 394 000	9 810 000	8 728 000
Tilskudd enslige mindreårige;					
21 stk mellom 17 og 20 år	15 750 000				
Bosetting 2017; 5 stk medio oktober	781 000				
19, 14, 12, 12 stk mellom 17år og 20 år		13 500 000	10 500 000	9 000 000	9 000 000
Bosetting 2018 osv; nye 3 stk fom sept.		750 000			
Bosetting 2019, 2020, 2021; nye 2 stk fom sept.			500 000	500 000	500 000
SUM tilskudd enslige mindreårige	16 531 000	14 250 000	11 000 000	9 500 000	9 500 000
SUM TILSKUDD	33 350 000	27 312 000	22 394 000	19 310 000	18 228 000

Ut fra oversikten ovenfor så ser en at dette er en relativt stor inntektspost i Grong kommunens budsjett. Selvfølgelig knytter det seg store utgiftsposter også til dette området. Hvis vi tenker oss et scenario med null bosetting fom 2019 så vil det medføre følgende reduksjon i integreringstilskudd og tilskudd enslige mindreårige **sett i forhold til det vi har inne i økonomiplanen det enkelte år.**

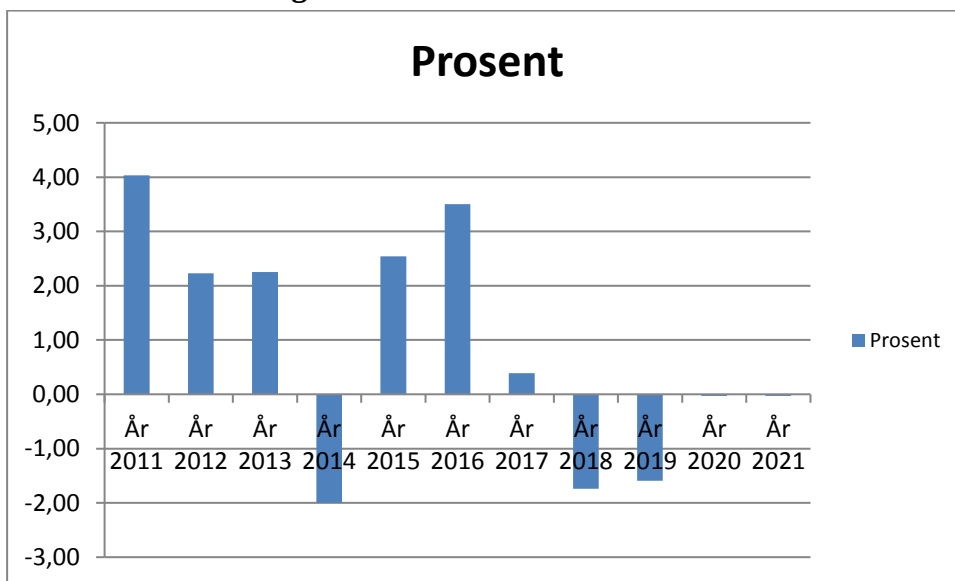
Totalt tilskudd	2019	2020	2021
Redusert tilskudd Integreringstilskudd	1 870 000	4 260 000	5 970 000
Redusert tilskudd bosetting enslige mindreårige	500 000	2 000 000	5 000 000
SUM	2 370 000	6 260 000	10 970 000

Utgiftene som relaterer seg til flyktninger ligger spredd i hele budsjettet slik at det er vanskelig/umulig å beregne utviklingen av disse dersom en velger et av scenariene ovenfor. Det er viktig å merke seg at dette kapitlet 8.7 kun omhandler inntektsiden vedr. flykninger.

8.8 Netto driftsresultat.

Det er fra sentrale myndigheter tidligere gitt uttrykk for at det forventes at kommunen planmessig styrer sin økonomi mot en driftsmargin på minst 2% av driftsinntektene. Det er dette resultatmålet som best uttrykker utviklingen i kommunens økonomi over tid.

Netto driftsresultat egen kommune

Kommunen har i perioden 2007 – 2016 med unntak av 2008 og 2014 kommet ut med et netto driftsresultat på over 2 %. Tabellen ovenfor viser tallene fom 2010 og ut økonomiplanperioden. Ser en perioden fremover ser en helt klart en forverring i den økonomiske situasjonen. Dette til tross for at kommunen frem t.o.m. 2021 har lagt inn en forutsetning om innsparing for å få budsjettet i balanse. Denne innsparingen ligger inne i beregningen av netto driftsresultat, slik at når omstillingsmålene er nådd vil ikke dette påvirke netto driftsresultat i noen grad.

Oversikten viser at det er nødvendig å foreta ytterligere omstillinger i perioden for å sikre en sunn økonomisk drift av kommunen. Dersom en skal nå målet om et netto driftsresultat på 2% av brutto driftsinntekter så må utgiftene reduseres med 12 millioner i 2018.

8.9 Eiendomsskatt

Fra og med 2010 har kommunestyret vedtatt at det skal innkreves eiendomsskatt av alle eiendommer i hele kommunen, såkalt generell eiendomsskatt. Tidligere var det bare såkalte verker og bruk som ble

belagt med eiendomsskatt. Eiendomsskatt beregnes ut fra en antatt (omsetnings)verdi av hvert enkelt objekt, mens kraftverkene verdi beregnes av skatteetaten.

For år 2018 fastsettes eiendomsskattegrunnlaget fra siste skatteligningen for kraftverkene det vil si for 2016. For Grongs vedkommende gjelder det de fire kraftverkene i Namsen; Åsmulfoss, Aunfoss, Øvre Fiskumfoss og Nedre Fiskumfoss, samt det private kraftverket Knutfoss Kraft AS. Beskatningen av kraftverkene er en omfattende og komplisert prosedyre og er nå lagt til sentralskattekontoret for storbedrifter i Moss. Det er det enkelte verks beregnede formuesverdi som er takstgrunnlaget i utgangspunktet. Eiendomsskattegrunnlaget på kraftverkene var redusert relativt mye fra 2015 til 2016. Vi tapte da neste 1,2 mill. i eiendomsskatt. Vi fikk i 2015 opplyst fra sentralskattekontoret at det var en generell trend at det var nedgang i eiendomsskattegrunnlaget på vannkraftverkene. Lavere produksjonsmengde, reduserte strømpriser og høyere vedlikehold har gitt lavere eiendomsskattegrunnlag.

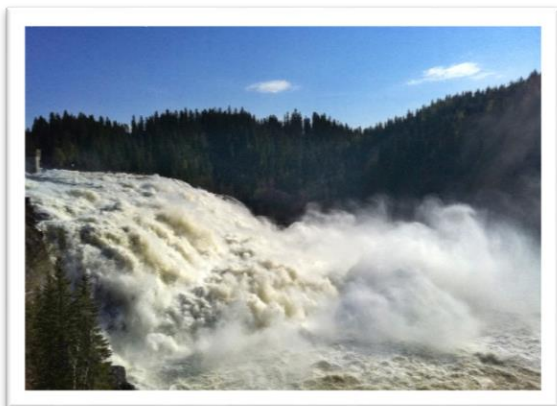
Eiendomsskattegrunnlaget for 2017 viser ytterligere nedgang. Selve grunnlaget for de 5 kraftverkene er redusert med nesten 385 millioner. Dette utgjør en redusert eiendomsskatteinntekt på kr 2,7 millioner. Vi har ut fra dette miste nesten 4 millioner i eiendomsskatt de siste to årene. Grunnlaget for 2018 var heller ikke noe unntak. Dette viser en redusert eiendomsskatt fra 2017 til 2018 på ytterligere 1,6 millioner. Dette vil si at vi på de tre siste årene har fått redusert eiendomsskatteinntekten – og da kun i forhold til kraftverkene – med totalt 5,6 millioner kroner. Dette gjelder mange kraftkommuner og saken har således fått politisk fokus, men pr. i dag har ikke det ført til endringer og økte inntekter for oss. Utfordringene på dette området ser heller ut til å bli større i årene som kommer da det i årets statsbudsjett er foreslått endringer i forhold til verker og bruk og beskatning av produksjonsutstyr.

Hvordan utskrivningen av eiendomsskatt på alle eiendommene i kommunen vil falle ut avhenger av to ting: Takstgrunnlaget og skattesatsen. I forslaget for 2018 ligger det inne et forslag om å øke promillesatsen fra 5 til 6. Dette er i tråd med gjeldende økonomiplan og utgjør en økning i inntekt på ca 750.000,- totalt sett for kommunen. Eiendomsskatteinntekten er budsjettert til totalt kr 11.106.000,- for 2018. Næring samt verker og bruk skattlegges etter en sats på 7 promille, mens øvrige eiendommer skattlegges ut fra 6 promille.

I økonomiplanen er det lagt inn en forventet økning i eiendomsskatt på ca 50' årlig med utgangspunkt i nybygging av boliger/næringsbygg osv. I tillegg er det lagt inn ytterligere økning på promillesatsen fom 2019. Denne er da lagt på høyest mulig sats 7 promille.

Grong kommune skal i løpet av 2019 gjennomføre ny taksering av kommunens eiendommer da det har gått 10 år siden forrige taksering. Dette vil trolig medfører et høyere takstgrunnlag, noe som kan tilsi at det er mulig å redusere promillesatsen og likevel oppnå samme inntekt. Dette vil måtte vurderes i kommende økonomiplaner.

Det foreligger planer vedrørende en storstilt utbygging av Nedre Fiskumfoss Kraftstasjon. Byggestart ved en eventuell utbygging er tenkt høst 2018 med ferdigstillelse 2020. Det er knyttet stor usikkerhet til hvordan dette vil påvirke Grong kommunes økonomi i form av evt. økt eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter. Dette er noe vi må se nærmere på. Tanken er å ta inn dette forholdet som en del av de analysene som skal gjennomføres i forbindelse med omstillingsprosjekt 2018.

8.10 Konsesjonsavgifter

Konsesjonsavgiftene skal være en kompensasjon til kommuner som stiller naturressurser til disposisjon for kraftproduksjon. Først og fremst skal det kompenseres for inngrep som er gjort i forbindelse med vasskraftutbygging i form av regulering av sjøer og vassdrag. Videre skal det kompenseres for at vassføringa vil variere mye i ikke utbygde elvestrekninger i regulerte vassdrag. Grongs konsesjonsavgifter skriver seg fra reguleringskonsesjoner i Namsenvassdraget og Bangsjøene

Av de avgiftene som er beregnet for hver konsesjon, får den enkelte kommune en andel som delvis fastsettes ved skjønn.

Konsesjonsavgiftene beregnes av den kraftøkning som skyldes reguleringer og overføringer. For hver konsesjon er det fastsatt en sats pr. naturhestekraft (1 naturhestekraft = 0,6 kW).

Konsesjonsavgiftene skal avsettes til kraftfond. Bruken av midler fra kraftfondet er regulert i vedtekter fastsatt av kommunestyret og godkjent av fylkesmannen. I henhold til vedtektene kan kraftfondet kun brukes til næringsformål samt til avdrag på lån til utbyggingsformål. Hvor mye som inntektsføres fra kraftfond til dekning av avdrag på lån får dermed betydning for budsjettrammene.

Nivået i budsjettet for 2017 på kr 420.000,- er videreført flatt i økonomiplanperioden.

8.11 Konsesjonskraftinntektene

Konsesjonskraftinntektene skal være en kompensasjon til de kommuner som får ulempene ved vassdragsutbygginger. Ordningen ble innført i 1984. Den går ut på at i de kommuner hvor det produseres kraft skal kommunen kunne ta ut en viss mengde kraft til selvkost. Kommunen kan da enten selge krafta videre eller bruke den selv. Uttaket er begrenset til 10 % av kraftproduksjonen i kommunen, men kan ikke utgjøre mer enn det totale forbruket i kommunen regnet i kWh. Grong kommune hadde i årevis en gjenkjøpsavtale med NTE vedrørende kommunens konsesjonskraft. Fra og med 2006 har Grong kommune sammen med de tre andre kommunene (Namsskogan, Lierne og Røyrvik) solgt konsesjonskraftmengden på det åpne kraftmarkedet. De fire kommunene i Indre Namdal har stått sammen om salgsavtalen i flere år nå og det er foretatt samme prosedyre for kommende år.

Grong kommune har en konsesjonskraftmengde på knapt 13 GWh (= 12,1 millioner kWh i Namsen og 0,26 GWh i Bogna og 0,48 GWh i Kolsvik). 10,7 GWh av denne kraftmengden kommer fra konsesjoner som er gitt før 1959, og da fastsettes prisen på konsesjonskraft individuelt og beregnes for det enkelte kraftverk. For konsesjoner gitt etter 1959 fastsetter Olje- og energidepartementet prisen på konsesjonskraften. For 2016 oppnådde vi en "bruttopris" på 19,92 øre/kWh. Herfra kommer selvkost og innmatingskostnader som NTE selv beregner. For konsesjoner etter 10.04.1959 fastsetter Departementet hva selvkosten skal være. For konsesjoner gitt før 10.04.1959 beregnes selvkost for hvert enkelt kraftverk. Avtalen for 2018 inngått til en pris på kr 27,6 øre. Dette er noe lavere enn fjorårets pris på 29,03 øre pr. KWH. Det er derfor lagt inn en reduksjon som tilsvarer at vi oppnår en salgspris på 27,6 øre pr. KWH.

I økonomiplanperioden er budsjettet for 2018 videreført flatt. Det er følgelig budsjettert med en netto inntekt på kr 1.126.000,- på dette ansvaret.

8.12 Disposisjonsfond og investeringsfond

Disposisjonsfond

Beholdningen på disposisjonsfondet har variert fra år til år, stort sett er det regnskapsresultatet som påvirker dette fondet, da en i gode tider kan sette av til fond og omvendt.

Tall i tusen	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
--------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Disposisjonsfond uten rentefond	7.466	1.541	114	6.920	7.817	4.618	4.098	200	0	8.150'
---------------------------------	-------	-------	-----	-------	-------	-------	-------	-----	---	--------

I tillegg til dette fondet hadde vi ved utgangen av 2016 både rentereguleringsfond (kr 2,6 mill) og premieavviksfond (kr 16,5 mill), småskadefond 100' og utviklingsfond landbruket kr 70'.

Det er for 2017 budsjettet med netto 5.187.000,- til avsetning disposisjonsfond. Dette gjelder i all hovedsak avsetning av overskuddet fra 2016. Dvs. at dersom budsjettet holder stikk vil opparbeide oss et fritt disposisjonsfond på 13,3 mill. ved årets slutt 2017. I tillegg ligger det inne en budsjettet avsetning på 2 millioner til fond flyktninger.

Disse pengene kommer godt med da det i økonomiplanperioden er budsjettet med bruk av fond for å oppnå balanse.

	Saldo IB	2017	2018	2019	2020	2021	Saldo UB
«Fritt» disposisjonsfond	8 150'	5 187'	-5 656'	-5 000'	0'	0'	2 681'
Rentefond	2 565'						2 565'
Premieavviksfond	16 500'						16 500'
Fond flyktninger		2 000'					2 000'

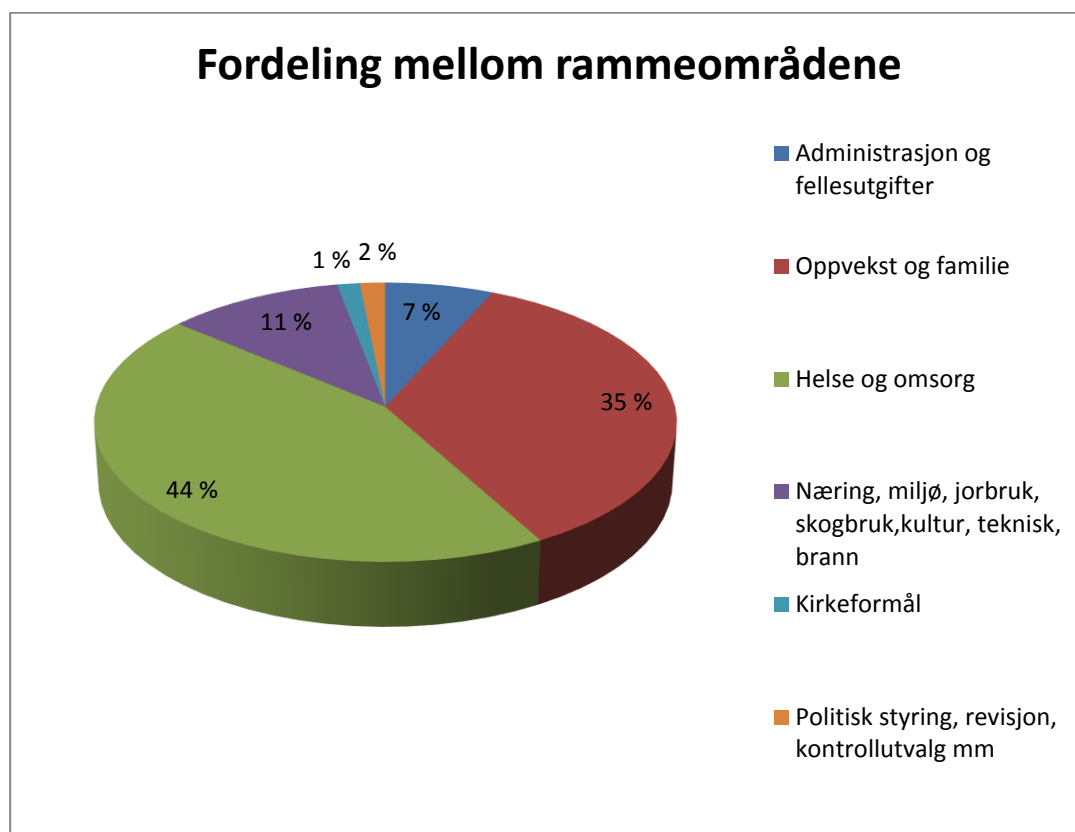
En avvikling av likviditetsreserven for noen år tilbake medførte at det ble opprettet et disposisjonsfond benevnt avvikling av likviditetsreserven på kr 3.263.000,-. Fondet må sees i sammenheng med kapitalkontoen for endringer i regnskapsprinsipp. Denne kontoen inneholder fire beløp hvor selve utgiftsføringen/inntektsføringen ikke er gjennomført. Utbetalinger/innbetalinger vedrørende disse prinsippendringene er ført direkte mot balanse og ikke om drift eller investering. Dvs. at prinsippendringens kontoen på kr 2.971.775,- har påvirket bankkontoen ved at pengene er betalt ut derifra men ikke er utgiftsført. Denne kontoen må sees opp mot fond avvikling av likviditetsreserve, slik at 3 millioner av fondet på 3,3' er et fond uten penger i bunn.

Investeringsfond

Ved utgangen av 2016 har vi et ubundet investeringsfond på kr 796.000,-. Det er videre budsjettet med salg av boliger med til sammen 4.000' i 2017 og ytterligere kr 4.620' i 2018 og kr 2.350' i 2019. Midlene budsjetteres avsatt til investeringsfond og er videre budsjettet brukt som egen finansiering av en del investeringsprosjekter i perioden.

9 Netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene.

Diagrammet viser netto driftsutgifter fordelt mellom rammeområdene. I netto driftsutgifter ligger sum utgifter minus sum inntekter på det enkelte rammeområdet. (For eksempel på helse og omsorg så har alle egenbetalinger for hjemmehjelp, vederlagsberegning sykeheimen osv. blitt trukket i fra utgiftene på området slik at områdets nettoutgift er det som fremgår her).

Dette diagrammet er en grafisk fremstilling av budsjettskjema 1B.

Generelle kommentarer til de største avvikene på de obligatoriske budsjettskjemaene:

Det er viktig å være klar over at kommunestyret kun vedtar rammebudsjettet. Dvs. at deres vedtak omfatter skjemaene 1A, 1B, 2A og 2B, altså hovedlinjene i budsjett og økonomiplan. De vesentligste endringen i forhold til dette er kommentert nedenfor.

Budsjett skjema 1A:

Endring i rammetilskudd og skatt på inntekt og eiendom tilsvarer nye prognoser ut fra statsbudsjettet. Når det gjelder skatt så er det viktig å merke seg at vi i 2018 har lagt inn anslaget jfr. statsbudsjettet – noe som kanskje kan være litt for optimistisk. Det er derfor viktig å ha dette forholdet under oppsikt i det kommende året. Når det gjelder rammetilskuddet så er det der viktig å merke seg at vi har lagt inn en forventning om ekstra skjønnsmidler på 2 millioner i 2018. Dette er tatt ut igjen fom. 2019. Dette er en høyst usikker inntekt. Eiendomsskatten viser en nedgang på kr 835.000,-. Dette skyldes reduksjon i eiendomsskattegrunnlaget på kraftverk på 1,6 millioner, samtidig som vi jfr. gjeldende økonomiplan foreslår å øke promille satsen fra 5 til 6 promille noe som gir en positiv effekt på kr 750.000,-, samt at vi har lagt inn en forventning om økning på kr 50.000,- jfr. nye eiendommer. Økning i promillesats for 2018 er i hht. siste vedtatte økonomiplan. Det er videre lagt inn en økning i promillesats til høyeste nivå 7 promille fom 2019.

Andre generelle tilskudd på 1A omhandler bla. tilskudd flykninger. Her er det en reduksjon på kr 3,8 millioner fra 2017 til 2018. Dette skyldes bortfall av vertskommunetilskuddet (mottaket), forventning om færre bosatte i 2018 enn i 2017, samt bortfall av enkelte ekstratilskudd som kommunen fikk i 2015 og 2016 for å øke bosettingen. Reduksjon i statstilskuddet for voksenopplæringen er da ikke medtatt.

Økonomisk oversikt drift;

Reduksjon i andre statlige overføringer gjelder i all hovedsak tilskudd flytninger som nevnt ovenfor.

Økingen i lønnsutgifter fra 2017 til 2018 er på 7,6 millioner. Kr 2,8 millioner av dette skyldes en feil i økonomisk oversikt 2017 da disse utgiftene kom på kjøp av tjenester som inngår i tjenesteproduksjon

istedenfor på lønn. Økningen i lønn er altså på 4,8 millioner. Av dette gjelder forventet lønnsøkning inkl. pensjon og arb.giveravgift kr 4 millioner.

Kjøp av varer og tjenester er økt noe fra 2017 -2018, i realiteten med 3,8 millioner. Av dette gjelder 1,2 millioner vertskommuneordningene. Restbeløpet på 2,6 millioner er fordelt litt jevnt over på alle områder, men de største endringene finner vi på Barnevern i fosterheim Grong, Kulturhuset Kuben og Ungdommens kulturmønstring.

Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon er redusert fra 2017 til 2018. Dette gjelder i hovedsak vertskommuneordningene, så som at regionrådet er tatt ut fom. 2018.

Det er lagt inn bruk av disposisjonsfond på kr 5.000.000,- for å få budsjettet i balanse i 2018. Samme beløp er også lagt inn i 2019. Etter den tid forutsettes det å oppnå budsjettbalanse uten bruk av fond. I tillegg er det lagt inn bruk på kr 656.000,- som kommunens andel i bredbåndprosjektet i 2018.

Overføring til investering gjelder finansiering av egenkapitaltilskuddet KLP.

Budsjettskjema 1B:

	Regnskap 2016	Oppr. bud. 2017	Rev.bud 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Rammeområdet 1 nettoutgifter	10 819 000	11 452 000	11 446 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
Rammeområdet 2 nettoutgifter	61 955 000	63 150 000	61 342 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
Rammeområdet 3 nettoutgifter	81 433 000	76 245 000	77 987 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
Rammeområdet 4 nettoutgifter	15 729 000	17 865 000	18 083 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
Rammeområdet 5 nettoutgifter	2 233 000	2 446 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
Rammeområdet 6 nettoutgifter	1 541 000	-1 380 000	-510 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000

Økningen på ramme 1 fra 2017 – 2018 skyldes i all hovedsak lønnsøkninger, redusert inntekt fra regnskapsføring regionrådet, økning kjøp av tjenester IT (overført hit fra ramme 2), samt reduksjon ved nedlegging av kantina.

Ramme 2; Økningen fra opprinnelig budsjett 2017 til 2018 skyldes i hovedsak økte utgifter til barnehagedrift, samt nedgang i tilskudd voksenopplæringen. De aller fleste øvrige ansvar på ramme 2 viser en nedgang i nettoutgifter.

Ramme 3; Økningen i budsjett fra 2017 til 2018 skyldes i hovedsak økte utgifter til introduksjonsordningen, økning sosialhjelp, økte utgifter legevakt og legekontoret, samt lønnsøkning..

Ramme 4; Økte utgifter fra 2017 til 2018 skyldes i hovedsak økte utgifter forvaltning eiendommer ramme 4, brannvesenet og utgifter vedrørende drift av gbu/kulturhuset.

Ramme 6, Endringene på ramme 6 fra 2017 til 2018 skyldes i all hovedsak endringer i premieavvik.

Reduksjonene i rammeområdenes nettoutgifter utover i perioden skyldes forventninger om innsparinger som er lagt inn i budsjettet. Dette fremgår av kap. 16 nedenfor. Når det gjelder ramme 3 så ser det ut som det ligger inne en økning i årene som kommer. Dette er i realiteten en forventning om mindre tilskudd enslige mindreårige jfr. beskrivelser tidligere i heftet.

10 Utfordringer for 2017 – 2020.

10.1 Generelle utfordringer for Grong kommune.

Av usikre faktorer framover som kan gi store utslag i forhold til økonomien fremover er:

- Flyktningssituasjonen – endringer i forutsetningene

- Utviklingen av verdensøkonomien og virkningen for norsk økonomi
- Lønnsøkningen
- Pensjonsutgiftene samt likviditetsmessige utfordringer som følge av måten regnskapsføringen skjer
- Behov for endringer i tjenestetilbud, særlig mot helse/omsorg og oppvekst/familie(barnevern)
- Renteutviklingen, i perioden etter at fastrenten har gått ut.
- Skatteinntekter/rammetilskudd/befolkningsendringer
- Kraftinntektene (konsesjonskraftinntekter og eiendomsskatt)
- Tildelingen av skjønnsmidler og INGAR
- Etablere gode og langsiktige interkommunale samarbeidsløsninger på flere fagområder.

10.2 Driftsutfordringer rammeområdet administrasjon og fellesutgifter.

Det må sies å ha vært et være administrativt trykk på å videreutvikle Grong i henhold til vedtatte visjoner og satsningsområder. Utviklingskraften er viktig for å sikre effektiv drift og for å videreutvikle kommunen som en attraktiv plass å bo og arbeide. Ut fra den økonomiske situasjonen må vi i 2018 dreie mer av satsningen over på omstilling og videreutvikling av intern drift. Det er et ønske om fortsatt opprettholdelse av et bredt tjenestetilbud, samtidig som det er krav til omstilling og nedbemanning. For ledelsen er det et dilemma og en hovedutfordring, bl.a. med balansen mellom driftsoppgaver og det å få frigjort tid til ledelse, omstilling og strategisk arbeid. Avdelingsvise utfordringer krever også periodevis ressurser fra den overordnede ledelse.

Det må fortsatt være trykk på oppfølging og konkretiseringen av samarbeidet mellom de fire kommunene Lierne, Namsskogan, Røyrvik og Grong.

Økonomiplanen viser hvilke økonomiske utfordringer kommunen står foran. Det vil være en stor utfordring å skape balanse i økonomien mellom løpende inntekter og utgifter. Denne utfordringer krever ressurser fremover.

10.3 Driftsutfordringer rammeområdet oppvekst og familie.

Den største utfordringa i 2018 og de nærmeste årene vil bli å opprettholde og videreutvikle tjenestene innenfor oppvekstområdet pga. presset kommuneøkonomi med innsparinger. Dette forsterkes også ved at kommunene stadig får økte forpliktelser iht. særlover.

De største driftsutfordringene i 2018 blir bl.a.:

Skolene:

- Tross innsparinger å organisere et godt og forsvarlig undervisningstilbud ved GBU.
- Økende behov for spesialundervisning herunder å finne en god organisering av tilbudet.
- Å ta i bruk og best mulig utnytte nye klasserom i skole- og kulturbygget.
- Videre følge opp Ipad-satsinga i skolene, bl.a. med å utvikle fornyet undervisning- og læringsmetodikk.
- Tilby fremmedspråklige elever god undervisning.

Barnehagene:

- Å ha stabilitet i bemanninga ved å unngå sykemeldinger.
- Å ha tilstrekkelig kompetanse og gi godt tilbud til fremmedspråklige barn i alle kommunens barnehager.
- Kapasitet til å ta inn alle barn som det søkes barnehageplass for, kan bli en utfordring dersom barnetallet økes mye.

Voksenopplæringa:

- Uforutsigbarhet vedr. endringer av elevtallet i løpet av året, som igjen påvirker inntekter (statstilskudd) og nivå på bemanning.
- Å rekruttere ansatte med realfag-kompetanse pga. lærer som går av med pensjon.

PPT og barnevern:

- Det er fortsatt en utfordring å ha stabilitet i bemanninga, særlig innenfor barnevern.

Framtidens laksefiskere
undersøker laksen

Gode venner i Nepal

10.4 Driftsutfordringer rammeområdet helse, omsorg og velferd.

Pleie og omsorg

Vi opplever økt trykk på pleie- og omsorgstjenestene. Dette er bekymringsfullt med tanke på at det ikke er gitt rom for økning av ressursinnsats på årets budsjett.

Trenden med økende behandling i kommunene fremfor sykehus fortsetter. I hjemmesykepleien er antall brukere ganske stabilt. Men hjelpebehovet hos den enkelte bruker øker med tidlig utskrivelse fra sykehus og overføring av krevende behandling til hjemmet.

For første gang opplever vi at etterspørselen etter sykeheimsplasser er større enn vi klarer å dekke. Økt behandling i kommunen er noe av årsaken. Samtidig er det en økning i antall tilfeller av alvorlige sykdommer som krever omfattende oppfølging.

Kravene til kompetanse øker i takt med de utfordringene som sektoren møter. De økonomiske rammebetingelsene medfører at vi ikke klarer å følge opp dette. Samtidig ser vi at tilgang på kvalifisert personale og vikarer er utfordrende.

Rettighetene til å få tjenester innenfor pleie og omsorgssektoren er i stor grad lovfestet, men i mange tilfeller vil det være en vurdering når det gjelder omfang og nivå. Som følge av at det hele tiden skjer en overføring av behandling til kommunene fra sykehusene, ser man en utvikling hvor kravet til å yte nødvendig helsehjelp øker hos kommunen. Dette går i mange tilfeller ut over innsatsen rettet mot det forebyggende arbeid. Det helhetlige tjenestenivået er gradvis redusert de senere år som følge av dette. Dette vil forsterkes og spesielt merkes på tjenester som hjemmehjelp og lignende i framtiden.

Vi opplever også økt trykk på avlastningstjenester til barn/unge. Det er en stor utfordring å finne avlastningsheimeer til disse familiene.

Rus- og psykisk helse tilbudet

Det har i løpet av 2017 blitt utarbeidet et grunnlag for framtidig tjenestetilbud til personer med rus- og psykisk helse utfordringer. Det er viktig å komme i gang med et systematisk og faglig godt tilbud til denne gruppen. Slik situasjonen har vært de senere årene, har det vært mangler på et helhetlig tilbud. Erfaringene viser at fragmenterte tilbud ikke gir brukerne tilstrekkelig trygghet og hjelp til å mestre hverdagens utfordringer.

Fysioterapi og rehabilitering

Tidligere utskriving fra sykehus og overføring av enkelte rehabiliteringsoppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunene øker behovet for fysioterapi og rehabiliteringstjenester. Brukere med sammensatte plager med behov for tjenester over lengre tid skal få sitt behandlingstilbud i kommunen. Koordinering av tjenestene med tilbud om individuell plan og koordinator er en rettighet brukerne har. Dette er tidkrevende og kompetanse utfordrende oppgaver.

De siste årene har vi fått mange unge brukere med habiliteringsbehov, noe som også medfører økte behov for ressurser i lang tid framover.

Forslag i Statsbudsjettet om overføring av ansvar for hjelpemidler fra NAV hjelpemiddelsentral til kommunene vil medføre merarbeid på rehabiliteringsområdet.

Forene mål om god kvalitet med mer effektiv drift gjennom utvikling av Hverdagsrehabilitering.

Flyktningetjenesten

Det har de siste årene vært stort press på tjenesten med et høyt antall bosatte. Flyktningetjenesten er nå en egen tjeneste og de siste års erfaringer, tilsier at for å opprettholde bosetting i kommunen, så må vi levere tjenester med høy kvalitet og god måloppnåelse tiden framover. Dette skal gjøres i et område der arbeidsmarkedet er en utfordring. Det krever godt planlagt arbeid med stabil kompetanse. Med knappe ressurser på området og ad-hoc-innleie av ekstrapersonell i perioder, vil vi ikke kunne gi den innsats som kreves for å styrke deltakerne godt nok de første to årene. Resultatet kan bli at deltakerne trenger lengre tid for å komme ut i arbeid eller utdanning enn introduksjonsperioden kan gi. Ekstraressurs fra 2017 er videreført i 2018.

Kompetanseutfordringer.

Det er en kjent sak, fra alle som tilbyr helse og omsorgstjenester, at man ser på manglende tilgang til kompetanse som et voksende problem. Særlig er det sykepleierkompetanse som etterspørres, men vi ser også at behovet for faglært hjelpepersonell vil vokse i nær framtid.

Økt belastning på budsjettet for livsopphold

Vi har i de senere årene sett en økning av utbetalinger til livsopphold. På generelt grunnlag er det nødvendig å foreta en gjennomgang av kriterier for hva som utløser utbetalinger. I tillegg må det satses mer på å kunne tilby arbeidsplasser til de som er arbeidsføre slik at de unngår å leve av sosiale ytelser.

10.5 Driftsutfordringer rammeområdet næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.

Næring, miljø og landbruk:

- På næringsida generelt er hovedutfordringa å bidra til å skape flere arbeidsplasser. Dette ved tilrettelegging for eksisterende næringsliv og bidra til etablering av nytt næringsliv. Her vi dog avhengig av privat initiativ og gründere.
- Innenfor jordbruket har det vært en trend med reduksjon av antall aktive gårdbrukere. Samtidig ser vi gjennom de siste årene økt satsing på større enheter og noen velger samarbeidsløsninger.

Det har vært utfordringer knyttet til konsesjon og håndhevelse av boplikt. Kommunestyret har gitt entydige signaler om streng holdning til nye konsesjonssaker og at boplikten skal håndteres strengt. Dette både ut fra bosettingshensyn og ønske om lokal næringsutvikling og positiv befolkningsutvikling.

- Skogbruket har i en periode vært preget av lavere avvirkning. I løpet av en periode fram i tid ser vi konturene av store skogressurser med et stort potensiale for lokal og regional verdiskapning. Dette vil gi behov for økt ressursbruk til veibygging, tynning, hogst og planting. En utfordring har vært å få på plass skogbruksplaner og dette arbeidet er under arbeid og slutføres i 2018.
- På miljørada oppfølging av rovdyrforvaltning, og ivareta sekretariatet for det kommunale skadefellingslaget for rovvilt for Grong og Høylandet. Bidra vidare med gjennomføring av tiltak innenfor Namsen vannområde og ivareta sekretariatet.

Kultur:

- Nytt kulturhus og skolebygg med bibliotek, musikk og kulturskole, kultursal, idrettsdel og kantine har gitt nye muligheter. Hovedoppgaven i 2018 blir å videreutvikle gode driftsmessige løsninger i samspill med alle brukergrupper.
- Den andre hovedoppgaven vil være å videreutvikle sports- og fritidsparken med blant annet å ta i bruk nytt friidrettsanlegg og bygging av kombinert lager og serveringsfasiliteter.
- Fortsatt fokusering på øvrige kulturaktiviteter både mot skole og helsesida som den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken.
- Videreutvikling av Grong bygdamuseum og aktiv tilskuddsforvaltning innenfor vedtatte rammer.

Musikk- og kulturskolen:

- Utfordring med å øke aktiviteten og øke elevtallet i samsvar med plan for skolen.

HKH Kronprinsesse Mette Marit forestår den offisielle åpninga av kulturhuset Kuben

Teknisk:

- Arbeidet med fornyelse av avløpssektoren pågår. Det er bygd nytt renseanlegg på Bergsmo og nytt renseanlegg på Mediå tas i bruk på starten av 2018. Arbeidet videreføres i 2018 med detaljplanlegging og bygging av nytt renseanlegg i Harran.
- Fortsatt fokus på levering av nok drikkevann av godkjent kvalitet. Det er gjennomført tiltak i.h.h.t. hovedplan vannforsyning med blant annet økning av kapasiteten på vannkilden Farstøa og sammenkobling av vannverkene Farstøa og Konovatnet. I 2018 settes fokuset på området Formofoss – Bjørgan med sikte på utredning av framtidsrettet løsning for bebyggelsen her.
- Innenfor kommunal bygningsmasse skal det gjennomføres satsing på energiøkonomisering. Etablering av nytt sentralt driftssystem og system for energioppfølging i kombinasjon med flere andre tiltak på bygningsmassen. Dette i samsvar med Klima og energiplan som har målsatt at kommunen skal redusere sitt energiforbruk. I 2018 må det også gjøres planlegging i forhold til forbud mot bruk av fyringsolje og parafin til oppvarming som trår i kraft 01.01.2020. Det er en utforing å få prioritert midler til vedlikehold av bygningsmassen.
- På boligsida videreføres fokuset på salg av kommunale boliger og bidra til at leietakere kan kjøpe egen bolig/leilighet. Samtidig satses det videre på å bidra til leilighetsbygging i sentrumsområdet ved at kommunen går inn og garanterer for inntil 2 nye enheter.
- Innenfor vegområdet er det behov for midler til opprusting og vedlikehold.

Oppstart av arbeidet med nytt renseanlegg på Mediå

Namdal brann og redningsvesen.

- Dette er interkommunalt samarbeid mellom Grong, Høylandet og Overhalla. Grong er vertskommune og har delegert myndighet fra de andre kommuner. Ny brannordning vedtatt i kommunestyrene hos alle kommunene i 2017. Bygging av felles plattform for drift og forvaltning for de 3 kommuner både innenfor beredskap og forebyggende arbeid vil være hovedfokus. Oppgradere systematikk og rutiner for å ivareta HMS og personsikkerhet.

11 Målsettinger og handlingsplaner for Grong kommune.

Kommunens visjon og politikkområder fremgår av kap. 4. Det er i tillegg til disse utarbeidet hovedmål, delmål og tiltak innenfor hvert politikkområde. Målene gjelder for hele perioden, mens tiltakene gjelder for 4 år. I tiltaksplanen er det satt opp "Ansvarlig". Dette er ansvar for å sette i gang med tiltaket, og for å trekke med seg naturlige samarbeidspartnere. Kommuneplanen er viktig i forhold

til konkretisering av de tiltak som skal gjennomføres i forhold til de strategiene som er vedtatt. Planen har vært retningsgivende for arbeidet med budsjett- og økonomiplanforslaget.

Sammen med årsbudsjettet er handlingsplanen det årlige handlingsprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel.

Slike handlingsplaner er med på å sikre at utviklingsarbeidet blir en kontinuerlig prosess.

11.1 Overordnede handlingsregler for Grong kommune

Kommunen skal i økonomiplansammenheng jobbe mot å nå et mål om et netto driftsresultat som ligger på omkring 2% av driftsinntektene.

11.2 Handlingsplan for 2018

Med bakgrunn i kommunens visjon og overordna strategier blir det hvert år utarbeidet et sett utviklingstiltak for kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel for 2014 – 2020, ble vedtatt i kommunestyret 19. juni 2014, sak 42/14. Det er arbeidet med å innarbeide de ulike målene i våre handlingsplaner.

Vi har en del felles utviklingstiltak, samt at det under de enkelte rammeområdene 1 – 4 utarbeides egne utviklingstiltak. Det vil i løpet av året, spesielt i forbindelse med halvårsrapporten og årsmeldingen bli rapportert tilbake til politikerne hvordan kommunen ligger an i forhold til gjennomføring av utviklingstiltakene.

11.2.1 Felles utviklingstiltak.

1. Indre Namdal – Interkommunal samhandling for bedre tjenester:

Etter kommunereformen skal kommunene Grong, Lierne, Namsskogan og Røyrvik arbeide videre med et tettere samarbeid. Innen utgangen av november 2017 skal det fra hver kommune innstilles på inntil 3 samarbeidsområder som ønskes utredet før vårmøtet 2018.

Følgende fremdriftsplan er skissert:

- Styringsgruppa gis mandat til å velge ut minimum to samarbeidsområder som skal utredes frem mot vårmøtet i 2018. Frist for utvelgelse: 1. januar.

Tiltak:

Oppfølging av prosessen slik den er skissert i kommunestyrets sak 61/17. Viser også til sluttrapport, viljeserklæring for samarbeidet mellom Grong, Lierne, Namsskogan og Røyrvik og håndbok interkommunalt samarbeid mellom Grong, Lierne, Namsskogan og Røyrvik.

2. Realisering av effektiviseringsmål i budsjett og økonomiplan:

I budsjettet er det for 2018 lagt et effektiviseringsmål i forhold til rammeområdene må ta lønnsøkningen (totalt ca kr 4 millioner) selv. I tillegg ligger det inne en forventning om innsparing på kr 700' på ramme 3. I planperioden er det lagt inn ytterligere effektiviseringsmål på alle rammeområdene og det er i tillegg brukt av fond for å balansere økonomiplanen i 2019 også. For å nå effektiviseringsmålet i 2019 og resten av økonomiplanperioden, er det viktig at det arbeides med gode, involverende og nyskapende prosesser i 2018. Vi har en økonomi som gir oss litt tid til omstilling og den tiden må vi bruke godt. Fordelingen av effektiviseringsmålene fra 2019 og ut periodene er bare grove anslag. Fordelingen må justeres ved neste års økonomiplanbehandling og da basert på de tiltak som vedtas i omstillingsprosjektet i 2018.

Tiltak:

Gjennomføre gode og involverende prosessen som har til hensikt å nå vedtatte omstillingsmål fastsatt i budsjett for 2018 og for resten av planperioden.

3. Gjennomføre bruker- og innbyggerundersøkelser:

I budsjett for 2018 er det lagt inn innkjøp av Kommuneforlagets system (bedrekommune.no) for bruker- og innbyggerundersøkelser – se driftstiltak. Dette er 30 standardiserte undersøkelser innenfor de fleste av våre fagområder. Inkludert i dette konseptet er også en 10-faktor medarbeiderundersøkelse som undersøker våre ansattes motivasjon, engasjement og medarbeiderskap. Dette gir grunnlag for lederutvikling, medarbeiderutvikling og organisasjonsutvikling.

Tiltak:

Rådmannen velger ut et utvalg av avdelinger/fagområder som gjennomfører bruker- og innbyggerundersøkelser i 2018.

4. Fokus på intern organisering og drift:

Vi vil i handlingsplanen for 2018 konkretisere arbeidet med å styrke organisasjon i en tid hvor det settes større krav til ledere og ansatte. Informasjon, samhandling og oppbygging av kompetanse vil være viktig elementer i dette arbeidet, med bl.a. krav om jevnlig avdelingsmøter, prioritering av medarbeidersamtaler og aktiv dialog med sykemeldte. I tillegg prioriteres videre fokus på fortsatt opplæring av ledere innenfor arbeidsmiljørelaterte utfordringer.

Tiltak:

- Hver enkelt avdeling gjennomfører minst 1 avdelingsmøte hvert kvartal. Møte forberedes i god tid med møteinnkalling og sakliste. Etter møte skrives et kort referat.
- Medarbeidersamtaler gjennomføres på alle avdelinger med alle ansatte i henhold til Grong kommunes faste styringsaktiviteter. Dersom gjennomføring for alle ansatte ikke er realistisk, utarbeides en gjennomføringsplan på maksimalt to år. Planen skal godkjennes av rådmannen. Det avholdes et oppfriskningskurs for ledere i gjennomføring av medarbeidersamtaler.
- Lederopplæring innenfor ulike arbeidsmiljørelaterte temaer, som bl.a. arbeidsgivers styringsrett, Hovedavtalen, oppfølging sykemeldte. Opplæringen kan med fordel arrangeres sammen med tillitsvalgte og verneombud.
- Fokus på nærvær – gjennom bl.a. utprøving av 10-faktor KS' medarbeiderundersøkelse på utvalgte avdelinger.

11.2.2 Utviklingstiltak rammeområdet for administrasjon og fellestjenester.

Servicekontoret:

- Mål: Behandlingen av henvendelser til Grong kommune skal bidra til at Grong kommune får et godt omdømme

Tiltak:

- Alle ledere og saksbehandlere skal benytte tilgjengelige systemer for synliggjøring av tilgjengelighet, inkludert opplæring av nye ansatte i systemet samt presentasjon av nyansatte.
- Både positive og mindre positive meldinger skal tas på alvor. Daglige tilbakemeldinger som angår servicevennlighet, kompetanse og tilgjengelighet, skal tas opp til vurdering og eventuelt føre til endring.
- Det skal legges vekt på at alle i servicekontoret skal ha generell god kunnskap, men enkelte ansatte kan ha spesielt god kompetanse på enkelte fagområder.

IT:

Tiltak:

- Videreutvikle intern håndtering (system for prioritering av henvendelser og tilbakemelding til brukere) av TMS Servicedesk-systemet.
- Foreta opplæring og valg av superbrukere, f.eks. innenfor bruken av videokanon, NAV-utstyr på møterom, videokonferanse, SKYPE på PC m.m.
- Foreta behovsanalyse, planlegge og sette opp ulike opplæringssekvenser innenfor fagområdet.

Økonomi:

Tiltak:

- Det nye økonomisystemet Visma er nå tatt i bruk. For å få best mulig utnyttelse av systemet er det viktig å kjøre oppfriskningskurs i forhold til bla. rapportering, eBilag, Fakturabehandling osv.
- Få på plass filoverføring fra KomTek (eiendomsskatt) og KomTek(renovasjon – MNA) til Visma fakturering.
- Det er i forbindelse med overgangen til Visma laget mange nye rutiner. Få lagt inn disse i Kvalitetslosen.
- Få gjennomført revidering av økonomireglementet og finansreglementet.

11.2.3 Utviklingstiltak rammeområdet for oppvekst og familie.

- Følge opp kommuneplanens samfunnsdel:
 - Fortsatt gjennomføre tiltak for å heve relasjonskompetansen, herunder arbeide spesielt med holdninger og innmøtekompetansen hos ansatte.
 - Utvikle konkret tilbud om foreldreveiledning.
 - Fortsatt prioritere arbeidet med god klasseledelse.
- Videreføre lokal integreringsplan for oppvekstområdet.
- Voksenopplæring skal videreføre samarbeidet med andre instanser og utvikle arbeidsrettede tiltak for deltakere som ikke skal gå videregående skole.
- Fremme robuste medarbeidere i forhold til ansvarliggjøring og rettigheter og plikter i arbeidslivet gjennom bl.a. temamøter.
- Gjennomgå rutiner avdelingsvis med de ansatte knyttet til nærværarbeid og ha spesielt fokus på dette.
- Lage struktur rundt eksisterende og nye rutiner for barnehagene i Grong.
- Fortsatt implementere ny rammeplan for barnehagene, som trådte i kraft august 2017.
- Grunnskolene i Grong skal jobbe for å ha god kjennskap til overordnet del av ny læreplanverket.
- Fortsette innføringen av nytt skoleadministrativt system – Visma Flyt skole.
- Grunnskolene skal arbeide med utviklingstiltakene vedtatt av kommunestyret for skoleåret 2017/2018.
- Utvikle tettere kontakt mellom skole og næringsliv.
- Barnevern/PPT skal videreføre arbeidet med tidlig innsats etter «Kvillo-modellen».
- Barnevern/PPT skal jobbe med å stabilisere bemanningen, slik at alle stillingshjemler er besatt og tilrettelegge for at det er attraktivt å arbeide i tjenesten.
- Barnevern/PPT skal vurdere og evt. iverksette plan for perioden 2018-2020 vedrørende bruk av programvare og digitalt arkiv for begge fagenhetene.
- Barnevern skal følge opp statens fortsatte satsing på barnevern, bl.a. i forhold til bemanning og kommunale tiltaksverktøy ved bl.a. å evaluere ressursstørrelse tiltaksperson i barneverntjenesten.
- PPT skal ha økt fokus på systemrettet arbeid; bl.a. veiledning i klasserommene ift tilpasset opplæring, møter i forkant av henvisning, vurdering av spesialundervisning, fagdager for spes.ped.-koordinatorene.
- PPT skal ta i bruk analysemodellen opp mot enkeltbarn, grupper og klasser, som igjen ser på systemet rundt barnet og klassene. Opplæring for skoler og barnehager på analysemodellen.

Museumsdag for 4. klasse

Sosialkveld for ansatte i barneahagene

11.2.4 Utviklingstiltak rammeområdet for helse, omsorg og velferd.

- Iverksettelse multidose hjemmebasert omsorg (videreført fra 2017)
- Utvikle bruken av fagprogrammet «Mobil omsorg» i hjemmebasert omsorg
- Kompetansehevende tiltak i form av internundervisning
- Evaluere dagtilbud for demente på frivilligsentralen som utgangspunkt for evt. videreføring
- Videreføre sommerpraksis for enslige mindreårige med 4 uker på sommeren
- Økt fokus og innsats på bo-veiledning enslige mindreårige for at de kan bli mer selvstendig
- Lage et godt fritid-/ aktivitetstilbud til brukere med funksjonsnedsettelse
- Gjennomføre handlingsplanen for legetjenesten i Grong og Namsskogan
- Utarbeide/revidere kompetanseplan for rammeområde 3. (videreført fra 2017)
- Slutføre revidering av plan for habilitering og rehabilitering
- «Heie fram» koordinatorrollen via informasjon, opplæring og rutiner. (Forutsetter tilskudd fra Fylkesmannen)
- Videreutvikle tjenesten Hverdagsrehabilitering via samarbeid og opplæring
- Delta i prosjekt om Velferdsteknologi i Namdalen
- Følge opp og implementere ny forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten som trer i kraft 1. januar 2017. Forskriften erstatter dagens internkontrollforskrift.
- Videreutvikle aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere
- Videreutvikle samarbeidsrutiner mellom NAV og flyktningetjenesten for å sikre overgang til arbeid etter endt introduksjonsprogram
- Analyse av rutiner og utbetalinger på sosialhjelpsområdet
- Videreutvikle arbeidet med målretting av introduksjonsprogrammet og praksismodellen ved tettere samarbeid med voksenopplæring og NAV i introduksjonsperioden for å sikre god samordning av tiltak og progresjon for den enkelte deltaker.

På sykkelturn med ordføreren

Grong er demensvennlig samfunn

11.2.5 Utviklingstiltak rammeområdet næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.

- I samarbeid med næringsliv og andre aktører bidra til videre utvikling av Grong Næringspark og Bjørgan innenfor budsjettets ramme.
- Bidra til videre utvikling av Grong kommune som et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold.
- Bidra til slutføring av arbeidet med nye skogbruksplaner for gårdsskogene.
- Bidra til gjennomføring av tiltak i vannforvaltningsplan for vannområde Namsen og ivareta sekretariatsfunksjon.
- Bidra til å gjennomføre strategi for breibåndstilknytning jfr politiske vedtak.
- Bidra til videre utvikling av Grong bygdamuseum.
- Bidra til videre utvikling av eksisterende og nye turtraseer i samarbeid med grunneiere og lag/foreninger.
- Ta i bruk nytt renseanlegg på Medjå og planlegge og bygge nytt renseanlegg i Harran.
- Forprosjektering av framtidsrettet løsning for sikker vannforsyning for området Formofoss – Bjørgan.
- Anskaffelse og iverksetting av sentralt driftsanlegg og system for energioppfølging ved kommunal bygningsmasse.
- Videreutvikling av sports- og fritidsparken ved å ta i bruk nytt friidrettsanlegg og bidra til å få oppført et bygg for kombinert lager og salg.
- Videre utvikling av vertskommunesamarbeidet innenfor fagområder på teknisk sektor.
- Videre utvikling av vertskommunesamarbeidet i Namdal brann- og redningsvesen.
- Oppfølging og iverksetting av tiltak i samsvar med vedtatte planer/strategier forutsatt øk. bevilgninger:
 - ✓ Hovedplan skogsveier vedtatt 2013.
 - ✓ Kommuneplanens samfunnsdel vedtatt 2014.
 - ✓ Kommuneplanens arealdel vedtatt 2015.
 - ✓ Kommunedelplan kulturminner vedtatt 2015.
 - ✓ Klima og energiplan vedtatt 2015.
 - ✓ Hovedplan formålsbygg vedtatt 2015.
 - ✓ Hovedplan vannforsyning vedtatt 2015.
 - ✓ Hovedplan avløpsbehandling vedtatt 2015.
 - ✓ Trafikksikkerhetsplan vedtatt 2015.
 - ✓ Boligpolitisk plan vedtatt 2016.
 - ✓ Kommunedelplan idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet vedtatt 2016.
 - ✓ Kommunal planstrategi vedtatt 2016.
 - ✓ Ny brannordning for Namdal brann- og redningsvesen vedtatt 2017.
- Evaluering og revidering av hovedplan formålsbygg, hovedplan vannforsyning og hovedplan avløpsbehandling.
- Videre utvikling av musikk- og kulturskolen med mål å øke elevmassen og tilby flere aktiviteter. Videreutvikle samarbeidet med korpsene og øke aktiviteten ved mer direkte samarbeid med barnehage, SFO og skole. Arbeide med å utvikle kulturskolen til å bli et kulturpedagogisk ressursenter for både skoler, barnehager og frivillig kulturliv.
- Planlegge, fremme utbyggingssaker og gjennomføre investeringsprosjekter som er vedtatt i årsbudsjett og økonomiplan. (Det vises til eget kapittel).

Fra åpninga av Kuben

Lesestund i biblioteket

12 Rådmannens kommentarer til driftsbudsjettet.

12.1 Generelle kommentarer.

Sum beløp fordelt til drifta er på totalt kr 174.442.000 i 2018, noe som er en økning på kr 5.877.000 fra 2017. Brutto driftsinntekter er i 2018 budsjettet med vel 330 mill. kroner.

En betydelig inntektssvikt fra revidert budsjett 2017 på hele ca 16 mill. kroner til 2018 budsjettet gjør at det er behov for betydelige grep for å få balansert budsjettet og økonomiplanen. For å få tid til gode prosesser rundt omstillingsprosessen er det de to første år i økonomiplanperioden lagt inn bruk av disposisjonsfond på til sammen kr 10 mill. å balansere driften.

Selv om det ligger inne forslag om bemanningsreduksjoner, er det et sterkt håp å kunne ta ned bemanningen uten oppsigelse av faste ansatte.

Eventuell økt lønn i 2018 er ikke lagt inn i budsjettet – tilsvarer ca 4 mill. inkl. sosiale utgifter og vil således være et omstillingsmål.

Det er lagt inn omstillingskrav på de ulike rammeområdene i hele økonomiperioden som vil bli krevende. Fordelingen av omstillingsbeløp på de ulike rammeområder fra 2019 må endelig fastlegges etter gjennomført omstillingsprosjekt i 2018, og da i forbindelse med økonomiplanbehandlingen i 2018.

12.2 Kommentarer til rammeområdet administrasjon og fellesutgifter.

Det foretas reduksjoner innenfor IT – 80 % stilling omorganiseres og reduseres. Noen oppgaver (superbrukerfunksjon for ulike programvarer som benyttes i det pedagogiske arbeidet) blir overført til pedagogisk personell. I tillegg legges en ny ressurs tilsvarende ca. 35 % stilling til ansvar 1100. I en tid hvor investeringene i IT (bl.a. KUBEN) har økt, har også oppfølgingsansvaret økt. Det som er mest bekymringsfullt er økt sårbarhet, med bakgrunn i mindre tilgjengelighet blant IT-personell. Vi kan få dager der IT-personell ikke er tilgjengelig. Servicegrad må forventes redusert!

Siden 2013 er det foretatt store reduksjoner på Servicekontoret. Budsjett 2018 stabiliserer bemanningen på 2,9 årsverk på Servicekontoret. Denne bemanningen krever stor grad av fleksibilitet blant alle ansatte.

Saksbehandlerstilling v/sentraladministrasjonen tilsvarende 40% stilling er ikke budsjettet videreført fra sommeren 2018.

To kommunalsjefer selges i 2x40 % til Namsskogan kommune.

Kantinedrift på kommunehuset foreslås lagt ned fra 01.03.2018. Dette har vært et godt tilbud for mange ansatte, både på kommunehuset og andre deler av organisasjonen. Bakgrunnen for forlaget er at vi hele tiden har hatt netto driftsutgifter på driften av kantina. I en vanskelig økonomisk situasjon hvor vi må prioritere ulike kutt, synes det vanskelig å la kantinedriften fortsette. Det har vært gjennomført ulike tiltak, både for å redusere utgiftene og for å øke inntektene. Dette arbeidet har dessverre ikke gitt ønsket resultat. I dag er det også etablert flere alternative muligheter for kjøp av mat.

12.3 Kommentarer til rammeområdet oppvekst og familie.

Noen endringer i drift 2018:

- Skolestruktur og tjenestetilbud opprettholdes.
- Ingen faste ansatte blir sagt opp.

- Det er tatt høyde for skyssutgifter til svømmeundervisning utenfor kommunen ved at svømmebassenget blir stengt i hele 2018.
- Videreføring av ansvaret for nasjonalt satsingsområde - Vurdering for læring (ansvar 2216).
- Det er budsjettet med ekstra midler til fortsatt investeringer for å følge opp IKT-satsinga i barnehage, skole og voksenopplæring.
- Det er budsjettet med egen styrer-ressurs på Ekker barnehage.
- Det er budsjettet med ekstra midler til språk-ressurs til de flerspråklige barna i barnehage.
- Økt behov for spesialundervisning og mange elever med særskilt språkopplæring fører til at det blir krevende jf. ressurser i ordinær opplæring.
- P.g.a. nedleggelse av mottaket mottar ikke Grong barne- og ungdomsskole lenger tilskudd til språkopplæring. Nå må kostnaden dekkes av egen ramme.

Skolefritidsordning (SFO):

SFO-tilbudet videreføres ved de to grunnskolene i kommunen. Alle som søker plass får tilbud.

Barnehage:

Barnehagedrifta videreføres for kommunens 4 barnehager. Kommunen oppfyller sin plikt om full barnehagedekning.

I 2018 er det kapasitet til å ta inn alle barn som søker plass, men en presisering av når et barn regnes som 3 år i Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager vil påvirke kapasiteten i barnehagene, særlig Ekker og Bergsmo barnehage.

Barnehagene er pr. i dag innenfor regjeringens foreslåtte minimum på 44 % pedagogisk bemanning av total bemanningen.

Fosterheimplasserte barn:

Her er det en nedgang i antall barn som er fosterhjemsplassert og spesialpedagogiske tiltak etter sakkyndige tilrådinger vedr. allerede plasserte barn.

Voksenopplæring:

Grong Voksenopplæringssenter tilbyr foruten opplæring i norsk og samfunnsfag til voksne flyktninger, også grunnskoleundervisning til enslige mindreårige. I tillegg selges tjenester til flyktninger fra Høylandet kommune.

Det foreslås en videreføring av dagens tilbud. Endringer av elevtall i løpet av året vil påvirke budsjettet, bl.a. størrelsen på øremerket statstilskudd.

12.4 Kommentarer til rammeområdet helse, omsorg og velferd.

Noen endringer i drift 2018:

Pleie og omsorg:

- Det er stor pågang på pleie og omsorgstjenester som i perioder medfører behov for økte ressurser. Man prøver å ta utfordringene innenfor gjeldende budsjettrammer, men det er helt nødvendig med ekstra innleie innimellom.
- Tilbudet om ekstra skjerming har blitt iverksatt, det gir et bedre tilbud til de som har behov.
- Tilbudet til demente er økt gjennom egne demensteam, demensforening, dagtilbud og avtale om et demensvennlig samfunn.
- Vi har oppnådd en stabil og kompetent tilsynslegefunksjon på sykeheimen

Helse:

- Helsestasjonen for eldre videreføres, kommunen øker tilskuddet og selger sykepleierkompetanse til tilbudet.
- Legetjenesten har siden sommeren 2017 hatt en stabil bemanning med styrking av stedlig ledelse. Helårsvirkning avd.lederstilling 80% fom 2018.
- Vi har tilfredsstillende bemanning på helsestasjons- og skolehelsetjeneste

- Faste dager for helsesøster på Grong videregående skole videreføres 20%.
- Handlingsplanen for legetjenesten i Grong og Namsskogan fullføres i 2018.

Flyktningetjenesten

- Det siste året og tidligere perioder har vist at bosettingstall i kommunene kan variere sterkt. Opp mot økonomi og planlegging, er det viktig at Flyktningetjenesten har rammer til å bygge en robust og utviklingsorientert tjeneste. Uten god og kontinuerlig kvalitet på tjenestene, kan vi oppleve å bli utelatt som bosettingskommune i framtiden. Det er viktig med en god forståelse i alle ledd av kommunen at man må satse for å ha tilstrekkelig kompetanse og ressurser i arbeidet. Det må være rom for å legge inn full innsats de første to årene av bosettingsperioden når deltakerne går i Introduksjonsprogrammet, for det er da vi kan legge et godt grunnlag for den enkelte deltaker.
- Ekstraressurs på ca 50% stilling i 2017 videreføres i 2018.
- Flyktningetjenesten er samlet i en egen avdeling og kan gi et bedre og målrettet tilbud.

Miljøarbeidertjenesten

- Innenfor miljøarbeidertjenesten (avdeling funksjonshemmede og BEEM) har man etter hvert kommet godt i gang med praktisering av de nye retningslinjene for hvilke tilbud BEEM ungdommen skal få. Dette har gitt positivt utslag på kostnader på BEEM.

Familiebasen

- På Familiebasen ser vi at oppgavene i større grad enn før øker (både i sammenheng med opptrappingsplan rus- og psykisk helse, nye veiledere på helsestasjonsområdet, og forventninger fra samarbeidspartner internt i kommunen), samtidig som ressursene er svært begrenset. Dette gjør at vi må bruke tid i 2018 på å få til gode omstillingsprosesser for å kunne løse gamle og nye oppgaver med begrensede ressurser. Teamarbeid, og arbeid på tvers av fagfelt/ ansvar vil være nødvendig for å kunne gi et tilfredsstillende tilbud til befolkningen.
- I første halvår 2018 vil det gå med mye personalressurs til gjennomføring av fylkesmønstring for UKM. Det er spesielt ungdomsteamet som vil bli brukt på dette.
- Arbeidet med AMOT fordeles på de tre fagområdene Helsestasjon, Ungdom og Psykisk helseteam, for å få til en best mulig tverrfaglig tilnærming. Arbeidet med AMOT har stramme økonomiske rammer.
- Lederressursen på Familiebasen vil i 2018 bli jevnere fordelt over de tre fagområdene (60% ressurs fordelt på tre fagområder).
- Avtalen med MOT er foreslått oppsagt fra medio 2018.(kr 200' på årsbasis)

Generelt

- For øvrig vil tjenestene innenfor rammeområdet i all hovedsak opprettholdes som tidligere, men som nevnt både under utfordringer og i kommentarene foran, vil det bli utfordrende til å holde budsjetttrammen. Ikke minst når det i tillegg til slik budsjettforslaget nå foreligger skal hentes inn kr 700.000 samt lønnsøkningen for rammeområdet.

12.5 Kommentarer til rammeområdet næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.

Noen endringer i drift 2018:

Fagområdet næring, miljø, jordbruk og skogbruk;

Innenfor jordbruk er det foreslått at tilskudd kr.50 000 til kjøp av melkekvote er tatt ut. For øvrig er driftsbudsjettet innenfor fagområdene næring, miljø, jordbruk og skogbruk i all hovedsak lagt på samme nivå som i 2017. Det er foretatt tilpasninger i oppgavefordeling på miljøsida grunnet 50 % permisjon rådgiver miljø.

Det ble i 2016 opprettet nytt landbruksfond på kr. 100 000 som ble tilført kr. 42 000 i 2017. Av total bevilgning gjenstår til bruk i 2018 kr.60 000.

Kulturområdet;

På kultursida er poster til bruk for tilskuddsforvaltning noe redusert. Drifta av Kuben er budsjettert med helårsvirkning. Her også tilført noe midler til kjøp av tjenester . Bibliotek i butikk Harran er videreført.

Grong kommune vil i 2018 være vertskap for Ungdommens kulturmønstring i fylket, noe som vil være en stor utfordring og som vil kreve ressurser.

Teknisk sektor;

Innenfor teknisk sektor er VAR-området lagt på tilsvarende nivå som i 2017, og både vann, avløp, renovasjon, slam og feiing er selvfinansierende ved at gebyrinntektene dekker alle kostnader ved ordningene.

Drifta av kommunale veier er holdt på tilnærmet samme nivå som i budsjett 2017 uten å øke for prisstigning.

Det er lagt inn totalt kr.1 300 000 i fiber/bredbåndsutbygging i driftsbudsjettet for 2018, hvorav kr 650.000 er kommunal egenandel. Prioritering/fordeling av midlene gjøres i egen sak.

Vedlikeholdskostnader av formålsbygg er budsjettert på tilnærmet samme nivå som i 2017.

Det er foreslått en reduksjon på kr. 500 000 til renhold på kommunale formålsbygg.

Det må gjennomføres en nedbemanning og renholdsplaner må gjennomgås og tilpasses budsjettet.

Innenfor boligsida i all hovedsak samme budsjettnivå som 2017. Det er forutsatt en leieinntekt som betinger høy utnyttning av boligene.

Grong er vertskommune for tekniske tjenester for kommunene Namsskogan, Røyrvik og Lierne.

Vertskommunebudsjettet som omfatter kart og oppmåling, byggesak, byggetilsyn, arealplanlegging og GIS/karttjenester er budsjettert i all hovedsak på samme nivå som for 2017.

Brann – redningsvesen;

Namdal brann- og redningsvesen som er et interkommunalt samarbeid har lagt et budsjettforslag i samråd med Overhalla og Høylandet kommuner. Tjenesten har vært under oppbygging og bemanningsmessig er det tilsatt brannsjef, varabrannsjef, 2 feiere i tillegg til 47 brannmannskaper i de tre kommunene som alle har et tilsettingsforhold til Grong som vertskommune. For 2018 er det budsjettert med en videreføring av kompetanseheving gjennom deltidsreformen.

Den nye utrykningsbilen til Namdal brann- og redningsvesen

12.6 Kommentarer til rammeområdet kirkeformål.

Tilskuddet til Grong kirkelige fellesråd er foreslått økt med kr 200.000 til kr 2.500.000,-.

12.7 Kommentarer til rammeområdet politisk styring, kontroll og fellesutgifter.

Med utgangspunkt i budsjett for 2017 er det ingen særskilte endringer. Dagens ordning med streaming av alle kommunestyremøtene er imidlertid ressurskrevende. Streaming krever personell for å styre overføringen og nødvendig kompetanse må være tilstede for å svare på eventuelle spørsmål fra kommunestyrerepresentantene samt at rådmannen bør ha tilstrekkelig sekretærbistand. Når ressursbruken vurderes opp mot antall personer som følger sendingene, må det til en vurdering fortløpende i 2018 om noen av møtene kan gjennomføres uten streaming. Vurderingen bør tas med utgangspunkt i sakslisten og om sakene/orienteringer vurderes som allment interessante, og ordføreren kan her konferere med gruppelederne.

13 Investerings tiltak i planperioden

13.1 Følgende nye investeringstiltak er foreslått gjennomført i 2018

Brutto tall ligger inne nedenfor.

Ansvar	Prosjekt navn	Investering år / 1000 kr:			
		2018	2019	2020	2021
4100	Kjøp av eiendom Harran	680 000			
4100	Kjøp av 2 leiligheter Sandøla panorama	2 600 000			
4300	Formofoss/Bjergan vannverk – forprosjekt økt kapasitet	250 000			
4131	Forstøtningsmur GHO	150 000			
2211	IKT investeringer skole	375 000			
4009	ENØK formålsbygg komplettering SD/EOS anlegg	500 000			
4120	Nytt gjerde Ekker barnehage	230 000			
4121	ENØK ombygging varmeanlegg mm Rønningen barnehage	488 000			
4124	Oppgradering ventilasjonsanlegg GBU ungdomsskolen	325 000			
4131	ENØK oppgradering av tre ventilasjonsanlegg GHO	500 000			
4140	Bytte varmegjenvinnere Kommunehuset	300 000			
4180	ENØK lysautomatikk Gronghallen	300 000			
4304	Harran renseanlegg	1 552 000			
	SUM	8 250 000			

Det vises til egen beskrivelse av tiltakene under kap. 13.3. I tillegg til de foreslåtte tiltak slutføres også prosjekter i 2018 som er startet opp tidligere år.

13.2 Endringer vedr investeringstiltak i forhold til eksisterende økonomiplan

Slik den totale økonomiske situasjon nå er vil rådmannen sterkt anbefale å redusere investeringstakten betydelig i forhold til forrige økonomiplan. De tiltak som er lagt inn i 2018 er i hovedsak energiøkonomiserende tiltak og miljøtiltak, og som totalt sett vil redusere kommunens driftsutgifter fremover. Slik forslaget er vil lånegjelden reduseres med ca 26 millioner på 2 år.

Hvorvidt det vil være økonomisk forsvarlig å legge inn nye investeringstiltak fra 2019 må tas stilling til etter at omstillingsprosjektet i 2018 er ferdigbehandlet. Resultatene herfra må være ferdig til økonomiplanbehandlingen i 2018.

Av tiltak som må vurderes i prioriteringssammenheng ved neste års økonomiplanbehandling kan nevnes :

- Utbygging basseng
- Restaurering helsefløya ved GHO
- Reparasjon tak Gronghallen

- Brannverntiltak GHO
- Utbygging brannstasjon
- Utbygging Rønningen barnehage i forb. Med vognlager
- Utbygging Ekker barnehage
- Stedsutviklingstiltak Grong sentrum
- Legging av nytt kunstgress – Sports og fritidspark

I det foreliggende forslag er det ikke lagt inn nye investeringstiltak fra 2019. Med det omstillingsbehov som foreligger må det til omfattende tiltak som reduserer netto driftsutgifter betydelig før det er grunnlag for å gå på nye investeringstiltak av noe størrelse.

E6 Fossland planlegges utbedret

13.3 Oversikt over investeringstiltak som er lagt inn i perioden 2018-2021.

Prosjekt 7633 Kjøp av eiendom Harran

Ansvar	4100	Eiendomsdrift utleieleiligheter	
Funksjon	265	Kommunalt disponerte boliger	
Prosjekt	7633	Kjøp av eiendom Harran	
Investering:			
01240	Kjøp av tjenester		30.000
02801	Kjøp av tomt til næringsformål		650.000
Investering			680.000
Drift utgift			0
Drift inntekt			0
Finansiering			0
Sum			680.000

Kjøp av Gnr 40 bnr. 24 i Grong kommune. Bakgrunn for ervervet er å sikre et utvidelsesområde for campingplassen i Harran, samt en forskjønning av området. Det antas at det vil være tilgjengelig overskuddsmasser til oppfylling av området ved huset fra høsten 2018.

Prosjekt 7658 Eierandeler i private borettslag

Ansvar	4100	Eiendomsdrift utleieleiligheter
Funksjon	265	Kommunalt disponerte boliger

Prosjekt 7658 Kjøp av leiligheter Sandøla panorama 201

Investering:		
02850	Kjøp av bygninger	2.600.000
Investering		2.600.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		2.600.000

Garanterer for 2 andeler i private borettslagsprosjekt. En leilighet i trinn 1 er solgt, og det forutsettes at den andre leiligheten som kommunen hadde vil bli solgt tidlig i 2018. Grunnlaget for kjøp av 2 nye andeler er altså salt av de to andelene kommunen har i trinn 1.

Prosjekt 7586 Formofoss/Bjørgan vannverk - forprosjekt for økt kapasitet

Ansvar	4300	Vannverk produksjon
Funksjon	340	Produksjon av vann
Prosjekt	7586	Kapasitetsutvidelse Formofoss/Bjørgan va

Investering:		
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	250.000
Investering		250.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		250.000

Formofoss vannverk leverer vann til Formofoss og hele Bjørganområdet. Maksimal timekapasitet på vannverket er 7,5 kbm. Med en forholdsvis stor økning i antall hytter, ser vi at i høytidshelger som påska kan timekapasiteten være noe lav. I tillegg vurderes flere større utvidelser av hytteområdet. Det foreslås derfor å gjennomføre et forprosjekt med sikte på en økning i kapasiteten og ikke minst få en større sikkerhet i leveringen.

Det foreslås et forprosjekt kalt « Formofoss/Bjørgan vannverk- forprosjekt for økt kapasitet og bedre sikkerhet». Det tilrås satt av kr. 250.000,- i 2018. Investeringen foreslås gjennomført med låneopptak.

Prosjekt 7635 Salg av boliger

Ansvar	4100	Eiendomsdrift utleieleiligheter
Funksjon	265	Kommunalt disponerte boliger
Prosjekt	7635	Salg av boliger

Investering:		
05480	Avsetning ubundet investeringsfond	4.620.000
Finansiering:		
06701	Salg av boliger	-4.620.000
Investering		4.620.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		-4.620.000
Sum		0

Salg av kommunale boliger 2018

Adresse	Netto salgssum
Rønningenvegen 10	460.000,-
Rønningenvegen 12	460.000,-
Rønningestien 18	500.000,-
Lokstallstien 7	400.000,-
Lokstallvegen 8	350.000,-
Nausthaugen 1	1.200.000,-
Idrettsvegen 16	1.250.000,-

Salg av boliger 2019

Lokstallvegen 6	350.000,-
Lokstallstien 9	450.000,-
Lokstallvegen 10	350.000,-
Ravnklovegen 42	1.200.000,-

Prosjekt 7666 Forstøtningsmur GHO

Ansvar	4131	Eiendomsdrift helse og omsorgstun
Funksjon	190	Interne serviceenheter
Prosjekt	7666	Forstøtningsmur GHO

Investering:		
02303	Tjenester vedr. nyanlegg parker/uteområde	120.000
04290	Merverdiavgift	30.000
Investering		150.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		150.000

"På baksiden av GHO er det en forstøtningsmur som har til hensikt og hold masser på plass grunnet nivåforskjeller i terrenget. Støttemuren grenser til sansehagen. Denne raste ut den 15. mai 2010. Etter dette har vi engasjert Trønderplan for å komme med forslag til ny løsning. Deres forslag er å bygge en ny støttemur i større betongblokker enn det som tidligere er brukt. De foreslår også å endre noe på retningen av muren, noe som vil gi bedre stabilitet samt bedre plass bak fysioterapien. Som et alternativ til Trønderplans forslag, kan muren lages i naturstein. Dette vil gi noe gunstigere pris.

Prosjekt 7669 IKT investeringer 2018

Ansvar	2211	Undervisning, fellesutgifter alle skoler
Funksjon	202	Grunnskole
Prosjekt	7669	IKT utstyr skolene 2018

Investering:		
02000	Inventar og utstyr	300.000
04290	Merverdiavgift	75.000
Investering		375.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		375.000

Investering av IKT-utstyr til barnehage og skole.

Det er lagt inn investeringsbeløp på kr 300.000,- eks.mva til investering av IKT-utstyr til barnehage og skole for 2017. Det er nødvendig å foreta ytterligere ikt-investeringer i barnehage og skole, for å følge opp Kunnskapsløftets mål om digital undervisning og i henhold til lokal Ikt-plan for skole. Investeringen omhandler videokanoner(nye klasserom GBU), pc(klassesett), Ipad(Ipad-prosjekt). I tillegg er det behov for forbedring av wifi-dekning på flere avdelinger, gjennom innkjøp av flere antenner.

Prosjekt 7661 ENØK formålsbygg Komplettering SD/EOS anlegg

Ansvar	4009	Forvaltningsutgifter eiendommer ramme 4
Funksjon	121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning
Prosjekt	7661	ENØK tiltak formålsbygg Komplettering SD

Investering:

02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	400.000
04290	Merverdiavgift	100.000
Investering		500.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		500.000

Grong kommune har i sak 16/2814-20, vedtatt å etablere SD/EOS anlegg innenfor en kostnadsramme på kr 3.825.000,- Etter gjennomføring av anbudsrunder, viste det seg at kostnadene for å gjennomføre hele prosjektet var større en bevilget ramme. I kontrakten ble det trukket ut to bygg i forhold til tilbudet, får å komme innenfor vedtatt økonomiplan. Disse to byggene (NTE bygget og Lunheim) ligger nå som en opsjon i kontrakten. For å få best mulig effekt av tiltaket og forenkle driften av bygningsmassen, er det viktig at alle formålsbyggene blir med i SD/EOS prosjektet. **Dette prosjektet gir en forventet innsparing på energi utgifter på kr 15.000,- pr. år fom 2019.**

Prosjekt 7663 Nytt gjerde Ekker barnehage

Ansvar	4120	Eiendomsdrift Ekker barnehage
Funksjon	221	Førskolelokaler og skyss
Prosjekt	7663	Nytt gjerde Ekker barnehage

Investering:		
02303	Tjenester vedr. nyanlegg parker/uteområde	184.000
04290	Merverdiavgift	46.000
Investering		230.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		230.000

Gjerdet rundt Ekker barnehage er laget av treverk. Stolpene er impregnerte. Store deler av gjerdet er råttent, og det utføres stadig nødreparasjoner for å holde gjerdet oppe. Det må derfor settes opp et nytt godkjent gjerde rundt området.

Prosjekt 7662 ENØK ombygging varmeanlegg mm Rønningen barnehage

Ansvar	4121	Eiendomsdrift Rønningen barnehage
Funksjon	221	Førskolelokaler og skyss
Prosjekt	7662	ENØK ombygging varmeanlegg mm Rønningen

Investering:		
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	390.000
04290	Merverdiavgift	98.000
Investering		488.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		488.000

I kommunes vedtatte klima og energi plan, er det en målsetting om å kutte energibehovet med 20 %, innen 2020. For å nå dette målet, er det satt opp en liste over prioriterte tiltak for energiøkonomisering. Etablering av varmepumpe og bytte av varmegjenvinner ved Rønningen barnehage ligger på denne lista, for å kunne nå målsettingen om innsparinger. I sak 16/2814-20, er det vedtatt å etablere SD/EOS anlegg på formålsbyggene. I finansieringsplanen ligger bla. tilskudd fra ENOVA. For å oppnå dette tilskuddet, kreves det at det gjennomføres en "pakke" med tiltak. Oppgradering til varmepumpeanlegg og ventilasjonsanlegg ved Rønningen barnehage er en del av denne pakken. **Dette prosjektet gir en forventet innsparing på energi utgifter på kr 40.000,- pr. år fom 2019.**

Prosjekt 7664 Oppgradering ventilasjonsanlegg GBU ungdomsskolen

Ansvar	4124	Eiendomsdrift GBU
Funksjon	222	Skolelokaler
Prosjekt	7664	Oppgradering ventilasjonsanlegg GBU ungdomssk.

Investering:			
02300	Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg		260.000
04290	Merverdiavgift		65.000
Investering			325.000
Drift utgift			0
Drift inntekt			0
Finansiering			0
Sum			325.000

I kommunes vedtatte klima og energi plan, er det en målsetting om å kutte energibehovet med 20 %, innen 2020. For å nå dette målet, er det satt opp en liste over prioriterte tiltak for energiøkonomisering. Oppgradering av ventilasjonsanlegg ved GBU ligger på denne lista, for å kunne nå målsettingen om innsparinger. I sak 16/2814-20, er det vedtatt å etablere SD/EOS anlegg på formålsbyggene. I finansieringsplanen ligger bla. tilskudd fra ENOVA. For å oppnå dette tilskuddet, kreves det at det gjennomføres en "pakke" med tiltak. Oppgradering av ventilasjonsanlegg GBU er en del av denne pakken. .
Dette prosjektet gir en forventet innsparing på energi utgifter på kr 50.000,- pr. år fom 2019.

Prosjekt 7665 ENØK oppgradering av tre ventilasjonsanlegg GHØ

Ansvar	4131	Eiendomsdrift helse og omsorgstun
Funksjon	190	Interne serviceenheter
Prosjekt	7665	ENØK oppgradering av tre ventilasjonsanlegg

Investering:			
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg		400.000
04290	Merverdiavgift		100.000
Investering			500.000
Drift utgift			0
Drift inntekt			0
Finansiering			0
Sum			500.000

I kommunes vedtatte klima og energi plan, er det en målsetting om å kutte energibehovet med 20 %, innen 2020. For å nå dette målet, er det satt opp en liste over prioriterte tiltak for energiøkonomisering. Oppgradering av ventilasjonsanlegg ved GHØ ligger på denne lista, for å kunne nå målsettingen om innsparinger. I sak 16/2814-20, er det vedtatt å etablere SD/EOS anlegg på formålsbyggene. I finansieringsplanen ligger bla. tilskudd fra ENOVA. For å oppnå dette tilskuddet, kreves det at det gjennomføres en "pakke" med tiltak. Oppgradering av ventilasjonsanlegg GHØ er en del av denne pakken. .
Dette prosjektet gir en forventet innsparing på energi utgifter på kr 80.000,- pr. år fom 2019.

Prosjekt 7667 Bytte varmegjenvinnere Kommunehuset

Ansvar	4140	Eiendomsdrift kommunehus
Funksjon	130	Administrasjonslokaler
Prosjekt	7667	Bytte av varmegjenvinnere Kommunehuset

Investering:			
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg		240.000
04290	Merverdiavgift		60.000
Investering			300.000
Drift utgift			0
Drift inntekt			0
Finansiering			0
Sum			300.000

I kommunes vedtatte klima og energi plan, er det en målsetting om å kutte energibehovet med 20 %, innen 2020. For å nå dette målet, er det satt opp en liste over prioriterte tiltak for energiøkonomisering. Oppgradering av ventilasjonsanlegg ved kommunehuset ligger på denne lista, for å kunne nå målsettingen om innsparinger. I sak 16/2814-20, er det vedtatt å etablere SD/EOS anlegg på formålsbyggene. I finansieringsplanen ligger bla. tilskudd fra ENOVA. For å oppnå dette tilskuddet, kreves det at det gjennomføres en "pakke" med tiltak. Oppgradering av ventilasjonsanlegg ved kommunehuset er en del av denne pakken. ***Dette prosjektet gir en forventet innsparing på energi utgifter på kr 35.000,- pr. år fom 2019.***

Prosjekt 7668 ENØK lysautomatikk Gronghallen

Ansvar	4180	Gronghallen
Funksjon	381	Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
Prosjekt	7668	ENØK lysautomatikk Gronghallen

Investering:		
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	240.000
04290	Merverdiavgift	60.000
Investering		300.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		300.000

I kommunes vedtatte klima og energi plan, er det en målsetting om å kutte energibehovet med 20 %, innen 2020. For å nå dette målet, er det satt opp en liste over prioriterte tiltak for energiøkonomisering. Etablering av lysautomatikk i Gronghallen ligger på denne lista, for å kunne nå målsettingen om innsparinger. I sak 16/2814-20, er det vedtatt å etablere SD/EOS anlegg på formålsbyggene. I finansieringsplanen ligger bla. tilskudd fra ENOVA. For å oppnå dette tilskuddet, kreves det at det gjennomføres en "pakke" med tiltak. Lysautomatikk i Gronghallen er en del av denne pakken. ***Dette prosjektet gir en forventet innsparing på energi utgifter på kr 40.000,- pr. år fom 2019.***

Prosjekt 7584 Harran renseanlegg

Ansvar	4304	Kloakkrenseanlegg
Funksjon	350	Avløpsrensing
Prosjekt	7584	Ombygging Harran kloakkrenseanlegg

Investering:		
02300	Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg	1.552.000
Investering		1.552.000
Drift utgift		0
Drift inntekt		0
Finansiering		0
Sum		1.552.000

Det er gjennomført et forprosjekt for alternative nye løsninger for Harran renseanlegg. Forprosjektet konkluderer ut fra en samlet vurdering at alternativ 3- bygging av nytt infiltrasjonsanlegg legges til grunn. Det betyr at dagens anlegg beholdes som lukket slamavskiller, det bygges ny pumpestasjon som pumper til nytt åpent infiltrasjonsanlegg beliggende på søndre side av Namsen mot Sagmoen.

Samlet kostnad inkl.grunnerverv, prosjektering, byggeledelse og uforutsatt er kr. 2.352.000,- eks. mva. (Beregnet av Norconsult AS)
Selvkostfondet for kloakk har pr. 1.1.2017 et overskudd på kr. 2.059.000,-.

Investeringstiltaket ligger inn i økonomiplanen for 2017-2020 med et beløp på kr. 800.000,-. Prosjektet er vesentlig endret, og det er allerede bevilget kr. 100.000,- til grunnundersøkelser. Økonomiplanens beløp økes fra kr. 800.000,- til kr. 2.352.000,-.

Prosjekt 7603 Egenkapitalinnskudd

Ansvar	6801	Egenkapitalinnskudd
Funksjon	172	Pensjon
Prosjekt	7603	Egenkapitalinnskudd i KLP

Investering:			
05292	Egenkapitalinnskudd		991.000
Investering			991.000
Drift utgift			0
Drift inntekt			0
Finansiering			0
Sum			991.000

Prosjekt 9900 Finansiering investeringstiltak

Ansvar	9200	Finansiering
Funksjon	841	Kompensasjon for merverdiavgift i invest
Prosjekt	9900	Finansiering

Finansiering:			
07290	Komp.for merverdiavgift investeringsregn		-634.000
Funksjon	880	Interne finansieringstransaksjoner	
Finansiering:			
09700	Overføring fra driftsregnskapet		-991.000
Prosjekt	9900	Finansiering	
Finansiering:			
09100	Bruk av lån		-1.802.000
09480	Bruk av ubundet investeringsfond		-5.814.000
Investering			0
Drift utgift			0
Drift inntekt			0
Finansiering			-9.241.000
Sum			-9.241.000

*Var området finansieres med bruk av lån - totalt kr 1.802.000,-.
Resten av prosjektene finansieres med momskomp og investeringsfond.*

14 Finansiering

Tabellen nedenfor viser den totale finansieringen av investeringene i økonomiplanperioden. Tabellen er delt i to. Første del viser de prosjektene som belaster kommunens økonomi, mens del to er en oversikt over finansieringen av de prosjektene som er selvfinansierende, ikke påvirkere driftsbudsjettet (selvkostområdene).

INVESTERINGER:	2018	2019	2020	2021
Sum investeringer i prosjekter som påvirker kommuneøkonomien:	6 448 000	0	0	0
Finansiering;				
Spillemidler				
Tilskudd fylkeskommunen				

Tilskudd fra private				
Statstilskudd				
Lån				
Ref. mva.komp	634 000			
Bruk av fond	5 814 000			
Sum finansiering	6 448 000			
Sum investeringer på selvkostområdet:	1 802 000	0	0	0
Finansiering:				
Bruk av lån	1 802 000			

Nye driftstiltak

14.1 Av nye driftstiltak som det er funnet rom for i perioden nevnes følgende;

Bruttotall er benyttet nedenfor.

Nye tiltak:	2018	2019	2020	2021
D- 1101 Bedre kommune og 10-faktor undersøkelse	37 000	23 000	23 000	23 000
D- 1101 Nye kommunenummer	150 000			
D- 1101 Personvernregler	40 000			
D- 1101 Digitaliseringsprosjekt	50 000			
D- 4215 Bredbåndsutbygging	656 000			
D- 2300 Styrerressurs Ekker Barnehage	100 000			
D- 2242 Økt ressurs flerspråklig Bergsmo barnhage	100 000			
D-3313 Videreføring ekstraressurs flyktninger ca 50% stilling	260 000			
D-3500 Økt 50% stilling fysioterapi	0			
SUM	1 393 000	0	0	0

14.2 Beskrivelse av de nye driftstiltak som er lagt inn i økonomiplanperioden

D-1100 Bedre kommune og 10-faktor undersøkelse

Verktøy som benyttes til brukerundersøkelser innenfor alle sektorer. Dette er undersøkelser som kan rettes mot alle innbyggere opp mot enkelte tjenester og elever og pårørende i grunnskolen m.m. Et verktøy som kan bidra til å videreutvikle Grong kommunes tjenestetilbud. Verktøyet inkluderer en såkalt 10-faktor undersøkelse som er en arbeidsmiljøundersøkelse som kan benyttes til intern drift.

D- 1100 Nye kommunenummer

Som en følge av fylkessammenslåingen av Nord- og Sør-Trøndelag fra 01.01.2018, får alle kommuner i regionen nye kommunenummer. PA Consulting har på oppdrag fra KS utarbeidet en rapport (vedlagt dokument) som tar for seg konsekvensene med å endre kommunenummer. De har også utarbeidet en detaljert sjekklister (vedlagt dokument) med anbefalinger hvordan kommunene organiserer arbeidet. Rapporten viser også estimerte kostnader forbundet med dette. For små kommuner estimeres det kr 150.000 pr kommune. Jobben har allerede starte så vidt i 2017 og ut fra det vi vet pr. nå så må det ihvertfall påregnes en utgift på 150.000,-.

D- 1101 Personvernregler

I mai 2018 får Norge nye personvernregler. Da erstattes dagens regelverk med EUs personvernforordning (GDPR). Som storforbruker av personopplysninger, får alle kommuner og fylkeskommuner flere og strengere plikter enn før med det nye regelverket. Kommunene bør starte arbeidet med kartlegging og forberedelser ift det nye regelverket. IKTIN vil trolig bli involvert i

kommunenes arbeid, og anbefaler derfor at kommunene også her kjører dette som ett prosjekt med felles prosjektleder.

Intern ressursforbruk og behovet for ekstern bistand er p.t ukjent, og de økonomiske konsekvensene for kommunene og Iktin er derfor ukjent. Anslag utgifter settes til kr 40.000,- for 2018.

D- 1101 Digitaliseringsprosjekt

Digitaliseringsstrategien for kommuner og fylkeskommuner setter retning for mål for KS og kommunenes arbeid fram mot 2020. Helt avgjørende for å nå målene om økt digitalisering er at vi innad i sektoren samarbeider og samordner innsatsen.

Et viktig delmål for en mer samordnet kommunal sektor er å etablere digitale fellesløsninger. Disse mål finansieres av kommunene, og KS inviterer kommunen til å bidra med et engangsbeløp. KMD bidrar med 125 mill. over to år, forutsatt at kommunal sektor bidrar med minst like mye. KS bidrar med 40 mill. og de to største kommunene med 35 mill. For å etablere ordningen, og utløse midlene fra KMD, må det reises nødvendig kapital.

KS inviterer medlemmene til å bidra med et engangsbeløp på kr 20.- pr innbygger for kommuner og kr 5.- pr. innbygger fra fylkeskommuner. Hvis alle kommuner/fylkeskommuner blir med, disponerer ordningen 250 mill. kroner.

For Grong kommune vil dette utgjøre kr 49.400,- i et engangsbeløp (benytter folketall, jfr. beregning av KS kontingent – 2467 innbyggere). Rådmannen tilrår at kommunen sier ja til spleiselaget, da det vil måtte skje mye på dette området de nærmeste årene, og samarbeide og samordning mellom kommunene utløser også tilsvarende beløp fra KMD som vil ikke kan si nei til.

D- 4215 Bredbåndsutbygging

Styringsgruppa for bredbånd har foreslått at Grong kommune skal motta kr 656.000,- i tilskudd fra N-T fylkeskommune. Tilsvarende beløp må da benyttes av kommunale midler. I dette tilfellet foreslås det som bruk av disposisjonsfond. Totalt kan det ut fra dette gis kr 1.312.000,- til ulike bredbåndsutbyggings prosjekter i Grong kommune i 2018.

D- 2300 Styrerressurs Ekker Barnehage

Det er foreslått lagt inn kr 100.000,- slik at det er mulig å inneha egen styrerressurser på både Ekker og Rønningen barnehage. Pr. i dag har disse barnehagene felles styrer.

D- 2242 Økt ressurs flerspråklig Bergsmo barnhage

Det foreslås å legge inn ekstra midler til språk-ressurs, kr 100.000,-, til de flerspråklige barna i barnehage.

D-3313 Videreføring ekstraressurs flyktninger ca 50% stilling

Denne ressursen lå inne som lønn ekstrahjelp i 2017. Vi har i budsjett for 2018 klart å videreføre denne. Ressursen gjelder innleie av ekstrahjelp/språkassistent i ferieprogram.

D-3500 Økt 50% stilling fysioterapi

Det foreslås at en fysioterapaut stilling i 40 % stilling som har vært engasjert hele 2017 økes til 50% og forlenges ut 2018 . Denne finansieres ved statstilskudd, aktivitetsmidler fra fylkesmannen samt noe bruk av fond og reduksjon av utgifter på ansvaret vedr. rehabilitering og forebygging(63' støttekontakt)

15 Positive og negative elementer i årets budsjett.

Årets budsjett inneholder flere både positive og negative elementer sett i forhold til revidert budsjett for 2017. Disse er satt opp i en oversikt nedenfor. Oversikten er ikke uttømmende.

Felles

Positivt

- Selv om det ligger inne forslag om bemanningsreduksjoner, er det et sterkt håp å kunne ta ned bemanningen uten oppsigelse av faste ansatte.

Negativt

- Eventuell økt lønn i 2018 er ikke lagt inn i budsjettet – tilsvarer ca 4 mill. inkl. sosiale utgifter og vil således være et omstillingsmål. Dette gjelder alle rammeområder og kommenteres derfor samlet og ikke under hvert område.
- Det er lagt inn omstillingskrav på de ulike rammeområdene i hele økonomiperioden som vil bli krevende.
- Kantinedrift på kommunehuset foreslås lagt ned fra 01.03.2018.
- Reduksjon inventar utstyr(kr 760.000), kjøring(kr 100.000) og opplæring og kurs(kr200.000), dvs. totalt kr 1.060.000,- er fordelt ute på hvert enkelt ansvarsområde.

Administrasjon og fellesutgifter

Negativt

- Reduksjon av bemanningsressurs saksbehandler på 40% fra sommeren 2018

Positivt

- Budsjett 2018 stabiliserer bemanningen på 2,9 årsverk på Servicekontoret.
- SvarUt-løsningen som ble etablert i 2017 fungerer godt og gir en mer effektiv saksbehandling.
- Lagt inn ressurs tilsvarende 35% stilling til kjøp av tjenester IKT som må sees i sammenheng med redusert 80% stilling IKT skole.

Oppvekst og familie

Positive:

- Det er lagt inn forslag på investeringsmidler til å følge opp IKT-investeringer i barnehage og skole.
- Vi klarer å opprettholde dagens tjenestetilbud, og ingen faste ansatte må sies opp.
- Det er fortsatt lagt inn midler til kompetanseheving, som muliggjør at ansatte kan ta videreutdanning innenfor prioriterte områder.
- Ekker og Rønningen får midler til økt lederressurs til å styrke bemanninga.
- Det er budsjettet med ekstra midler til språk-ressurs, kr 100.000,-, til de flerspråklige barna i barnehage.
- Rønningen barnehage har pr i dag ledige plasser. Det er budsjettet med kr 200.000,- til ekstrahjelp, ved evt økning av antall barn i 2018.
- Det er satt av midler til fortsatt deltakelse i felles barnevernvaktordning.
- Barnevern viderefører 0,5 årsverk tiltaksarbeid og psykologressurs 0,4 årsverk.
- PPT viderefører avtale om logoped.
- Barnevern viderefører kompetanseheving fra høst 2017.

Negativt:

- Generelle innsparingstiltak, som gir barnehage og skole utfordringer.
- Grong barne- og ungdomsskole, innsparing kr 500.000,- på stillinger
- Grong voksenopplæring, innsparing kr 300.000,- på stillinger
- Harran skole, innsparing kr 50.000,- på stillinger
- Rønningen barnehage, innsparing på kr 100.000,- på vikarlønn.
- Ekker barnehage, innsparing på kr 200.000,- på stillinger
- Ekker barnehage, innsparing på kr 100.000,- på vikarlønn.
- IKT-stilling(80%) i skole avvikles, kr 500.000,-(økes med 35% stilling på ramme 1).

Helse og omsorg

Negativt:

- Krav om nedskjæringer innenfor rammeområdet med 700 000,-. Dette utfra at sektoren ønsket mer tid for å ta stilling til konkrete tiltak
- De reduserte budsjettrammene vil medføre reduksjon av bemanning innenfor pleie og omsorgssektoren, noe som igjen vil gå utover nivået på tjenesteytingen. Samtidig opplever vi et økt press på tjenestene med mer kommunal behandling og mange eldre med stort hjelpebehov.
- MOT avtalen sies opp fom skoleåret 2018/2019.

Positivt:

- Dagsenter for demente videreføres.
- Tidspunkt for måltider ved sykeheimen endres og fortettes.
- Økt tilskudd til helsestasjon for eldre
- Økt ressursbruk på yngre brukere i form av habiliteringstjenester, fysioterapi, omsorgslønn og BPA
- Videreføring av hverdagsrehabilitering
- Opprettholdelse av bemanning innenfor helseområdet

Næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.

Negativt

- Vedlikehold av kommunal bygningsmasse og kommunale veger er ikke regulert i forhold til prisstigning og det er ikke tatt høyde for økt areal etter nybygging/nyervervelser.
- Reduksjon i renholdsressursene med kr.500 000 vil medføre redusert rengjøringshyppighet og dårligere kvalitet på tjenestene.

Positivt

- Det er fortsatt avsatt i driftsbudsjett muligheter for tilskudd til sang/musikk/teater/konserter, barne- og ungdomsarbeid og kulturmidler til klubber og lag.
- Tilskudd til brøyting av parkeringsplass på Heia Gjestegård og tilskudd til oppkjøring av Kvernsjøløypa og andre skiløyper er opprettholdt.
- Det er fortsatt ressurser til å jobbe med friluftrelaterte tiltak som nye Grongturer.
- Videreføring fornyelse av avløpssektoren med nye renseanlegg neste år.
- Videreføring av arbeidet med sikring av vannforsynings sikkerheten i kommunen.
- Videreføring av arbeidet med tilrettelegging for sentrumsnær bebyggelse.
- Budsjettet legger opp til en satsing på energiøkonomisering med sikte på redusert energiforbruk i samsvar med klima- og energiplan.
- Videre oppbygging av Namdal brann- og redningsvesen med blant annet fokus på kompetanseheving.
- Det videreføres en god drift av kulturhuset Kuben med den samme kommunale ressursbruken og stor grad av frivillige ressurser.
- Interkommunalt samarbeid er videreført på samme nivå som i 2017.
- Landbruksfond videreføres med gjenstående kr.60 000 som er disponibelt for 2018.

16 Reduksjon i stillingsprosenter på det enkelte rammeområdet

Administrasjon og fellesutgifter

- Reduksjon av bemanningsressurs saksbehandler på 40% fra sommeren 2018
- Kantinedrift på kommunehuset foreslås lagt ned fra 01.03.2018. Dette utgjør en 40% stilling fom 1.3.2018.

Oppvekst og familie

- Grong barne- og ungdomsskole, innsparing kr 500.000,- på stillinger
- Grong voksenopplæring, innsparing kr 300.000,- på stillinger

- Harran skole, innsparing kr 50.000,- på stillinger
- Rønningen barnehage, innsparing på kr 100.000,- på vikarlønn.
- Ekker barnehage, innsparing på kr 200.000,- på stillinger
- Ekker barnehage, innsparing på kr 100.000,- på vikarlønn.
- IKT-stilling(80%) i skole avvikles, kr 500.000,-(økes med 35% stilling på ramme 1).

Helse og omsorg

- Reduksjon i en 30% stilling hjemmehjelp. Dette utgjør ca 130.000,-
- Omstillingsbehov på hele ramme 3 på kr 700.000,- utgjør ca 130% stilling på GHØ for eksempel.

Næring, miljø, jordbruk, skogbruk, kultur, teknisk, brann- og redning, musikk- og kulturskole og ungdomsklubb.

- Reduksjon renholdsstillinger kr 500.000,- ,utgjør litt i overkant av en 100% stilling.

17 Omstilling og effektivisering

Økonomiplanarbeidet de siste årene har vist stor ubalanse utover i perioden. Forrige økonomiplan viste noe bedring da ut fra bla. omlegging av tilskuddsordningen/refusjon enslige mindreårige. Nedlegging av mottaket med tilhørende redusert folketall, mindre bosetting av flykninger og nedgang i eiendomsskatt på kraftverk har medført en sterk forverring i den økonomiske situasjonen fremover. Ut fra revidert budsjett 2017 er nettoen forverret med hele 16 millioner kroner. Fra 2017 til 2018. Vi har for 2018 og 2019 oppnådd balanse med bruk av frie fond og div tiltak. Økonomiplanen er basert på en målsetting om å oppnå balanse uten bruk av fond fom 2020.

Som det fremgår av kapittel 8.7 så utgjør tilskudd vedrørende flykninger en vesentlig del av vårt inntektsgrunnlag. Dersom bosettingen ikke opprettholdes på samme nivå i årene som kommer, så har vi en betydelig utfordring med å oppnå budsjettmessige balanse etter 2019.

Budsjett og økonomiplan som legges frem nå viser at vi har et driftsnivå som er for altfor høyt i forhold til kommunens inntektsnivå. Budsjett 2018 har vi klart å få i balanse med div. tiltak, bruk av fond på 5 millioner. I tillegg er det lagt til grunn en effektiviseringsgevinst tilsvarende forventet lønnsøkning for 2018 på 4 mill. kroner. Det er videre lagt inn en økning av eiendomsskatten fra 5 til 6 promille, noe som tilsier økt inntekt på ca 750.000,- (Dette var også en forutsetning i den vedtatte økonomiplan). Det er generelt også lagt inn en reduksjon på kontiene inventar og utstyr, kurs og oppholdsutgifter og kjøring på til sammen 1.060.000,- for 2018 og resten av økonomiplanperioden.

Kommunen har pr. i dag et for høyt aktivitetsnivå og dette må ned. Slik situasjonen er pr. i dag så er budsjettene for andre utgifter enn lønn «skrapet» ned på et minimum, slik at ytterligere innsparinger i all hovedsak må komme i form av reduserte lønnsutgifter. Når det gjelder inntektssiden, så har vi heller ikke her store muligheter for å øke denne. Eiendomsskatt for verker og bruk ligger i dag på maks i promille. Når det gjelder boliger/hytter/næring så ligger promillen her på 5. Denne er som nevnt forslått økt til 6 promille i 2018 og med ytterligere 1 promille fra og med 2019.

Kommunen vil ved utgangen av 2017 ha en lånegjeld på kr 376 millioner. Den største andelen av våre lån ligger nå med fast rente på 1,8% ut 2019. Vi har også opparbeidet oss et rentefondet på 2,6 mill.

I tillegg til det omstillingsbehovet som er relatert til måltallene under reservert tilleggsbevilgning, så ser en av beregningene for netto driftsresultat at det burde vært lagt inn ytterligere tiltak for å styrke netto driftsresultat. Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er negativ i hele økonomiplanperioden.

Det må i løpet av våren 2018 iverksettes en prosess for oppnå balanse i kommunens økonomi fremover. I den videre prosess må det legges opp til drøftinger med politisk og adm. ledelse,

tillitsvalgte og verneombud, avdelingsledere, tillitsvalgte, verneombud og ansatte. Dette er en omfattende og krevende prosess. Det er viktig å komme i en løpende situasjon der aktivitetsnivået og utgiftssiden harmoniserer med det vi får av inntekter. Likst er det viktig at en her finner de tiltakene som gir minst mulig negative effekter ut fra de mål og rammer som legges fra politisk hold. Ulike forhold som kan være aktuelle å se nærmere på er ramset opp nedenfor.

Det er lagt inn følgene forventninger om innsparinger på de ulike rammeområdene i økonomiplanperioden. Tabellen skal forestås slik; Innsparingen på ramme 1 i 2019 er totalt kr 300.000,-. Dette er så videreført utover i perioden. I tillegg kommer det inn ytterligere 200.000,- i innsparing f.o.m 2020. Altså totalt omstillingsbeløp for 2020 sett i forhold til dagens situasjon for ramme 1 er på 0,5 millioner.

	2018	2019	2020	2021
Ramme 1 Adm. og fellesutgifter				
Generell innsparing	0	300 000	200 000	0
Ramme 2 Oppvekst og familie				
Generell innsparing	0	4 000 000	5 000 000	670 000
Ramme 3 Helse og omsorg				
Generell innsparing	700 000	2 250 000	1 582 000	168 000
Ramme 4 Næring, miljø, kultur, teknisk, brann				
Generell innsparing	0	1 000 000	1 000 000	0
Ramme 6 Generell innsparing – eks økt eiendomsskatt		50 000		
Ramme 8 Eiendomsskatt		800 000	50 000	50 000
Sum innsparing/omstilling ramme 1 - 4				
Totalt beløp pr. år.	700 000	8 400 000	7 832 000	888 0000

Totalt omstillingsbehov som ligger inne i økonomiplanperioden fordelt på det enkelte år er som følger. Altså innsparing på 8,4 mill i 2019, og ytterligere 7,8 mill i 2020 og nye 888' i 2021.

Merk også at lønnsøkningen 2018 forutsettes innhentet som effektivisering innenfor egen ramme i 2018. I tillegg ligger det inne et forslag om bruk av disposisjonsfond på kr 5.000.000,- i 2018 og kr 5.000.000,- i 2019 for å oppnå balanse i budsjett og økonomiplan. I tillegg foreslås det i 2018 finansiere bredbåndsutbyggingen med bruk av disposisjonsfond kr 656.000,-.

Vi ser ovenfor at det foreligger store utfordringer i årene som kommer. Omstillingsbehovene er fordelt på de ulike rammeområdene. Det er viktig å merke seg at dette kun er anslag og at fordelingen mellom rammeområdene vil endres når en har gjennomført omstillingsprosessen i 2018.

SLUTTKOMMENTAR

Betydelige endringer i inntektsforutsetningene gjør at vi går inn i en periode som på mange måter må karakteriseres som spesielt økonomisk utfordrende. At kommunen har bygd opp reserver i gode år gjør at det er mulig å bruke noe tid på valg av hvilke tiltak som skal iverksettes for å få til løpende balanse i driftsinntekter og driftsutgifter. Rådmannen foreslår at det nyttes 2 budsjettår for å skape en

slik balanse. Dette gjøres ved bruke totalt 10 mill. kroner av det frie disposisjonsfondet i 2018 og 2019 til driftsoppgaver. I tillegg nevnes at det i 2018 er lagt inn kr 2 mill. i skjønnsmidler fra Staten. Dette er usikre midler, men ut fra den spesielle situasjonen er kommet i bør det være en mulighet å få ekstraordinære midler.

Det er mange faktorer som den siste tiden dessverre alle har gått i feil retning for kommunen kommunaløkonomisk sett. Dette er forhold som i sterkt grad påvirker økonomien fremover utfra at det er betydelig summer. Tabellen viser sammenligninger mellom 2017 og 2018 :

Fra rev.budsj.2017 Fra oppr. Buds. 17

Her nevnes :

Reduksjon statstilskudd enslige mindreårige	kr 2.402.000	kr 2.402.000
Reduksjon statstilskudd voksenopplæringen	« 3.760.000	6.245.000
Redusert integreringstilskudd og vertskommunetilsk.	« 2.548.000	3.758.000
Redusert eiendomsskatt kraftverk	« 1.600.000	1.600.000
Skatt og rammetilskudd (økn. ifht forventn. 2017)	« - 400.000	- 1.593.000
Forventet lønnsøkning inkl trygd og pensjon	« 4.000.000	4.000.000
Økt utgiftsbehov helse og omsorg	« 2.000.000	2.000.000

Sum	kr 15.910.000	18.197.000
-----	---------------	------------

Som tabellen viser er det en forverring på ca. 16 mill. .kroner i forhold til revidert budsjett 2017 og hele 18 mill. .kroner i forhold til opprinnelig budsjett 2017.

Utviklingen i rammetilskudd har mye sammenheng med redusert folketall grunnet nedleggingen av flyktningemottaket. Dette gjør at kommunen i stor grad må dekke lønns- og prisstigningen selv.

Situasjonen gjør at rådmannen foreslår å gjennomføre et omstillingsprosjekt i 2018 med mål å komme fram til tiltak som kan gi balanse i økonomien fra 2020 uten tilføring av fondsmidler. I tillegg til de tiltak som er lagt inn i budsjettforslaget, samt tiltak tilsvarende lønnsøkningen på 4 mill. kr, må det ytterligere inn omstillingstiltak på kr 700.000 i 2018, nye 8,4 millioner i 2019, nye 7,8 millioner i 2020 og ytterligere 0,9 mill. kr i 2021.

Skal kommunen komme opp på et netto driftsresultat på 2%, må det til betydelige reduksjoner i netto driftsutgifter.

I den situasjon som har oppstått må det vises særlig varsomhet med å gjennomføre nye investeringstiltak til det er grunnlag for det. Lånegjelden må reduseres, og forslaget legger opp til en reduksjon av lånegjelden på ca 26 millioner i løpet av de to første årene i økonomiplanperioden. De investeringstiltak som er foreslått er tiltak som for de fleste vil reduseres driftsutgiftene fremover. Dette gjør at bla. en utbygging av bassenget er forslått skjøvet ut og at spørsmål om utbyggingstidspunkt må opp igjen ved neste års behandling av økonomiplan.

Tross noen reduksjoner mener jeg dagens tjenestetilbud i all hovedsak opprettholdes i 2018, men det er usikkert hvilke tiltak som må til i løpet av budsjettåret for å hente inn lønnsøkningen på de ulke rammeområder. I hovedsak er også tilskuddene til frivillig sektor opprettholdt eller økt, eksempelvis for helsestasjon for eldre og Frivilligsentralen. Avgiftsøkningene er forsøkt å holde på et nøkternt nivå og må sees i sammenheng med økningen av eiendomsskatten på 1 promille.

Ved den politiske behandlingen av budsjett og økonomiplan må det vurderes om det kan besluttes gjennomføres flere tiltak enn det som nå er foreslått for å redusere netto driftsutgifter. Det er også viktig å være oppmerksom på de usikkerhetsmomenter som foreligger, ikke minst når det gjelder flyktningeområdet og eiendomsskatten på verker og bruk. Dersom kommunen ikke får bosetting av flyktninger fra 2019 medfører det ytterligere behov for utgiftsbesparende tiltak.

Rådmannen vil fortsatt fremheve følgende viktige kriterier for en god kommuneøkonomi:

- Oppnå positive driftsmarginer
- Ha en tilstrekkelig likviditet og dermed unngå kassakreditt. Det er herunder viktig å ha et tilstrekkelig likviditetsfond i forhold til pensjonsutfordringene.
- Ha kontroll i forhold til gjeldssituasjon (størrelsen og sammensetningen av lånemassen, avsetninger på fond i gode tider og fastrentebindinger er viktige elementer her)
- Ha løpende god økonomistyring, slik at regnskapsunderskudd unngås.

Det er ikke minst i år viktig at kommunestyret har et langsiktig perspektiv ved behandlingen av årsbudsjettet.

Det er svært viktig at kommunestyrets medlemmer setter seg godt inn i faktagrunnlaget som ligger i budsjettbrevet, og da som grunnlag for framtidige politiske valg

Økonomiplanen synliggjør godt den langsiktige økonomiske utfordring som foreligger. Det er ikke å komme bort fra at det i nær framtid må gjøres krevende beslutninger som gjør at den løpende drift gjøres opp med et positivt netto driftsresultat. Dette kan ikke poengteres sterkt nok.

Forslaget til handlingsplan for 2018 inneholder en rekke utviklingstiltak, men har en mer intern fokus enn siste årsplaner ikke minst fellestiltakene.

Ut fra kommunestyrevedtakene i de fire IN-kommunene, skal det arbeides målrettet med utvikling av det interkommunale samarbeidet. Grunnlaget er lagt i de vedtak som er fattet i kommunestyrene i høst. Selv om det dessverre ikke ble noen kommunesammenslåing med Grong og noen av nabokommunene i forrige runde, må det påregnes nye runder fremover. Signaler tyder på at det vil komme nye initiativ fra statlig hold ved kommende fremleggelse av kommuneproposisjonen til våren. Med de utfordringer vi ser både i Grong og våre nabokommuner bør det politisk sonderes om det kan være grunnlag for å gjenoppta drøftingene om kommunesammenslåing. Det er noe som kan gjøres parallelt med videreutviklingen av det interkommunale samarbeidet.

Grong kommune har vært inne i en offensiv og positiv periode. Betydelig endrede forutsetninger økonomisk gjør at kommunen står foran store utfordringer som vil bli krevende for både for politisk ledelse, administrasjonen, tillitsvalgte og verneombud. I oppstarten av en slik omstillingsprosess som vi ikke kommer utenom er, det viktig å ha en mest mulig lik virkelighetsoppfatning når det gjelder status/utfordringsbildet og målene for prosessen.

Det er også viktig å skape forståelse hos innbyggerne at rammeforutsetningene er endret, og at det vil være nødvendig å gjøre grep som vil ha negative konsekvenser samtidig som investeringer/utbygginger må settes på vent en periode.

Under en slik omstillingsprosess er det også viktig og så godt som mulig holde optimismen oppe, og ta godt vare på de muligheter som kommer. Kommunen har vært inne i tøffe økonomiske perioder før og kommet over «kneika». Med en fortsatt god samhandling mellom de aktører som må være med i prosessen vil det ligge godt til rette for å lykkes.

Grong, 21. november 2017

Svein Helland
Rådmann

18 Obligatoriske budsjettskjema

18.1 Budsjettskjema 1A – økonomiplanperioden 2018 - 2021

Beskrivelse	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Skatt på inntekt og formue	-52 451 000	-52 412 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000
Ordinært rammetilskudd	-101 045 000	-103 168 000	-104 962 000	-100 962 000	-100 962 000	-100 962 000
Skatt på eiendom	-14 564 000	-11 941 000	-11 106 000	-11 906 000	-11 956 000	-12 006 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-5 679 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000
Andre generelle statstilskudd	-23 707 000	-17 939 000	-14 181 000	-12 513 000	-10 929 000	-9 847 000
<i>Herav:</i>						
Momskompensasjon	0	0	0	0	0	0
Investeringskompensasjon	-1 035 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000
Flyktningetilskudd (Vertskommune og integrering)						
	-22 672 000	-16 820 000	-13 062 000	-11 394 000	-9 810 000	-8 728 000
Sum frie disponible inntekter	-197 446 000	-191 880 000	-190 880 000	-186 012 000	-184 478 000	-183 446 000
Renteinntekter og utbytte	-1 252 000	-705 000	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
Gevinst finansielle instrumenter						
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	4 977 000	7 414 000	6 910 000	6 653 000	6 400 000	6 203 000
Tap finansielle instrumenter						
Avdrag på lån	12 183 000	15 303 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000
Netto finansinntekter/-utgifter	15 908 000	22 012 000	20 683 000	20 426 000	20 173 000	19 976 000
Til dekning av tidl års regnskm merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	8 791 000	2 000 000	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	12 924 000	5 046 000	420 000	420 000	420 000	420 000
Bruk av tidl års regnskm mindreforbruk	-7 880 000	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-270 000	-500 000	-5 656 000	-5 000 000	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-10 689 000	-6 144 000	0	0	0	0
Netto avsetninger	2 876 000	402 000	-5 236 000	-4 580 000	420 000	420 000
Overført til investeringsbudsjettet	922 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Til fordeling drift	-177 740 000	-168 565 000	-174 442 000	-169 175 000	-162 894 000	-162 059 000
Sum fordelt til drift	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Merforbruk/mindreforbruk	-7 875 000	0	0	0	0	0

18.2 Budsjettskjema 1B Økonomiplan perioden 2018 – 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
1 Administrasjon og fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	10 846 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-27 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	10 819 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
2 Oppvekst og familie						
Netto driftsutgifter	61 968 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
+ Avsetning til fond	173 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-186 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	61 955 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
3 Helse og omsorg						
Netto driftsutgifter	81 572 000	74 507 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
+ Avsetning til fond	110 000	200 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-249 000	-262 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	81 433 000	76 245 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
4 Kultur, næring og utvikling						
Netto driftsutgifter	15 533 000	19 606 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
+ Avsetning til fond	5 507 000	4 626 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 311 000	-6 367 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	15 729 000	17 865 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
5 Kirkeformål						
Netto driftsutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
6 Politisk styring, kontroll fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	-608 000	-1 364 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	-150 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-608 000	-1 379 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
7 Særregnskap						
Netto driftsutgifter	-1 491 000	0	0	0	0	0
+ Avsetning til fond	6 493 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 002 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	0	0	0	0	0	0
8 Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt*						
Netto driftsutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
9 Diverse gebyrer (døgnmulkt)						
Netto driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoinntekter	0	0	0	0	0	0
Sum fordelt netto til drift (sum "Netto driftsutgifter" foran)	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Avsetning til fond	12 283 000	6 626 000	0	0	0	0
Bruk av fond	-10 775 000	-6 644 000	0	0	0	0
Sum netto driftsutgift	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Kontroll: Sum "Rammeområdets nettoutgifter" for rammene 1-8 foran	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000

* Omfatter

Ansvar 8100: Konsulent honorar ifb. Omtaksering av verker og bruk

Ansvar 8700: Kjøp av tjenester og konsesjonskraft.

18.3 Økonomisk oversikt drift økonomiplanperioden 2018 – 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Brukerbetalinger	-13 288 818	-12 709 000	-13 288 000	-13 288 000	-13 288 000	-13 288 000
Andre salgs- og leieinntekter	-35 312 843	-37 633 000	-38 294 000	-38 294 000	-38 294 000	-38 294 000
Overføringer med krav til motytelse	-85 249 770	-85 910 000	-85 751 000	-81 845 000	-80 345 000	-80 345 000
Rammetilskudd	-101 045 246	-103 408 000	-104 962 000	-100 962 000	-100 962 000	-100 962 000
Andre statlige overføringer	-24 206 815	-18 039 000	-14 281 000	-12 613 000	-11 029 000	-9 947 000
Andre overføringer	-1 631 279	-1 866 000	-2 114 000	-2 114 000	-2 114 000	-2 114 000
Innteks- og formuesskatt	-52 451 078	-52 412 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000
Eiendomsskatt	-14 564 009	-11 941 000	-11 106 000	-11 906 000	-11 956 000	-12 006 000
Andre direkte og indirekte skatter	-5 679 738	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-333 429 596	-330 338 000	-330 427 000	-321 653 000	-318 619 000	-317 587 000
Lønnsutgifter	162 746 140	167 679 000	175 272 000	175 272 000	175 272 000	175 272 000
Sosiale utgifter	28 866 319	32 167 000	32 858 000	32 858 000	32 858 000	32 858 000
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.pr.	51 746 246	48 828 000	50 186 000	49 926 000	49 896 000	49 896 000
Kjøp av varer og tj. som erstatter egenprod.	32 197 860	32 011 000	30 463 000	30 463 000	30 463 000	30 463 000
Overføringer	30 211 274	26 348 000	26 778 000	17 866 000	10 114 000	9 279 000
Avskrivninger (inkl. kalk. avskrivninger)	15 028 527	15 848 000	15 664 000	15 664 000	15 664 000	15 664 000
Fordelte utgifter	-46 000	0	-46 000	-46 000	-46 000	-46 000
SUM DRIFTSUTGIFTER	320 750 366	322 881 000	331 175 000	322 003 000	314 221 000	313 386 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-12 679 230	-7 457 000	748 000	350 000	-4 398 000	-4 201 000
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-1 183 531	-705 000	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
Gevinst finansielle instrumenter						
Mottatte avdrag på utlån	-19 500	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER	-1 203 031	-755 000	-750 000	-750 000	-750 000	-750 000
Renteutgifter, provisjoner og a. fin.utg.	4 986 367	7 414 000	6 910 000	6 653 000	6 400 000	6 203 000
Tap finansielle instrumenter						
Avdragsutgifter	12 183 094	15 303 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000
Utlån	67 600	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER	17 237 061	22 757 000	21 423 000	21 166 000	20 913 000	20 716 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSTRANSAKSJONER	16 034 030	22 002 000	20 673 000	20 416 000	20 163 000	19 966 000
Motpost avskrivninger (inkl. kalk. avskr.)	-15 028 527	-15 848 000	-15 664 000	-15 664 000	-15 664 000	-15 664 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-11 673 727	-1 303 000	5 757 000	5 102 000	101 000	101 000
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter	3,50 %	0,39 %	-1,74 %	-1,59 %	-0,03 %	-0,03 %
Bruk av tidligere års regnsk. minedreforbr.	-7 879 632	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-270 256	-500 000	-5 656 000	-500 000	0	0
Bruk av bundne fond	-10 688 586	-6 144 000	-6 153 000	-6 153 000	-6 153 000	-6 153 000
SUM BRUK AV AVSETNINGER	-18 838 474	-6 644 000	-11 809 000	-6 653 000	-6 153 000	-6 153 000
Overført til investeringregnskapet	922 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Dekning av tidl. års regnsk. merforbr.	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	8 790 547	2 000 000	0			
Avsetninger til bundne fond	12 924 439	5 046 000	5 060 000	5 060 000	5 060 000	5 060 000
SUM AVSETNINGER	22 636 986	7 947 000	6 051 000	6 051 000	6 051 000	6 051 000
REGNSKAPSMESSIG MERFORBR./MINDREFORBR.	-7 875 215	0	0	0	0	0

18.4 Budsjettskjema 2A i økonomiplanperioden 2018 - 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Investeringer i anleggsmidler	135 275 000	47 595 000	8 250 000	0	0	0
Utlån og forskutteringer	3 354 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kjøp av aksjer og andeler	814 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Avdrag på lån	2 333 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	56 000	4 000 000	4 620 000	2 350 000	0	0
Årets finansieringsbehov	141 832 000	56 746 000	18 111 000	7 591 000	5 241 000	5 241 000
Finansiert slik:	0	0	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-106 812 000	-29 373 000	-4 802 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-5 000	-4 000 000	-4 620 000	-2 350 000	0	0
Tilskudd til investeringer	-1 256 000	-5 500 000	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-22 370 000	-6 972 000	-634 000	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån, og refusjoner	-9 308 000	-5 350 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-139 751 000	-51 195 000	-11 306 000	-6 600 000	-4 250 000	-4 250 000
Overført til driftsbudsjettet	-922 000	-901 000	-991 000	-991 000	-991 000	-991 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-1 159 000	-4 650 000	-5 814 000	0	0	0
Sum finansiering	-141 832 000	-56 746 000	-18 111 000	-7 591 000	-5 241 000	-5 241 000
Udekket / udisponert	0	0	0	0	0	0

18.5 Budsjettskjema 2B i økonomiplanperioden 2018 – 2021

Prosjekt / prosjektnavn	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Til investeringer i anleggsmidler	135 275'	47 595'				
Ombygging Harran kloakkrenseanlegg			1 552 000			
Kapasitetsutvidelse Formofoss/Bjorgan			250 000			
Kjøp av eiendom Harran			680 000			
Kjøp av leiligheter Sandøla panorama			2 600 000			
ENØK tiltak formålsbygg			500 000			
ENØK ombygging varmeanlle Rønningen barnehage			488 000			
Nytt gjerde Ekker barnehage			230 000			
Oppgradering ventilasjon GBU ungdomsskolen			325 000			
ENØK oppgradering av tre vent. Anlegg GHØ			500 000			
Forstøttningsmur GHØ			150 000			
Bytte varmegjennvinnere kommunehuset			300 000			
ENØK lysautomatikk Gronghallen			300 000			
IKT utstyr skolen			375 000			
Sum fordelt til investering i anleggsmidler			8 250 000	0	0	0

18.6 Økonomisk oversikt investering i økonomiplanperioden 2018 – 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-	-4 000 000	-4 620 000	-2 350 000	-	-
Andre salgsinntekter	-	-	-	-	-	-
Overføringer med krav til motytelse	-6 821 608	-4 100 000	-	-	-	-
Kompensasjon merverdiavgift	-22 370 383	-6 972 000	-634 000	-	-	-
Statlige overføringer	-1 257 055	-	-	-	-	-
Andre overføringer	-204 442	-5 500 000	-	-	-	-
Renteinntekter og utbytte	-	-	-	-	-	-
SUM INNTEKTER	-30 653 488	-20 572 000	-5 254 000	-2 350 000	-	-
Lønnsutgifter	158 656	-	-	-	-	-
Sosiale utgifter	24 415	-	-	-	-	-
Kjøp av varer og tj. som inngår i komm. tjenesteprod.	109 245 994	39 229 000	7 616 000	-	-	-
Kjøp av tjenester som erstatter komm. tjenesteproduksjon	10 800	-	-	-	-	-
Overføringer	24 731 638	8 366 000	634 000	-	-	-
Renteutgifter og omkostninger	1 103 467	-	-	-	-	-
Fordelte utgifter	-	-	-	-	-	-
SUM UTGIFTER	135 274 970	47 595 000	8 250 000	-	-	-
Avdragsutgifter	2 333 308	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Utlån	3 354 165	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kjøp av aksjer og andeler	814 341	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Dekning av tidligere års udekkede investeringsutg.	-	-	-	-	-	-
Avsetninger til ubundne investeringsfond	47 076	4 000 000	4 620 000	2 350 000	-	-
Avsetninger til bundne fond	9 416	-	-	-	-	-
SUM FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	6 558 306	9 151 000	9 861 000	7 591 000	5 241 000	5 241 000
FINANSIERINGSBEHOV	111 179 788	36 174 000	12 857 000	5 241 000	5 241 000	5 241 000
Bruk av lån	-106 811 989	-29 373 000	-4 802 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Salg av aksjer og andeler	-4 600	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån	-2 282 697	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000
Overføring fra driftsregnskapet	-922 000	-901 000	-991 000	-991 000	-991 000	-991 000
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-371 000	-	-	-	-	-
Bruk av bundne driftsfond	-	-	-	-	-	-
Bruk av ubundne investeringsfond	-685 000	-4 650 000	-5 814 000	-	-	-
Bruk av bundne fond investeringsfond	-102 503	-	-	-	-	-
SUM FINANSIERING	-111 179 789	-36 174 000	-12 857 000	-5 241 000	-5 241 000	-5 241 000
UDEKKET / UDISPONERT	-	-	-	-	-	-

18.7 Investeringsbudsjett for 2018 på kontonivå.

		Budsjett 2018
Prosjekt 7584 Ombygging Harran kloakkrenseanlegg		
Ansvar 4304 Kloakkrenseanlegg		
02300	Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg	1 552 000
	SUM	1 552 000
Prosjekt 7586 Kapasitetsutvidelse Formofoss/Bjørnan vannverk		
Ansvar 4300 Vannverk produksjon		
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	250 000
	SUM	250 000
Prosjekt 7633 Kjøp av eiendom Harran		
Ansvar 4100 Eiendomsdrift utleieleiligheter		
01240	Kjøp av tjenester	30 000
02801	Kjøp av tomt til næringsformål	650 000
	SUM	680 000
Prosjekt 7635 Salg av boliger		
4100 Eiendomsdrift utleieleiligheter		
05480	Avsetning ubundet investeringsfond	4 620 000
06701	Salg av boliger	-4 620 000
	SUM	-
Prosjekt 7658 Kjøp av leiligheter Sandøla panorama 2018		
Ansvar 4100 Eiendomsdrift utleieleiligheter		
02850	Kjøp av bygninger	2 600 000
	SUM	2 600 000
Prosjekt 7661 ENØK tiltak formålsbygg Komplettering SD/EOS anlegg.		
Ansvar 4009 Forvaltningsutgifter eiendommer ramme 4		
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	400 000
04290	Merverdiavgift	100 000
	SUM	500 000
Prosjekt 7662 ENØK ombygging varmeanlegg mm Rønningen barnehage		
Ansvar 4121 Eiendomsdrift Rønningen barnehage		
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	390 000
04290	Merverdiavgift	98 000

	<i>SUM</i>	<i>488 000</i>
Prosjekt 7663 Nytt gjerde Ekker barnehage		
	<i>Ansvar 4120 Eiendomsdrift Ekker barnehage</i>	
02303	Tjenester vedr. nyanlegg parker/uteområde	184 000
04290	Merverdiavgift	46 000
	<i>SUM</i>	<i>230 000</i>
Prosjekt 7664 Oppgradering ventilasjonsanlegg GBU ungdomsskolen		
	<i>Ansvar 4124 Eiendomsdrift GBU</i>	
02300	Tjenester vedr. nybygg bygninger/anlegg	260 000
04290	Merverdiavgift	65 000
	<i>SUM</i>	<i>325 000</i>
Prosjekt 7665 ENØK oppgradering av tre ventilasjonsanlegg GHO		
	<i>Ansvar 4131 Eiendomsdrift helse og omsorgstun</i>	
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	400 000
04290	Merverdiavgift	100 000
	<i>SUM</i>	<i>500 000</i>
Prosjekt 7666 Forstøttningsmur GHO		
	<i>Ansvar 4131 Eiendomsdrift helse og omsorgstun</i>	
02303	Tjenester vedr. nyanlegg parker/uteområde	120 000
04290	Merverdiavgift	30 000
	<i>SUM</i>	<i>150 000</i>
Prosjekt 7667 Bytte av varmegjennvinnere Kommunehuset		
	<i>Ansvar 4140 Eiendomsdrift kommunehus</i>	
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	240 000
04290	Merverdiavgift	60 000
	<i>SUM</i>	<i>300 000</i>
Prosjekt 7668 ENØK lysautomatikk Gronghallen		
	<i>Ansvar 4180 Gronghallen</i>	
02301	Tjenester vedr. nye tekniske anlegg	240 000
04290	Merverdiavgift	60 000
	<i>SUM</i>	<i>300 000</i>
Prosjekt 7669 IKT utstyr skolene 2018		

	<i>Ansvar 2211 Undervisning, fellesutgifter alle skoler</i>	
02000	Inventar og utstyr	300 000
04290	Merverdiavgift	75 000
	<i>SUM</i>	<i>375 000</i>
 Prosjekt 7603 Egenkapitalinnskudd KLP		
	<i>Ansvar 6801 Egenkapitalinnskudd</i>	
05292	Egenkapitalinnskudd	991 000
09700	Overføring fra driftsregnskapet	-991 000
	<i>SUM</i>	-
 Prosjekt 7205 Formidlingslån		
	<i>Ansvar 9101 Formidlingslån</i>	
05100	Avdrag på lån	1 250 000
05200	Utlån	3 000 000
09100	Bruk av lån	-3 000 000
09200	Mottatt avdrag på lån	-1 250 000
	<i>SUM</i>	-
 Prosjekt 9900 Finansiering		
	<i>Ansvar 9200 Finansiering</i>	
	Komp.for merverdiavgift	
07290	investeringsregnskap	-634 000
09100	Bruk av lån	-1 802 000
09480	Bruk av ubundet investeringsfond	-5 814 000
	<i>SUM</i>	<i>-8 250 000</i>

19 Vedlegg Gebyrregulativ

	Prosentvis endring	Økning i kroner	Ny sats fom. 1.1.2018
ENDRING AV VANN- AVLØP- RENOVASJON OG FEIEGEBYRENE FRA 1.1.2017. (ekskl. mva.)			
Engangsgebyr tilknytning	Uendret	0	1.000,-
Abonnementsgebyr vann - næring	2,0%	22,-	1 130,-
Abonnementsgebyr vann - bolig	2,0%	22,-	1 130,-
Abonnementsgebyr avløp - næring	2,0%	33,-	1 664,-
Abonnementsgebyr avløp - bolig	2,0%	33,-	1 664,-
Vannmåler- enhetspris for vann kr/m ³	2,0%	0,16	7,91
Vannmåler- enhetspris for avløp kr/m ³	2,0%	0,29	14,69
Årsleie vannmåler inntil 25 millimeter	1,9%	5,-	272,-
Årsleie vannmåler inntil 26 -50 millimeter	2,0%	8,-	409,-
Årsleie vannmåler over 51 millimeter	1,9%	13,-	680,-
Vann Sats 1 - inntil 150 m ² bruksareal	2,0%	28,-	1 424,-
Vann Sats 2 - mellom 151 m ² – 200 m ² bruksareal	2,0%	37,-	1 898,-
Vann Sats 3 - mellom 201 m ² – 250 m ² bruksareal	2,0%	47,-	2 372,-
Vann Hytter, fritidshus (Inkl. Bjørgan)	2,0%	14,-	713,-
Avløp Sats 1 - inntil 150 m ² bruksareal	2,0%	52,-	2 645,-
Avløp Sats 2 - mellom 151 m ² – 200 m ² bruksareal	2,0%	69,-	3 524,-
Avløp Sats 3 - mellom 201 m ² – 250 m ² bruksareal	2,0%	86,-	4 406,-
Avløp Hytter, fritidshus (Inkl. Bjørgan)	2,0%	29,-	1 455,-
Renovasjon Abonnement 140 l			3 955,-
Renovasjon Abonnement 240 l			4 161,-
Renovasjon Abonnement 360 l			4 573,-
Heimekompostering, rabatt	+ 3,2%	8,-	258,-
Hytterrenovasjon (fritidsbolig)	+3,1%	26,-	876,-
Tillegg for stativ mellom 20-30 meter fra godkjent veg	+2,9%	11,-	386,-
Caravan oppstilling	+3,1%	13,-	438,-
Slamtømming Pris pr. abonnent < 5m ³	+4,0%	75,-	1 951,-
Slamtømming Pris pr. abonnent Pr. m3 over 5 m ³	+3,9%	19,-	503,-
Et pipeløp på en bygning	Uendret		427,-
For andre og/eller flere pipeløp	Uendret		275,-
Fjerning av beksot eller andre oppdrag, pr. time	Endret til timepris	-	650,-
BETALINGSSATSER 2017 I BARNEHAGE, SFO, MUSIKK- OG KULTURSKOLEN			
Barnehage - heltid	+4,0%	180,-	2 910,-
Barnehage - 80% plass	+3,0%	73,-	2 516,-
Barnehage - 60% plass	+3,0%	59,-	2 033,-
Barnehage - 40% plass	+3,0%	42,-	1 458,-
Dagsats for kjøp av enkeltdager	+3,0%	9,-	304,-
For sein henting 10 min.	+7,7%	5,-	70,-
For sein henting f.o.m. 3 gang	+3,2%	5,-	160,-
SFO, Helplass	+3,0%	65,-	2 223,-
SFO, 80%	+3,0%	59,-	2 027,-
SFO, 60%	+3,0%	48,-	1 637,-
SFO, 40%	+3,0%	35,-	1 189,-

	Prosentvis endring	Økning i kroner	Ny sats fom. 1.1.2018
Ettermiddagstilbud	+3,0%	52,-	1 778,-
Korttidstilbud	+2,9%	19,-	665,-
Kjøp av enkeltdager SFO	+2,4%	5,-	210,-
Dagspris i skoleferier SFO	+2,4%	5,-	210,-
For sein henting SFO, over 10 min	+2,5%	5,-	203,-
Instrumentopplæring	+5,0%	163,-	3 425,-
Musikkmoro	+5,0%	122,-	2 570,-
Musikkbarnehage	+5,0%	86,-	1 798,-
BETALINGSSATSER FOR PRAKTISK BISTAND M.M. 2017			
Matombrining Hel porsjon middag			0,-
Matombrining Halv porsjon middag			0,-
Matombrining middag			70,-
Matombrining Tørrmat (frokost/kvelds)	6,38%	3,-	50,-
For beboere i tryde- og omsorsboliger GHO som har kaffeservering med tilbehør på sykeheimen og servering for egne besøkende	2,42%	4,-	169,- / mnd
Besøkende – middag	2,61%	3,-	118,-
Besøkende - tørrmåltid	4,29%	3,-	73,-
Hjemmetjenestene – under 2 G	2,15%	2,-	95,-
Hjemmetjenestene – mellom 2 og 3 G	2,46%	3,-	125,-
Hjemmetjenestene – mellom 3 og 4 G	3,45%	5,-	150,-
Hjemmetjenestene – mellom 4 og 5 G	5,26%	10,-	200,-
Hjemmetjenestene – over 5 G	4,55%	10,-	230,-
Renhold til private, utgår	0	0	0,-
Trygghetsalarmer, månedsleie	5,36%	15,-	295,-
Vaskeritjenester – håndklær pr. stk	0	0	0,-
Vaskeritjenester – jakker pr. stk	0	0	0,-
Vaskeritjenester – bukser pr. stk	0	0	0,-
Vaskeritjenester, pris pr. del			20,-
Faste vaskeritjenester	4,55%	10,-	230,- / mnd.
Dagsentertilbud, pr. dag (nytt)Følger nasjonal sats.	-	-	80,-

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Grong formannskap	28.11.2017	146/17
Grong formannskap	14.12.2017	162/17
Grong kommunestyre	19.12.2017	82/17

ÅRSBUDSJETT 2018. HANDLINGSPLAN 2018. RULLERING AV ØKONOMIPLAN 2018 - 2021.

Vedlagte dokumenter:

1. Hefte: "Årsbudsjett 2018. Handlingsplan 2018. Rullering av økonomiplan 2018 – 2021".

Saksopplysninger:

Rådmannen legger 21. november 2017 fram forslag til årsbudsjett 2018, handlingsplan for 2018 og rullering av økonomiplan 2018 – 2021. Når det gjelder det konkrete innhold i budsjettforslaget og forslaget til økonomiplan vises til vedlegget. Det er også laget et sammendrag først i heftet.

Årsbudsjettet fremmes i samsvar med sentrale og lokale bestemmelser.

Rullering av økonomiplanen integreres nå i behandlingen av årsbudsjettet for 2018, og inngår i ett og samme hefte. Det utarbeides også et tilleggshefte som inneholder kommentarer og detaljert tallbudsjett for det enkelte rammeområde. Dette legges frem for behandling i formannskapet i egen sak.

Når det gjelder selve vedtaksprosessen for årsbudsjettet nevnes følgende:

Om innstilling fra formannskapet:

- Formannskapet innstiller i budsjettsaker til kommunestyret. Dette gjelder for årsbudsjettet, og for senere endringer i årsbudsjettet (endringer på det nivå kommunestyret har fattet sitt vedtak).
- Administrasjonssjefens forslag kan fremmes, med formannskapets endringer, som formannskapets innstilling.
- Årsbudsjettet skal utlegges til ettersyn før kommunestyrets behandling. Samtlige forslag som er framsatt og stemt over i formannskapet skal legges ut til offentlig ettersyn. De forslag som legges ut skal fremstilles samlet i ett dokument. Minstekrav til ettersyn er 14 dager. *Kommunen pålegges å vurdere om 14 dager er nok.*

Om kommunestyrets budsjettvedtak:

- *Kommunestyret kan ikke delegere den grunnleggende budsjettkompetanse, dvs. å bestemme de økonomiske rammer for kommunens virksomhet. Kommunestyret har ansvar for kommunens totale økonomi. Kommunestyrets vedtak om årsbudsjett er bindende for underordnet organ.*

Rådmannens vurdering:

Betydelige endringer i inntektsforutsetningene gjør at vi går inn i en periode som på mange måter må karakteriseres som spesielt økonomisk utfordrende. At kommunen har bygd opp reserver i gode år gjør at det er mulig å bruke noe tid på valg av hvilke tiltak som skal iverksettes for å få til løpende balanse i driftsinntekter og driftsutgifter. Rådmannen foreslår at det nyttes 2 budsjettår for å skape en slik balanse. Dette gjøres ved bruke totalt 10 mill. kroner av det frie disposisjonsfondet i 2018 og 2019 til

driftsoppgaver. I tillegg nevnes at det i 2018 er lagt inn kr 2 mill. i skjønnsmidler fra Staten. Dette er usikre midler, men ut fra den spesielle situasjonen er kommet i bør det være en mulighet å få ekstraordinære midler.

Det er mange faktorer som den siste tiden dessverre alle har gått i feil retning for kommunen kommunaløkonomisk sett. Dette er forhold som i sterkt grad påvirker økonomien fremover utfra at det er betydelig summer. Tabellen viser sammenligninger mellom 2017 og 2018 :

	Fra rev.budsj.2017	Fra oppr. Buds. 17
Her nevnes :		
Reduksjon statstilskudd enslige mindreårige	kr 2.402.000	kr 2.402.000
Reduksjon statstilskudd voksenopplæringen	« 3.760.000	6.245.000
Redusert integreringstilskudd og vertskommunetilsk.	« 2.548.000	3.758.000
Redusert eiendomsskatt kraftverk	« 1.600.000	1.600.000
Skatt og rammetilskudd (økn. ifht forventn. 2017)	« - 400.000	- 1.593.000
Forventet lønnsøkning inkl trygd og pensjon	« 4.000.000	4.000.000
Økt utgiftsbehov helse og omsorg	« 2.000.000	2.000.000
<u>Sum</u>	<u>kr 15.910.000</u>	<u>18.197.000</u>

Som tabellen viser er det en forverring på ca. 16 mill. kroner i forhold til revidert budsjett 2017 og hele 18 mill. kroner i forhold til opprinnelig budsjett 2017.

Utviklingen i rammetilskudd har mye sammenheng med redusert folketall grunnet nedleggingen av flyktingemottaket. Dette gjør at kommunen i stor grad må dekke lønns- og prisstigningen selv.

Situasjonen gjør at rådmannen foreslår å gjennomføre et omstillingsprosjekt i 2018 med mål å komme fram til tiltak som kan gi balanse i økonomien fra 2020 uten tilføring av fondsmidler. I tillegg til de tiltak som er lagt inn i budsjettforslaget, samt tiltak tilsvarende lønnsøkningen på 4 mill. kr, må det ytterligere inn omstillingstiltak på kr 700.000 i 2018, nye 8,4 millioner i 2019, nye 7,8 millioner i 2020 og ytterligere 0,9 mill. kr i 2021.

Skal kommunen komme opp på et netto driftsresultat på 2%, må det til betydelige reduksjoner i netto driftsutgifter.

I den situasjon som har oppstått må det vises særlig varsomhet med å gjennomføre nye investeringstiltak til det er grunnlag for det. Lånegjelden må reduseres, og forslaget legger opp til en reduksjon av lånegjelden på ca 26 millioner i løpet av de to første årene i økonomiplanperioden. De investeringstiltak som er foreslått er tiltak som for de fleste vil reduseres driftsutgiftene fremover. Dette gjør at bla. utbyggingen av bassenget er forslått skjøvet ut og at spørsmål om utbyggingstidspunkt må opp igjen ved neste års behandling av økonomiplan.

Tross noen reduksjoner mener rådmannen dagens tjenestetilbud i all hovedsak opprettholdes i 2018, men det er usikkert hvilke tiltak som må til i løpet av budsjettåret for å hente inn lønnsøkningen på de ulike rammeområdene. I hovedsak er også tilskuddene til frivillig sektor opprettholdt eller økt, eksempelvis for helsestasjon for eldre og Frivilligsentralen. Avgiftsøkningene er forsøkt å holde på et nøkternt nivå og må sees i sammenheng med økningen av eiendomsskatten på 1 promille.

Ved den politiske behandlingen av budsjett og økonomiplan må det vurderes om det kan besluttes gjennomføres flere tiltak enn det som nå er foreslått for å redusere netto driftsutgifter. Det er også viktig å være oppmerksom på de usikkerhetsmomenter som foreligger, ikke minst når det gjelder flyktningeområdet og eiendomsskatten på verker og bruk. Dersom kommunen ikke får bosetting av flyktninger fra 2019 medfører det ytterligere behov for utgiftsbesparende tiltak.

Rådmannen vil fortsatt fremheve følgende viktige kriterier for en god kommuneøkonomi:

- Oppnå positive driftsmarginer
- Ha en tilstrekkelig likviditet og dermed unngå kassakreditt. Det er herunder viktig å ha et tilstrekkelig likviditetsfond i forhold til pensjonsutfordringene.
- Ha kontroll i forhold til gjeldssituasjon (størrelsen og sammensetningen av lånemassen, avsetninger på fond i gode tider og fastrentebindinger er viktige elementer her)
- Ha løpende god økonomistyring, slik at regnskapsunderskudd unngås.

Det er ikke minst i år viktig at kommunestyret har et langsiktig perspektiv ved behandlingen av årsbudsjettet.

Det er svært viktig at kommunestyrets medlemmer setter seg godt inn i faktagrunnlaget som ligger i budsjettheftet, og da som grunnlag for framtidige politiske valg

Økonomiplanen synliggjør godt den langsiktige økonomiske utfordring som foreligger. Det er ikke å komme bort fra at det i nær framtid må gjøres krevende beslutninger som gjør at den løpende drift gjøres opp med et positivt netto driftsresultat. Dette kan ikke poengteres sterkt nok.

Forslaget til handlingsplan for 2018 inneholder en rekke utviklingstiltak, men har en mer intern fokus enn siste årsplaner ikke minst fellestiltakene.

Ut fra kommunestyrevedtakene i de fire IN-kommunene, skal det arbeides målrettet med utvikling av det interkommunale samarbeidet. Grunnlaget er lagt i de vedtak som er fattet i kommunestyrene i høst. Selv om det dessverre ikke ble noen kommunesammenslåing med Grong og noen av nabokommunene i forrige runde, må det påregnes nye runder fremover. Signaler tyder på at det vil komme nye initiativ fra statlig hold ved kommende fremleggelse av kommuneproposisjonen til våren. Med de utfordringer vi ser både i Grong og våre nabokommuner bør det politisk sonderes om det kan være grunnlag for å gjenoppta drøftingene om kommunesammenslåing. Det er noe som kan gjøres parallelt med videreutviklingen av det interkommunale samarbeidet.

Grong kommune har vært inne i en offensiv og positiv periode. Betydelig endrede forutsetninger økonomisk gjør at kommunen står foran store utfordringer som vil bli krevende for både for politisk ledelse, administrasjonen, tillitsvalgte og verneombud. I oppstarten av en slik omstillingsprosess som vi ikke kommer utenom er, det viktig å ha en mest mulig lik virkelighetsoppfatning når det gjelder status/utfordringsbildet og målene for prosessen.

Det er også viktig å skape forståelse hos innbyggerne at rammeforutsetningene er endret, og at det vil være nødvendig å gjøre grep som vil ha negative konsekvenser samtidig som investeringer/utbygginger må settes på vent en periode.

Under en slik omstillingsprosess er det også viktig og så godt som mulig holde optimismen oppe, og ta godt vare på de muligheter som kommer. Kommunen har vært inne i tøffe økonomiske perioder før og kommet over «kneika». Med en fortsatt god samhandling mellom de aktører som må være med i prosessen vil det ligge godt til rette for å lykkes.

Heftets kapittel 2 gir et sammendrag av de viktigste momentene i budsjett og økonomiplan.

Rådmannens forslag til innstilling:

1. Kommunestyret vedtar handlingsplan 2018, økonomiplan 2018-2021 og årsbudsjett 2018, med følgende obligatoriske budsjettskjema:

Budsjettskjema 1A – økonomiplanperioden 2018 - 2021

Beskrivelse	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Skatt på inntekt og formue	-52 451 000	-52 412 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000
Ordinært rammetilskudd	-101 045 000	-103 168 000	-104 962 000	-100 962 000	-100 962 000	-100 962 000
Skatt på eiendom	-14 564 000	-11 941 000	-11 106 000	-11 906 000	-11 956 000	-12 006 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-5 679 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000

ÅRSBUDSJETT 2018. HANDLINGSPLAN 2018. RULLERING AV ØKONOMIPLAN 2018 - 2021.

Andre generelle statstilskudd	-23 707 000	-17 939 000	-14 181 000	-12 513 000	-10 929 000	-9 847 000
<i>Herav:</i>						
Momskompensasjon	0	0	0	0	0	0
Investeringskompensasjon	-1 035 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000
Flyktningetilskudd (Vertskommune og integrering)	-22 672 000	-16 820 000	-13 062 000	-11 394 000	-9 810 000	-8 728 000
Sum frie disponible inntekter	-197 446 000	-191 880 000	-190 880 000	-186 012 000	-184 478 000	-183 446 000
Renteinntekter og utbytte	-1 252 000	-705 000	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
Gevinst finansielle instrumenter						
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	4 977 000	7 414 000	6 910 000	6 653 000	6 400 000	6 203 000
Tap finansielle instrumenter						
Avdrag på lån	12 183 000	15 303 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000
Netto finansinntekter/-utgifter	15 908 000	22 012 000	20 683 000	20 426 000	20 173 000	19 976 000
Til dekning av tidl års regnsk mferforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	8 791 000	2 000 000	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	12 924 000	5 046 000	420 000	420 000	420 000	420 000
Bruk av tidl års regnsk m mindreforbruk	-7 880 000	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-270 000	-500 000	-5 656 000	-5 000 000	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-10 689 000	-6 144 000	0	0	0	0
Netto avsetninger	2 876 000	402 000	-5 236 000	-4 580 000	420 000	420 000
Overført til investeringsbudsjettet	922 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Til fordeling drift	-177 740 000	-168 565 000	-174 442 000	-169 175 000	-162 894 000	-162 059 000
Sum fordelt til drift	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Merforbruk/mindreforbruk	-7 875 000	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B Økonomiplan perioden 2018 – 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
1 Administrasjon og fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	10 846 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-27 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	10 819 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
2 Oppvekst og familie						
Netto driftsutgifter	61 968 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
+ Avsetning til fond	173 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-186 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	61 955 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
3 Helse og omsorg						
Netto driftsutgifter	81 572 000	74 507 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
+ Avsetning til fond	110 000	200 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-249 000	-262 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	81 433 000	76 245 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
4 Kultur, næring og utvikling						
Netto driftsutgifter	15 533 000	19 606 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
+ Avsetning til fond	5 507 000	4 626 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 311 000	-6 367 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	15 729 000	17 865 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
5 Kirkeformål						

ÅRSBUDSJETT 2018. HANDLINGSPLAN 2018. RULLERING AV ØKONOMIPLAN 2018 - 2021.

Netto driftsutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
6 Politisk styring, kontroll fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	-608 000	-1 364 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	-15000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-608 000	-1 379 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
7 Særregnskap						
Netto driftsutgifter	-1 491 000	0	0	0	0	0
+ Avsetning til fond	6 493 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 002 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	0	0	0	0	0	0
8 Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt*						
Netto driftsutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
9 Diverse gebyrer (døgnmulkt)						
Netto driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoinntekter	0	0	0	0	0	0
Sum fordelt netto til drift (sum "Netto driftsutgifter" foran)	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Avsetning til fond	12 283 000	6 626 000	0	0	0	0
Bruk av fond	-10 775 000	-6 644 000	0	0	0	0
Sum netto driftsutgift	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Kontroll: Sum "Rammeområdets nettoutgifter" for rammene 1-8 foran	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000

* Omfatter

Ansvar 8100: Konsulent honorar ifb. Omtaksering av verker og bruk

Ansvar 8700: Kjøp av tjenester og konsesjonskraft.

Budsjettskjema 2A i økonomiplanperioden 2018 - 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Investeringer i anleggsmidler	135 275 000	47 595 000	8 250 000	0	0	0
Utlån og forskutteringer	3 354 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kjøp av aksjer og andeler	814 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Avdrag på lån	2 333 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	56 000	4 000 000	4 620 000	2 350 000	0	0
Årets finansierungsbehov	141 832 000	56 746 000	18 111 000	7 591 000	5 241 000	5 241 000
Finansiert slik:	0	0	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-106 812 000	-29 373 000	-4 802 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-5 000	-4 000 000	-4 620 000	-2 350 000	0	0
Tilskudd til investeringer	-1 256 000	-5 500 000	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-22 370 000	-6 972 000	-634 000	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån, og refusjoner	-9 308 000	-5 350 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-139 751 000	-51 195 000	-11 306 000	-6 600 000	-4 250 000	-4 250 000
Overført til driftsbudsjettet	-922 000	-901 000	-991 000	-991 000	-991 000	-991 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0

Bruk av avsetninger	-1 159 000	-4 650 000	-5 814 000	0	0	0
Sum finansiering	-141 832 000	-56 746 000	-18 111 000	-7 591 000	-5 241 000	-5 241 000
Udekket / udisponert	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2B i økonomiplanperioden 2018 – 2021

Prosjekt / prosjektnavn	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Til investeringer i anleggsmidler	135 275'	47 595'				
Ombygging Harran kloakkrenseanlegg			1 552 000			
Kapasitetsutvidelse Formofoss/Bjorgan			250 000			
Kjøp av eiendom Harran			680 000			
Kjøp av leiligheter Sandøla panorama			2 600 000			
ENØK tiltak formålsbygg			500 000			
ENØK ombygging varmeanlle Rønningen barnehage			488 000			
Nytt gjerde Ekker barnehage			230 000			
Oppgradering ventilasjon GBU ungdomsskolen			325 000			
ENØK oppgradering av tre vent. Anlegg GHO			500 000			
Forstøttningsmur GHO			150 000			
Bytte varmegjennvinnere kommunehuset			300 000			
ENØK lysautomatikk Gronghallen			300 000			
IKT utstyr skolen			375 000			
Sum fordelt til investering i anleggsmidler			8 250 000	0	0	0

2. Fordeling av netto driftsramme til hvert rammeområde foretas etter de bestemmelser som er gitt i kommunens økonomireglement. Det er kommunestyrets forutsetning at tjenestetilbudet skal holdes på et nivå som gjenspeiles i budsjettokument m/ kommentarer og premisser framlagt av rådmannen 21. november 2017. Netto rammer fremgår av skjema 1B.
3. Investeringsbudsjett for 2018 vedtas i samsvar med rådmannens forslag datert 21. november 2017, herunder samlet låneopptak på kr 4.802.000,-. Av dette utgjør låneopptak til videreutlån (startlån) kr 3.000.000,-
4. Ved skattlegging for 2018 benyttes høyeste sats for det kommunale skattøret.
5. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2018:
 - Faste eiedomar i heile kommunen (eiendomsskattelovens § 3a)
 - Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille.
 - I medhold av eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 6 promille.
 - Det innføres ikke bunnfradrag.
6. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer/bygninger for eiendomsskatt i 2018:
 - a) §7a: Eieendom åt stiftingar eller institusjoner som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten.
 - b) §7b: Bygninger som har historisk verde. Kun eiendommer som er fredet fritas etter denne hjemmel.
7. Kommunestyret vedtar å fritas for eiendomsskatt i 2018 følgende konkrete eiendommer;

Gnr.	Bnr.	Festenr.	Hjemmelshaver	Merknad
30	6	5	Opplysningsvesenets Fond	Presteboligen (Grong kommune er fester av <u>tomta</u>)
29	1		Nord-Trøndelag Fylkeskommune	Grong videregående skole (Grong kommune er fester av <u>tomta</u>)
11	23		Friskgården Grong As	Friskgården
30	47		Ivar Grong	Den del av bygget som gjelder <u>menighetshuset</u>
29	17		Namdals Folkehøgskole	Skoledelen av virksomheten fritas. Boligene beskattes.
13	58		Nordtun AL	Nordtun grendehus
20	1	1	Sørheim Grendehus AL	Sørheim Grendehus
29	27	110	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Røde-Kors-huset på Mediå
20	1	3	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte på Heia
20	1	8	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte i Snøådalen
40	52		Harran Samfunnshus AL	Harran Samfunnshus
45	3		Heimdal Sanitetsforening	Fjerdingen Grendehus
44	8	6	Grong jakt og fiskeforening	Bane, Harran
44	8	3	Harran skytterlag	Bane, Harran
13	6		Jon Inge Eidem	Bergsmolåna
13	187		Anne Moe m/ fl.	Bergsmo skytteranlegg. (Grong skytterlag)
(37)	(2)		(Elg Elstad)	Haugen grendehus
29	118	127	Grong boligstiftelse	Grong boligstiftelse
29	157		Grong boligstiftelse	Grong boligstiftelse

8. Eiendomsskatten skal betales i fire terminer, 31. mars, 20. mai, 20. august og 20. november.
9. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.
10. Avgifter og betalingssatser for 2018 behandles i egen sak.
11. For ansvarene f.o.m. 7050 t.o.m. 7059, som gjelder IN-kommunenes tiltaksbudsjett innenfor barnevern, tas det forbehold om regulering i samsvar med de til enhver tid gjeldende budsjettvedtak i de respektive kommuner. I henhold til Grong kommunes økonomireglement foretas slik intern budsjettregulering av rådmannen.
12. Med bakgrunn i den økonomiske situasjonen, jfr. vedlagt dokument, i økonomiplanperioden så ber kommunestyret om at det i løpet av første kvartal 2018 blir igangsatt et omstillingsprosjekt med mål om å skape balanse i fremtidige budsjetter. Målet er at fremtidige budsjett skal gå i balanse uten saldering med bruk av tidligere oppsparte fondsmidler fom 2020.
13. Ut fra den økonomiske situasjonen så forventes det å fatte vedtak i forhold til utbygging av basseng og vognrom Rønningen barnehage til omstillingsprosjekt jfr. pkt 12, er gjennomført.
14. Formannskapetets forslag til innstilling legges fram til offentlig ettersyn fram til 13.12.2017.

Behandling/vedtak i Grong formannskap den 28.11.2017 sak 146/17

Behandling:

Arbeiderpartiet v/Vigdis Linmo kom med forslag til nytt punkt 14:

14. Investeringsprosjekt Kjøp av bolig Harran til kr 680.000,- tas ut.
 Istedet settes inn prosjekt Vognskur Rønningen barnehage til kr 680.000,-
 MOT-avtalen opprettholdes. Kommer tilbake til finansiering i møte 14.12.2017.
 Kommunestyret har som målsetting å vedta utbygging av svømmehall i 2019/2020.

Gammelt pkt. 14 endres til pkt. 15.

Grong formannskaps innstilling:

Rådmannens forslag til innstilling er enstemmig vedtatt med følgende nytt pkt. 14:

1. Kommunestyret vedtar handlingsplan 2018, økonomiplan 2018-2021 og årsbudsjett 2018, med følgende obligatoriske budsjettskjema:

Budsjettskjema 1A – økonomiplanperioden 2018 - 2021

Beskrivelse	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Skatt på inntekt og formue	-52 451 000	-52 412 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000
Ordinært rammetilskudd	-101 045 000	-103 168 000	-104 962 000	-100 962 000	-100 962 000	-100 962 000
Skatt på eiendom	-14 564 000	-11 941 000	-11 106 000	-11 906 000	-11 956 000	-12 006 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-5 679 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000
Andre generelle statstilskudd	-23 707 000	-17 939 000	-14 181 000	-12 513 000	-10 929 000	-9 847 000
<i>Herav:</i>						
Momskompensasjon	0	0	0	0	0	0
Investeringskompensasjon	-1 035 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000
Flyktningetilskudd (Vertskommune og integrering)	-22 672 000	-16 820 000	-13 062 000	-11 394 000	-9 810 000	-8 728 000
Sum frie disponible inntekter	-197 446 000	-191 880 000	-190 880 000	-186 012 000	-184 478 000	-183 446 000
Renteinntekter og utbytte	-1 252 000	-705 000	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
Gevinst finansielle instrumenter						
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	4 977 000	7 414 000	6 910 000	6 653 000	6 400 000	6 203 000
Tap finansielle instrumenter						
Avdrag på lån	12 183 000	15 303 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000
Netto finansinntekter/-utgifter	15 908 000	22 012 000	20 683 000	20 426 000	20 173 000	19 976 000
Til dekning av tidl års regnsk m merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	8 791 000	2 000 000	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	12 924 000	5 046 000	420 000	420 000	420 000	420 000
Bruk av tidl års regnsk m mindreforbruk	-7 880 000	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-270 000	-500 000	-5 656 000	-5 000 000	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-10 689 000	-6 144 000	0	0	0	0
Netto avsetninger	2 876 000	402 000	-5 236 000	-4 580 000	420 000	420 000
Overført til investeringsbudsjettet	922 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Til fordeling drift	-177 740 000	-168 565 000	-174 442 000	-169 175 000	-162 894 000	-162 059 000
Sum fordelt til drift	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Merforbruk/mindreforbruk	-7 875 000	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B Økonomiplan perioden 2018 – 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
1 Administrasjon og fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	10 846 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-27 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	10 819 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000

2 Oppvekst og familie						
Netto driftsutgifter	61 968 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
+ Avsetning til fond	173 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-186 000	0	0		0	0
Rammeområdets nettoutgifter	61 955 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
3 Helse og omsorg						
Netto driftsutgifter	81 572 000	74 507 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
+ Avsetning til fond	110 000	2000000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-249 000	-262 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	81 433 000	76 245 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
4 Kultur, næring og utvikling						
Netto driftsutgifter	15 533 000	19 606 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
+ Avsetning til fond	5 507 000	4 626 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 311 000	-6 367 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	15 729 000	17 865 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
5 Kirkeformål						
Netto driftsutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
6 Politisk styring, kontroll fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	-608 000	-1 364 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond		-15000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-608 000	-1 379 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
7 Særregnskap						
Netto driftsutgifter	-1 491 000	0	0	0	0	0
+ Avsetning til fond	6 493 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 002 000					
Rammeområdets nettoutgifter	0	0	0	0	0	0
8 Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt*						
Netto driftsutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
+ Avsetning til fond	0					
- Bruk av fond	0					
Rammeområdets nettoutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
9 Diverse gebyrer (døgnmulkt)						
Netto driftsinntekter	0					
Rammeområdets nettoinntekter	0					
Sum fordelt netto til drift (sum "Netto driftsutgifter" foran)	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Avsetning til fond	12 283 000	6 626 000	0	0	0	0
Bruk av fond	-10 775 000	-6 644 000	0	0	0	0
Sum netto driftsutgift	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Kontroll: Sum "Rammeområdets nettoutgifter" for rammene1-8 foran						
	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000

* Omfatter

Ansvar 8100: Konsulent honorar ifb. Omtaksering av verker og bruk

Ansvar 8700: Kjøp av tjenester og konsesjonskraft.

Budsjettskjema 2A i økonomiplanperioden 2018 - 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Investeringer i anleggsmidler	135 275 000	47 595 000	8 250 000	0	0	0
Utlån og forskutteringer	3 354 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kjøp av aksjer og andeler	814 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Avdrag på lån	2 333 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000

ÅRSBUDSJETT 2018. HANDLINGSPLAN 2018. RULLERING AV ØKONOMIPLAN 2018 - 2021.

Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	56 000	4 000 000	4 620 000	2 350 000	0	0
Arets finansieringsbehov	141 832 000	56 746 000	18 111 000	7 591 000	5 241 000	5 241 000
Finansiert slik:	0	0	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-106 812 000	-29 373 000	-4 802 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-5 000	-4 000 000	-4 620 000	-2 350 000	0	0
Tilskudd til investeringer	-1 256 000	-5 500 000	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-22 370 000	-6 972 000	-634 000	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån, og refusjoner	-9 308 000	-5 350 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-139 751 000	-51 195 000	-11 306 000	-6 600 000	-4 250 000	-4 250 000
Overført til driftsbudsjettet	-922 000	-901 000	-991 000	-991 000	-991 000	-991 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-1 159 000	-4 650 000	-5 814 000	0	0	0
Sum finansiering	-141 832 000	-56 746 000	-18 111 000	-7 591 000	-5 241 000	-5 241 000
Udekket / udisponert	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2B i økonomiplanperioden 2018 – 2021

Prosjekt / prosjektnavn	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Til investeringer i anleggsmidler	135 275'	47 595'				
Ombygging Harran kloakkrenseanlegg			1 552 000			
Kapasitetsutvidelse Formofoss/Bjorgan			250 000			
Kjøp av eiendom Harran			680 000			
Kjøp av leiligheter Sandøla panorama			2 600 000			
ENØK tiltak formålsbygg			500 000			
ENØK ombygging varmeanlle Rønningen barnehage			488 000			
Nytt gjerde Ekker barnehage			230 000			
Oppgradering ventilasjon GBU ungdomsskolen			325 000			
ENØK oppgradering av tre vent. Anlegg GHO			500 000			
Forstøttningsmur GHO			150 000			
Bytte varmegjennvinnere kommunehuset			300 000			
ENØK lysautomatikk Gronghallen			300 000			
IKT utstyr skolen			375 000			
Sum fordelt til investering i anleggsmidler			8 250 000	0	0	0

2. Fordeling av netto driftsramme til hvert rammeområde foretas etter de bestemmelser som er gitt i kommunens økonomireglement. Det er kommunestyrets forutsetning at tjenestetilbudet skal holdes på et nivå som gjenspeiles i budsjettdokument m/ kommentarer og premisser framlagt av rådmannen 21. november 2017. Netto rammer fremgår av skjema 1B.
3. Investeringsbudsjett for 2018 vedtas i samsvar med rådmannens forslag datert 21. november 2017, herunder samlet låneopptak på kr 4.802.000,-. Av dette utgjør låneopptak til videreutlån (startlån) kr 3.000.000,-
4. Ved skattlegging for 2018 benyttes høyeste sats for det kommunale skattøret.

5. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2018:
 - Faste egedomar i heile kommunen (eiendomsskattelovens § 3a)
 - Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille.
 - I medhold av eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 6 promille.
 - Det innføres ikke bunnfradrag.
6. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer/bygninger for eiendomsskatt i 2018:
 - a) §7a: Eigedom åt stiftingar eller institusjoner som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten.
 - b) §7b: Bygninger som har historisk verdi. Kun eiendommer som er fredet fritas etter denne hjemmel.
7. Kommunestyret vedtar å fritas for eiendomsskatt i 2018 følgende konkrete eiendommer;

Gnr.	Bnr.	Festenr.	Hjemmelshaver	Merknad
30	6	5	Opplysningsvesenets Fond	Presteboligen (Grong kommune er fester av <u>tomta</u>)
29	1		Nord-Trøndelag Fylkeskommune	Grong videregående skole (Grong kommune er fester av <u>tomta</u>)
11	23		Friskgården Grong As	Friskgården
30	47		Ivar Grong	Den del av bygget som gjelder <u>menighetshuset</u>
29	17		Namdals Folkehøgskole	Skoledelen av virksomheten fritas. Boligene beskattes.
13	58		Nordtun AL	Nordtun grendehus
20	1	1	Sørheim Grendehus AL	Sørheim Grendehus
29	27	110	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Røde-Kors-huset på Mediå
20	1	3	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte på Heia
20	1	8	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte i Snøådalen
40	52		Harran Samfunnshus AL	Harran Samfunnshus
45	3		Heimdal Sanitetsforening	Fjerdingen Grendehus
44	8	6	Grong jakt og fiskeforening	Bane, Harran
44	8	3	Harran skytterlag	Bane, Harran
13	6		Jon Inge Eidem	Bergsmolåna
13	187		Anne Moe m/ fl.	Bergsmo skytteranlegg. (Grong skytterlag)
(37)	(2)		(Elg Elstad)	Haugen grendehus
29	118	127	Grong boligstiftelse	Grong boligstiftelse
29	157		Grong boligstiftelse	Grong boligstiftelse

8. Eiendomsskatten skal betales i fire terminer, 31. mars, 20. mai, 20. august og 20. november.
9. Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.
10. Avgifter og betalingssatser for 2018 behandles i egen sak.
11. For ansvarene f.o.m. 7050 t.o.m. 7059, som gjelder IN-kommunenes tiltaksbudsjett innenfor barnevern, tas det forbehold om regulering i samsvar med de til enhver tid gjeldende budsjettvedtak i de respektive kommuner. I henhold til Grong kommunes økonomireglement foretas slik intern budsjettregulering av rådmannen.
12. Med bakgrunn i den økonomiske situasjonen, jfr. vedlagt dokument, i økonomiplanperioden så ber kommunestyret om at det i løpet av første kvartal 2018 blir igangsatt et omstillingsprosjekt med mål om å skape balanse i fremtidige budsjetter. Målet er at fremtidige budsjett skal gå i balanse uten saldering med bruk av tidligere oppsparte fondsmidler fom 2020.

13. Ut fra den økonomiske situasjonen så forventes det å fatte vedtak i forhold til utbygging av basseng og vognrom Rønningen barnehage til omstillingsprosjekt jfr. pkt 12, er gjennomført.
14. Investeringsprosjekt Kjøp av bolig Harran til kr 680.000,- tas ut.
Istedet settes inn prosjekt Vognskur Rønningen barnehage til kr 680.000,-
MOT-avtalen opprettholdes. Kommer tilbake til finansiering i møte 14.12.2017.
Kommunestyret har som målsetting å vedta utbygging av svømmehall i 2019/2020.
15. Formannskapetets forslag til innstilling legges fram til offentlig ettersyn fram til 13.12.2017.

Behandling/vedtak i Grong formannskap den 14.12.2017 sak 162/17

Behandling i formannskapet 14.12.17:

Følgende uttalelser er kommet inn og fremlagt:

- Utdanningsforbundet Grong, klubben ved GBU, 04.12.17
- FAU GBU, 06.12.17
- Utdanningsforbundet Grong, 09.12.17
- Eldrerådet, 11.12.17
- AMU, 05.12.17
- Kommunalt råd for likestilling av funksjonshemmede, 10.12.17
- MOT GBU, 12.12.17
- FAU Harran oppvekstsenter
- MOT-ungdommer, 12.12.17
- Fagforbundet Grong, 11.12.17
- FAU Ekker barnehage, 13.12.17

Rådmannen redegjorde for mulig svikt på inntekter flyktninger på anslagsvis 875.000 i 2018 i forhold til budsjettforslaget. Han redegjorde videre for taklekkasjer Gronghallen.

Ordføreren redegjorde for regionrådets behandling vedr. fordeling bredbåndstilskudd. Tildelingen medførte en reduksjon for Grong kommune på kr 327.000 i forhold til det som er lagt inn i tilskudd i budsjettforslaget i 2018.

Ordføreren satte fram følgende forslag til innstilling:

Formannskapet opprettholder sin innstilling i sak 146/17 av 28.11.17 vedr. pkt. 1. t.o.m. 12.
Videre innstilles det på følgende nye punkter:

Nytt pkt 13:

Ut fra kommunens økonomiske situasjon forventes det å fatte vedtak i forhold til utbygging av bassenget. Kommunestyret har som målsetting å vedta utbygging av svømmehallen i 2019.

Nytt pkt. 14:

Kommunestyret vedtar videre at følgende forhold skal tas inn i første budsjettregulering i 2018:

- MOT-avtalen opprettholdes i 2018, og nødvendige utgifter legges inn i driftsbudsjettet.
- Kjøp av bolighus til kr 680.000 i Harran tas ut av investeringsbudsjettet i 2018. Kommunestyret ber seg forelagt egen sak innen 1. april 2018 vedr. spørsmålet om kjøp i 2019 evt. senere. I saken vurderes muligheten for en evt. forskottering fra NTE i forbindelse med planlagt utbygging av ny kraftstasjon ved Nedre Fiskumfoss.

- Utbygging av Rønningen barnehage legges inn i investeringsbudsjettet i 2018 med et utbyggingssum på kr 680.000. Dette for å bedre situasjonen i forhold til barnevognparkering.
- Forventet reduksjon i tilskudd flytninger på kr 875.000 i 2018 tas inn i reguleringen av driftsbudsjettet.
- Vedr bredbåndsprosjektet er det eksterne tilskuddet redusert fra 656.000 til 329.000. Kommunestyret ber seg forelagt egen sak i februar i 2018 i forhold til bredbåndssatsingen i 2018. Dette som grunnlag for budsjettreguleringen på dette området.

Nytt pkt. 15

Kommunestyret ber seg forelagt egen sak vedr behovet for takreparasjon Gronghallen.

Nytt pkt. 16

Kommunestyret ber formannskapet i forbindelse med første regulering av budsjettet om å vurdere nivået på svømmeopplæringa i 2018. Kommunestyret er opptatt av å gi et svømmetilbud som innfrir de ferdighetsmål som ligger innenfor dette området.

Repr. Steinar Sæternes satte fram følgende forslag til endring i ordførerens forslag til pkt. 14: «Nytt prikkpunkt:

- Kjøp av to leiligheter i Sandøla Panorama byggetrinn 2 tas ut av investeringsbudsjettet for 2018, til sammen kr. 2.600.000,-.»

Votering:

Det ble foretatt punktvis votering.

Ordførerens forslag til pkt. 13, 14, 15 og 16 ble enstemmig vedtatt.

Forslaget fra Sæternes til nytt prikkpunkt under pkt. 14 ble forkastet med 4 mot 3 stemmer.

Pkt. 1 t.o.m. 12 i innstillingen fra formannskapets møte 28.11.17 sak 146/17 ble enstemmig vedtatt.

Formannskapets innstilling fra møtet 28.11.17 pkt. 1-12 og ordførerens forslag til pkt. 13-16 er dermed enstemmig vedtatt som formannskapets innstilling i saken.

Grong formannskaps innstilling:**Vedtatt som formannskapets opprinnelige innstilling m/ tilleggspunkter:**

1. Kommunestyret vedtar handlingsplan 2018, økonomiplan 2018-2021 og årsbudsjett 2018, med følgende obligatoriske budsjettskjema:

Budsjettskjema 1A – økonomiplanperioden 2018 - 2021

Beskrivelse	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Skatt på inntekt og formue	-52 451 000	-52 412 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000
Ordinært rammetilskudd	-101 045 000	-103 168 000	-104 962 000	-100 962 000	-100 962 000	-100 962 000
Skatt på eiendom	-14 564 000	-11 941 000	-11 106 000	-11 906 000	-11 956 000	-12 006 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-5 679 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000
Andre generelle statstilskudd	-23 707 000	-17 939 000	-14 181 000	-12 513 000	-10 929 000	-9 847 000
<i>Herav:</i>						
Momskompensasjon	0	0	0	0	0	0
Investeringskompensasjon	-1 035 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000
Flyktningetilskudd (Vertskommune og integrering)						
	-22 672 000	-16 820 000	-13 062 000	-11 394 000	-9 810 000	-8 728 000
Sum frie disponible inntekter	-197 446 000	-191 880 000	-190 880 000	-186 012 000	-184 478 000	-183 446 000
Renteinntekter og utbytte	-1 252 000	-705 000	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
Gevinst finansielle instrumenter						
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	4 977 000	7 414 000	6 910 000	6 653 000	6 400 000	6 203 000

Tap finansielle instrumenter						
Avdrag på lån	12 183 000	15 303 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000
Netto finansinntekter/-utgifter	15 908 000	22 012 000	20 683 000	20 426 000	20 173 000	19 976 000
Til dekning av tidl års regnskm merforbruk						
Til ubundne avsetninger	8 791 000	2 000 000	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	12 924 000	5 046 000	420 000	420 000	420 000	420 000
Bruk av tidl års regnskm mindreforbruk	-7 880 000	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-270 000	-500 000	-5 656 000	-5 000 000	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-10 689 000	-6 144 000	0	0	0	0
Netto avsetninger	2 876 000	402 000	-5 236 000	-4 580 000	420 000	420 000
Overført til investeringsbudsjettet						
	922 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Til fordeling drift						
	-177 740 000	-168 565 000	-174 442 000	-169 175 000	-162 894 000	-162 059 000
Sum fordelt til drift						
	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Merforbruk/mindreforbruk						
	-7 875 000	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B Økonomiplan perioden 2018 – 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
1 Administrasjon og fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	10 846 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-27 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	10 819 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
2 Oppvekst og familie						
Netto driftsutgifter	61 968 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
+ Avsetning til fond	173 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-186 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	61 955 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
3 Helse og omsorg						
Netto driftsutgifter	81 572 000	74 507 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
+ Avsetning til fond	110 000	200 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-249 000	-262 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	81 433 000	76 245 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
4 Kultur, næring og utvikling						
Netto driftsutgifter	15 533 000	19 606 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
+ Avsetning til fond	5 507 000	4 626 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 311 000	-6 367 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	15 729 000	17 865 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
5 Kirkeformål						
Netto driftsutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
6 Politisk styring, kontroll fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	-608 000	-1 364 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond		-15 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-608 000	-1 379 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
7 Særregnskap						
Netto driftsutgifter	-1 491 000	0	0	0	0	0
+ Avsetning til fond	6 493 000	0	0	0	0	0

ÅRSBUDSJETT 2018. HANDLINGSPLAN 2018. RULLERING AV ØKONOMIPLAN 2018 - 2021.

- Bruk av fond	-5 002 000					
Rammeområdets nettoutgifter	0	0	0	0	0	0
8 Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt*						
Netto driftsutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
+ Avsetning til fond	0					
- Bruk av fond	0					
Rammeområdets nettoutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
9 Diverse gebyrer (døgnmulkt)						
Netto driftsinntekter	0					
Rammeområdets nettoinntekter	0					
Sum fordelt netto til drift (sum "Netto driftsutgifter" foran)	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Avsetning til fond	12 283 000	6 626 000	0	0	0	0
Bruk av fond	-10 775 000	-6 644 000	0	0	0	0
Sum netto driftsutgift	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Kontroll: Sum "Rammeområdets nettoutgifter" for rammene 1-8 foran	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000

* Omfatter

Ansvar 8100: Konsulent honorar ifb. Omtaksering av verker og bruk

Ansvar 8700: Kjøp av tjenester og konsesjonskraft.

Budsjettskjema 2A i økonomiplanperioden 2018 - 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Investeringer i anleggsmidler	135 275 000	47 595 000	8 250 000	0	0	0
Utlån og forskutteringer	3 354 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kjøp av aksjer og andeler	814 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Avdrag på lån	2 333 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	56 000	4 000 000	4 620 000	2 350 000	0	0
Årets finansieringsbehov	141 832 000	56 746 000	18 111 000	7 591 000	5 241 000	5 241 000
Finansiert slik:	0	0	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-106 812 000	-29 373 000	-4 802 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-5 000	-4 000 000	-4 620 000	-2 350 000	0	0
Tilskudd til investeringer	-1 256 000	-5 500 000	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-22 370 000	-6 972 000	-634 000	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån, og refusjoner	-9 308 000	-5 350 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-139 751 000	-51 195 000	-11 306 000	-6 600 000	-4 250 000	-4 250 000
Overført til driftsbudsjettet	-922 000	-901 000	-991 000	-991 000	-991 000	-991 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-1 159 000	-4 650 000	-5 814 000	0	0	0
Sum finansiering	-141 832 000	-56 746 000	-18 111 000	-7 591 000	-5 241 000	-5 241 000
Udekket / udisponert	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2B i økonomiplanperioden 2018 – 2021

Prosjekt / prosjektnavn	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Til investeringer i anleggsmidler	135 275'	47 595'				
Ombygging Harran kloakkrensplanlegg			1 552 000			

Kapasitetsutvidelse Formofoss/Bjorgan	250 000			
Kjøp av eiendom Harran	680 000			
Kjøp av leiligheter Sandola panorama	2 600 000			
ENØK tiltak formålsbygg	500 000			
ENØK ombygging varmeanlle Rønningen barnehage	488 000			
Nytt gjerde Ekker barnehage	230 000			
Oppgradering ventilasjon GBU ungdomsskolen	325 000			
ENØK oppgradering av tre vent. Anlegg GHO	500 000			
Forstøttningsmur GHO	150 000			
Bytte varmegjennvinnere kommunehuset	300 000			
ENØK lysautomatikk Gronghallen	300 000			
IKT utstyr skolen	375 000			
Sum fordelt til investering i anleggsmidler	8 250 000	0	0	0

2. Fordeling av netto driftsramme til hvert rammeområde foretas etter de bestemmelser som er gitt i kommunens økonomireglement. Det er kommunestyrets forutsetning at tjenestetilbudet skal holdes på et nivå som gjenspeiles i budsjettokument m/ kommentarer og premisser framlagt av rådmannen 21. november 2017. Netto rammer fremgår av skjema 1B.
3. Investeringsbudsjett for 2018 vedtas i samsvar med rådmannens forslag datert 21. november 2017, herunder samlet låneopptak på kr 4.802.000,-. Av dette utgjør låneopptak til videreutlån (startlån) kr 3.000.000,-
4. Ved skattlegging for 2018 benyttes høyeste sats for det kommunale skattøret.
5. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2018:
 - Faste egedomar i heile kommunen (eiendomsskattelovens § 3a)
 - Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille.
 - I medhold av eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 6 promille.
 - Det innføres ikke bunnfradrag.
6. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer/bygninger for eiendomsskatt i 2018:
 - a) §7a: Eigedom åt stiftingar eller institusjoner som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten.
 - b) §7b: Bygninger som har historisk verdi. Kun eiendommer som er fredet fritas etter denne hjemmel.
7. Kommunestyret vedtar å fritas for eiendomsskatt i 2018 følgende konkrete eiendommer;

Gnr.	Bnr.	Festenr.	Hjemmelshaver	Merknad
30	6	5	Opplysningsvesenets Fond	Presteboligen (Grong kommune er fester av <u>tomta</u>)
29	1		Nord-Trøndelag Fylkeskommune	Grong videregående skole (Grong kommune er fester av <u>tomta</u>)
11	23		Friskgården Grong As	Friskgården
30	47		Ivar Grong	Den del av bygget som gjelder <u>menighetshuset</u>
29	17		Namdals Folkehøgskole	Skoledelen av virksomheten fritas. Boligene beskattes.
13	58		Nordtun AL	Nordtun grendehus
20	1	1	Sørheim Grendehus AL	Sørheim Grendehus
29	27	110	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Røde-Kors-huset på Mediå
20	1	3	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte på Heia

Gnr.	Bnr.	Festenr.	Hjemmelshaver	Merknad
20	1	8	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte i Snøådalen
40	52		Harran Samfunnshus AL	Harran Samfunnshus
45	3		Heimdal Sanitetsforening	Fjerdings Grendehus
44	8	6	Grong jakt og fiskeforening	Bane, Harran
44	8	3	Harran skytterlag	Bane, Harran
13	6		Jon Inge Eidem	Bergsmolåna
13	187		Anne Moe m/ fl.	Bergsmo skytteranlegg. (Grong skytterlag)
(37)	(2)		(Elg Elstad)	Haugen grendehus
29	118	127	Grong boligstiftelse	Grong boligstiftelse
29	157		Grong boligstiftelse	Grong boligstiftelse

8. Eiendomsskatten skal betales i fire terminer, 31. mars, 20. mai, 20. august og 20. november.
9. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.
10. Avgifter og betalingssatser for 2018 behandles i egen sak.
11. For ansvarene f.o.m. 7050 t.o.m. 7059, som gjelder IN-kommunenes tiltaksbudsjett innenfor barnevern, tas det forbehold om regulering i samsvar med de til enhver tid gjeldende budsjettvedtak i de respektive kommuner. I henhold til Grong kommunes økonomireglement foretas slik intern budsjettregulering av rådmannen.
12. Med bakgrunn i den økonomiske situasjonen, jfr. vedlagt dokument, i økonomiplanperioden så ber kommunestyret om at det i løpet av første kvartal 2018 blir igangsatt et omstillingsprosjekt med mål om å skape balanse i fremtidige budsjetter. Målet er at fremtidige budsjett skal gå i balanse uten saldering med bruk av tidligere oppsparte fondsmidler fom 2020.
13. Ut fra kommunens økonomiske situasjon forventes det å fatte vedtak i forhold til utbygging av bassenget. Kommunestyret har som målsetting å vedta utbygging av svømmehallen i 2019.
14. Kommunestyret vedtar videre at følgende forhold skal tas inn i første budsjettregulering i 2018:
 - MOT-avtalen opprettholdes i 2018, og nødvendige utgifter legges inn i driftsbudsjettet.
 - Kjøp av bolighus til kr 680.000 i Harran tas ut av investeringsbudsjettet i 2018. Kommunestyret ber seg forelagt egen sak innen 1. april 2018 vedr spørsmålet om kjøp i 2019 evt. senere. I saken vurderes muligheten for en evt. forskottering fra NTE i forbindelse med planlagt utbygging av ny kraftstasjon ved Nedre Fiskumfoss.
 - Utbygging av Rønningen barnehage legges inn i investeringsbudsjettet i 2018 med et utbyggingssum på kr 680.000. Dette for å bedre situasjonen i forhold til barnevognparkering.
 - Forventet reduksjon i tilskudd flytninger på kr 875.000 i 2018 tas inn i reguleringen av driftsbudsjettet.
 - Vedr bredbåndprosjektet er det eksterne tilskuddet redusert fra 656.000 til 329.000. Kommunestyret ber seg forelagt egen sak i februar i 2018 i forhold til bredbåndssatsingen i 2018. Dette som grunnlag for budsjettreguleringen på dette området.
15. Kommunestyret ber seg forelagt egen sak vedr behovet for takreparasjon Gronghallen.
16. Kommunestyret ber formannskapet i forbindelse med første regulering av budsjettet om å vurdere nivået på svømmeopplæringa i 2018. Kommunestyret er opptatt av å gi et svømmetilbud som innfrir de ferdighetsmål som ligger innenfor dette området.

Behandling/vedtak i Grong kommunestyre den 19.12.2017 sak 82/17

Behandling i kommunestyret 19.12.17:

Følgende uttalelser/skriv er utsendt (epost) til kommunestyret:

- Utdanningsforbundet Grong, klubben ved GBU, 04.12.17
- FAU GBU, 06.12.17
- Utdanningsforbundet Grong, 09.12.17
- Eldrerådet, 11.12.17
- AMU, 05.12.17
- Kommunalt råd for likestilling av funksjonshemmede, 10.12.17
- MOT GBU, 12.12.17
- FAU Harran oppvekstsenter
- MOT-ungdommer, 12.12.17
- Fagforbundet Grong, 11.12.17
- FAU Ekker barnehage, 13.12.17

Følgende uttalelser ble utdelt på møtet:

- FAU Harran oppvekstsenter, 12.12.17

Repr. Steinar Sæternes satte på vegne av Grong SV fram følgende forslag til tillegg:

Nytt prikkpunkt i pkt. 14: Kjøp av 2 leiligheter i Sandøla Panorama på kr. 2.600.000,- tas ut av investeringsbudsjettet.

Ny setning i pkt. 15: «Kommunestyret ber seg videre forelagt tidlig i 2018 en egen sak vedr lys uteområde/parkeringsplass Ekker barnehage».

Repr. Trond Martin Sæterhaug satte fram følgende endringsforslag:

Pkt. 13: Årstallet 2019 endres til 2018/2019.

Pkt. 14, 1. prikkpunkt vedr MOT: Ordet «oppretholdes» endres til «oppretholdes og vurderes».

Votering, punktis:

Det ble først votert over forslag til tilleggspunktene fra repr. Sæternes:

Nytt prikkpunkt i pkt. 14: Kjøp av 2 leiligheter i Sandøla Panorama på kr. 2.600.000,- tas ut av investeringsbudsjettet, ble enstemmig vedtatt.

Ny setning i pkt. 15: Det ble avgitt 3 stemmer for forslaget fra Sæternes, mens 14 stemte mot.

Forslaget fra Sæternes er dermed falt.

Pkt. 1-12 ble enstemmig vedtatt for formannskapets innstilling.

Pkt. 13: Endringsforslaget fra Sæterhaug fikk 16 stemmer, mens 1 stemte for formannskapets innstilling.

Pkt. 14: Endringsforslaget fra Sæterhaug vedr. MOT-avtalen ble enstemmig vedtatt.

De øvrige kulepunkt i pkt. 14 samt pkt. 15 og 16 ble enstemmig vedtatt som formannskapets innstilling.

Grong kommunestyles vedtak er dermed som følger:

1. Kommunestyret vedtar handlingsplan 2018, økonomiplan 2018-2021 og årsbudsjett 2018, med følgende obligatoriske budsjettskjema:

Budsjettskjema 1A – økonomiplanperioden 2018 - 2021

Beskrivelse	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
-------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

ÅRSBUDSJETT 2018. HANDLINGSPLAN 2018. RULLERING AV ØKONOMIPLAN 2018 - 2021.

Skatt på inntekt og formue	-52 451 000	-52 412 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000	-54 211 000
Ordinært rammetilskudd	-101 045 000	-103 168 000	-104 962 000	-100 962 000	-100 962 000	-100 962 000
Skatt på eiendom	-14 564 000	-11 941 000	-11 106 000	-11 906 000	-11 956 000	-12 006 000
Andre direkte eller indirekte skatter	-5 679 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000
Andre generelle statstilskudd	-23 707 000	-17 939 000	-14 181 000	-12 513 000	-10 929 000	-9 847 000
<i>Herav:</i>						
Momskompensasjon	0	0	0	0	0	0
Investeringskompensasjon	-1 035 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000	-1 119 000
Flyktningetilskudd (Vertskommune og integrering)	-22 672 000	-16 820 000	-13 062 000	-11 394 000	-9 810 000	-8 728 000
Sum frie disponible inntekter	-197 446 000	-191 880 000	-190 880 000	-186 012 000	-184 478 000	-183 446 000
Renteinntekter og utbytte	-1 252 000	-705 000	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
Gevinst finansielle instrumenter						
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	4 977 000	7 414 000	6 910 000	6 653 000	6 400 000	6 203 000
Tap finansielle instrumenter						
Avdrag på lån	12 183 000	15 303 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000	14 473 000
Netto finansinntekter/-utgifter	15 908 000	22 012 000	20 683 000	20 426 000	20 173 000	19 976 000
Til dekning av tidl års regnsk mferforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	8 791 000	2 000 000	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	12 924 000	5 046 000	420 000	420 000	420 000	420 000
Bruk av tidl års regnsk m mindreforbruk	-7 880 000	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-270 000	-500 000	-5 656 000	-5 000 000	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-10 689 000	-6 144 000	0	0	0	0
Netto avsetninger	2 876 000	402 000	-5 236 000	-4 580 000	420 000	420 000
Overført til investeringsbudsjettet	922 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Til fordeling drift	-177 740 000	-168 565 000	-174 442 000	-169 175 000	-162 894 000	-162 059 000
Sum fordelt til drift	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Merforbruk/mindreforbruk	-7 875 000	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B Økonomiplan perioden 2018 – 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
1 Administrasjon og fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	10 846 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-27 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	10 819 000	11 452 000	12 188 000	11 888 000	11 688 000	11 688 000
2 Oppvekst og familie						
Netto driftsutgifter	61 968 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
+ Avsetning til fond	173 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-186 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	61 955 000	63 150 000	63 981 000	59 981 000	54 981 000	54 311 000
3 Helse og omsorg						
Netto driftsutgifter	81 572 000	74 507 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
+ Avsetning til fond	110 000	200 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-249 000	-262 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	81 433 000	76 245 000	80 235 000	81 235 000	81 153 000	80 985 000
4 Kultur, næring og utvikling						
Netto driftsutgifter	15 533 000	19 606 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000

ÅRSBUDSJETT 2018. HANDLINGSPLAN 2018. RULLERING AV ØKONOMIPLAN 2018 - 2021.

+ Avsetning til fond	5 507 000	4 626 000	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 311 000	-6 367 000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	15 729 000	17 865 000	19 853 000	17 936 000	16 907 000	16 907 000
5 Kirkeformål						
Netto driftsutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	2 233 000	2 446 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000	2 546 000
6 Politisk styring, kontroll fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	-608 000	-1 364 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	-15000	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-608 000	-1 379 000	-3 290 000	-3 340 000	-3 310 000	-3 307 000
7 Særregnskap						
Netto driftsutgifter	-1 491 000	0	0	0	0	0
+ Avsetning til fond	6 493 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-5 002 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	0	0	0	0	0	0
8 Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt*						
Netto driftsutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-188 000	-1 232 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000	-1 071 000
9 Diverse gebyrer (døgnmulkt)						
Netto driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoinntekter	0	0	0	0	0	0
Sum fordelt netto til drift (sum "Netto driftsutgifter" foran)	169 865 000	168 565 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Avsetning til fond	12 283 000	6 626 000	0	0	0	0
Bruk av fond	-10 775 000	-6 644 000	0	0	0	0
Sum netto driftsutgift	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000
Kontroll: Sum "Rammeområdets nettoutgifter" for rammene 1-8 foran	171 373 000	168 547 000	174 442 000	169 175 000	162 894 000	162 059 000

* Omfatter

Ansvar 8100: Konsulent honorar ifb. Omtaksering av verker og bruk

Ansvar 8700: Kjøp av tjenester og konsesjonskraft.

Budsjettskjema 2A i økonomiplanperioden 2018 - 2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Investeringer i anleggsmidler	135 275 000	47 595 000	8 250 000	0	0	0
Utlån og forskutteringer	3 354 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kjøp av aksjer og andeler	814 000	901 000	991 000	991 000	991 000	991 000
Avdrag på lån	2 333 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	56 000	4 000 000	4 620 000	2 350 000	0	0
Årets finansierungsbehov	141 832 000	56 746 000	18 111 000	7 591 000	5 241 000	5 241 000
Finansiert slik:	0	0	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	-106 812 000	-29 373 000	-4 802 000	-3 000 000	-3 000 000	-3 000 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-5 000	-4 000 000	-4 620 000	-2 350 000	0	0
Tilskudd til investeringer	-1 256 000	-5 500 000	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-22 370 000	-6 972 000	-634 000	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån, og refusjoner	-9 308 000	-5 350 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000	-1 250 000
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0

ÅRSBUDSJETT 2018. HANDLINGSPLAN 2018. RULLERING AV ØKONOMIPLAN 2018 - 2021.

Sum ekstern finansiering	-139 751 000	-51 195 000	-11 306 000	-6 600 000	-4 250 000	-4 250 000
Overført til driftsbudsjettet	-922 000	-901 000	-991 000	-991 000	-991 000	-991 000
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-1 159 000	-4 650 000	-5 814 000	0	0	0
Sum finansiering	-141 832 000	-56 746 000	-18 111 000	-7 591 000	-5 241 000	-5 241 000
Udekket / udisponert	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2B i økonomiplanperioden 2018 – 2021

Prosjekt / prosjektnavn	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Til investeringer i anleggsmidler	135 275'	47 595'				
Ombygging Harran kloakkrenseanlegg			1 552 000			
Kapasitetsutvidelse Formofoss/Bjorgan			250 000			
Kjøp av eiendom Harran			680 000			
Kjøp av leiligheter Sandøla panorama			2 600 000			
ENØK tiltak formålsbygg			500 000			
ENØK ombygging varmeanlle Rønningen barnehage			488 000			
Nytt gjerde Ekker barnehage			230 000			
Oppgradering ventilasjon GBU ungdomsskolen			325 000			
ENØK oppgradering av tre vent. Anlegg GHO			500 000			
Forstøttningsmur GHO			150 000			
Bytte varmegjennvinnere kommunehuset			300 000			
ENØK lysautomatikk Gronghallen			300 000			
IKT utstyr skolen			375 000			
Sum fordelt til investering i anleggsmidler			8 250 000	0	0	0

2. Fordeling av netto driftsramme til hvert rammeområde foretas etter de bestemmelser som er gitt i kommunens økonomireglement. Det er kommunestyrets forutsetning at tjenestetilbudet skal holdes på et nivå som gjenspeiles i budsjettokument m/ kommentarer og premisser framlagt av rådmannen 21. november 2017. Netto rammer fremgår av skjema 1B.
3. Investeringsbudsjett for 2018 vedtas i samsvar med rådmannens forslag datert 21. november 2017, herunder samlet låneopptak på kr 4.802.000,-. Av dette utgjør låneopptak til videreutlån (startlån) kr 3.000.000,-
4. Ved skattlegging for 2018 benyttes høyeste sats for det kommunale skattøret.
5. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2018:
 - Faste eignedomar i heile kommunen (eiendomsskattelovens § 3a)
 - Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille.
 - I medhold av eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 6 promille.
 - Det innføres ikke bunnfradrag.
6. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer/bygninger for eiendomsskatt i 2018:

- a) §7a: Eigedom åt stiftingar eller institusjoner som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten.
- b) §7b: Bygninger som har historisk verde. Kun eiendommer som er fredet fritas etter denne hjemmel.

7. Kommunestyret vedtar å fritas for eiendomsskatt i 2018 følgende konkrete eiendommer;

Gnr.	Bnr.	Festenr.	Hjemmelshaver	Merknad
30	6	5	Opplysningsvesenets Fond	Presteboligen (Grong kommune er fester av <u>tomta</u>)
29	1		Nord-Trøndelag Fylkeskommune	Grong videregående skole (Grong kommune er fester av <u>tomta</u>)
11	23		Friskgården Grong As	Friskgården
30	47		Ivar Grong	Den del av bygget som gjelder <u>menighetshuset</u>
29	17		Namdals Folkehøgskole	Skoledelen av virksomheten fritas. Boligene beskattes.
13	58		Nordtun AL	Nordtun grendehus
20	1	1	Sørheim Grendehus AL	Sørheim Grendehus
29	27	110	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Røde-Kors-huset på Mediå
20	1	3	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte på Heia
20	1	8	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte i Snøådalen
40	52		Harran Samfunnshus AL	Harran Samfunnshus
45	3		Heimdal Sanitetsforening	Fjerdingen Grendehus
44	8	6	Grong jakt og fiskeforening	Bane, Harran
44	8	3	Harran skytterlag	Bane, Harran
13	6		Jon Inge Eidem	Bergsmolåna
13	187		Anne Moe m/ fl.	Bergsmo skytteranlegg. (Grong skytterlag)
(37)	(2)		(Elg Elstad)	Haugen grendehus
29	118	127	Grong boligstiftelse	Grong boligstiftelse
29	157		Grong boligstiftelse	Grong boligstiftelse

8. Eiendomsskatten skal betales i fire terminer, 31. mars, 20. mai, 20. august og 20. november.
9. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.
10. Avgifter og betalingssatser for 2018 behandles i egen sak.
11. For ansvarene f.o.m. 7050 t.o.m. 7059, som gjelder IN-kommunenes tiltaksbudsjett innenfor barnevern, tas det forbehold om regulering i samsvar med de til enhver tid gjeldende budsjettvedtak i de respektive kommuner. I henhold til Grong kommunes økonomireglement foretas slik intern budsjettregulering av rådmannen.
12. Med bakgrunn i den økonomiske situasjonen, jfr. vedlagt dokument, i økonomiplanperioden så ber kommunestyret om at det i løpet av første kvartal 2018 blir igangsatt et omstillingsprosjekt med mål om å skape balanse i fremtidige budsjetter. Målet er at fremtidige budsjett skal gå i balanse uten saldering med bruk av tidligere oppsparte fondsmidler fom 2020.
13. Ut fra kommunens økonomiske situasjon avventes det å fatte vedtak i forhold til utbygging av bassenget. Kommunestyret har som målsetting å vedta utbygging av svømmehallen i 2018/2019.
14. Kommunestyret vedtar videre at følgende forhold skal tas inn i første budsjettregulering i 2018:
- MOT-avtalen opprettholdes og vurderes i 2018, og nødvendige utgifter legges inn i driftsbudsjettet.
 - Kjøp av bolighus til kr 680.000 i Harran tas ut av investeringsbudsjettet i 2018. Kommunestyret ber seg forelagt egen sak innen 1. april 2018 vedr spørsmålet om kjøp i 2019 evt. senere. I saken vurderes muligheten for en evt. forskottering fra NTE i forbindelse med planlagt utbygging av ny kraftstasjon ved Nedre Fiskumfoss.

- Utbygging av Rønningen barnehage legges inn i investeringsbudsjettet i 2018 med et utbyggingssum på kr 680.000. Dette for å bedre situasjonen i forhold til barnevognparkering.
- Forventet reduksjon i tilskudd flytninger på kr 875.000 i 2018 tas inn i reguleringen av driftsbudsjettet.
- Vedr bredbåndsprosjektet er det eksterne tilskuddet redusert fra 656.000 til 329.000. Kommunestyret ber seg forelagt egen sak i februar i 2018 i forhold til bredbåndssatsingen i 2018. Dette som grunnlag for budsjettreguleringen på dette området.
- Kjøp av 2 leiligheter i Sandøla Panorama på kr. 2.600.000,- tas ut av investeringsbudsjettet.

15. Kommunestyret ber seg forelagt egen sak vedr behovet for takreparasjon Gronghallen.

16. Kommunestyret ber formannskapet i forbindelse med første regulering av budsjettet om å vurdere nivået på svømmeopplæringa i 2018. Kommunestyret er opptatt av å gi et svømmetilbud som innfrir de ferdighetsmål som ligger innenfor dette området.